

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"ה בכסליו התשנ"ה (28 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה)
הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8)
(קריאה ראשונה)
שאלות ותשובות
ניהול נכסי הווקף המוסלמי
הגשת טיוטות תשקיף לרשות לניירות ערך
תשלום מס הכנסה על-ידי אברכים
מדיניות בנק ישראל בתחום שער החליפין
מכונת שרד לרעיית ראש הממשלה
החלפת המתכת המשמשת לייצור מטבע של שקל
התפטרות מנכ"ל "נכסים מ.י."
פרויקטים משותפים לישראל ולירדן
גירעון תקציבי ברשות השידור
הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות), התשנ"ה–1994
(הצעת חבר הכנסת י' לס)
בקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לחזור ולדון
בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 39), התשנ"ד–1994
הודעת יושב-ראש הכנסת
הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון) (קיצור המועד לכפות מתן גט במאסר),
התשנ"ה–1994
(קריאה ראשונה)
שאלות בעל-פה
קשיי השוטרים הישראלים בהאיטי
קברו של השיח' עז אל-דין אל-קסאם
התנהגות המשטרה נגד מתיישבים בקדומים
חילופי גברי בוועדות הכנסת
שאלות ותשובות
איחוד מסגרות בחינוך הטכנולוגי
מעמדה של השפה הערבית במדינה
מאבטחי היחידה לאבטחת אישים בכינוס הוועד הפועל הציוני
סיוע ליישובים במסגרת תוכנית הפיתוח הנקודתי
שעות שינה לנחקרים עצורים
שליטה במקומות הקדושים בירושלים
הנחות בתשלומי ארנונה
עיכוב מתן תעודת זהות לעולה

יישום המלצות הוועדה בנושא הפלאשמורה
נטילת תעודות עולה ממשפחת עולים
נציגות מינהל מקרקעי ישראל בוועדות התכנון והבנייה
שביתת עובדי עיריית בני-ברק
תקן בטיחות למתקני שעשועים
אי-העברת תקציבים למועצה הדתית בהוד-השרון
גביית אגרה מניצולי שואה
גביית אגרה מניצולי שואה
לשכת רבה של קריית-ביאליק
לשכת רבה של קריית-ביאליק
אגרות קבורה של חברה קדישא
אגרות קבורה של חברה קדישא
קשיים תקציביים במועצה הדתית בקריית-אתא
תקציב משרד הדתות לבניית מקוואות
ביטוח לתלמידי הישיבות
התבטאויות רבה של קריית-אתא
מוהלים בלתי מוסמכים
גנבת מטוס פרטי
הפעלת רמקולים בבני-ברק בשבת
טיפול המשטרה בהטרדות טלפוניות
השימוש בסם מריחואנה
כלי ירייה ללא רשיון בידי אזרחים
סגירת רחוב בבני-ברק בשבת
בדיקת תלונת עציר בדבר יחס משפיל
"משחק הפירמידה"
"משחק הפירמידה"
פעילות אנשי ה"חמאס" בירושלים
ביטול דוחות תנועה
הקמת תחנת משטרה בגבעת-שמואל
אבטחת המקומות הקדושים לנוצרים בירושלים
חילול קברים בהר-הזיתים
הקמת בניין משרדים חדש על-ידי חברה החשמל
אי-הארכת הסכם לשימוש בצינור "טפליין"

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, חג שמח. אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, כ"ה בכסליו התשנ"ה, 28 בנובמבר 1994.

הודעה למזכיר הכנסת. נא לשבת, חברי הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אדוני המזכיר, רק שנייה. חברי הכנסת, נא לשבת. יש לנו הצבעות וכדאי שכל אחד יהיה במקומו.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הודעת ראש הממשלה לסיעת יהדות התורה, מיום אתמול.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – לא שומעים – – –

היו"ר ש' וייס:

ודאי שלא שומעים.

אדוני המזכיר, רק שנייה. חברי הכנסת, אנא. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק הרשויות המקומיות (פרסום הסכמי בחירות), התשנ"ה-1994, של חברי הכנסת א' הירשזון, י' מצא וד' מגן; הצעת חוק דירות עממיות (הוזלת מחירים), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק הרשויות המקומיות (גמול השתתפות בישיבות לחברי מועצה), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת יהושע מצא.

לדין מוקדם – ההצעות ב'תסח ועד ב'תקד: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – הקמת מועצת העם), מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – מחיקת הרשעה למי שטרם מלאו לו 18 שנה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק העברת מוצרי מזון מהרשות הפלשתינית לשטח המדינה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת חיים דיין; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – רב עיר), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק הבחירות המוקדמות של מועמדי המפלגות לכנסת, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק הבזק (תיקון – שימוש למטרה אסורה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת חנן פורת; הצעת חוק המטיילים (הגבלת טיולים בתנאי מזג אוויר קשים), התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק פיצויים לילדים שהוריהם נפטרו כתוצאה מאליומות במשפחה, התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – הגבלת כהונה), מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק אבטחה צמודה לאורחים רשמיים, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; הצעת חוק שכר צמוד למדד, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק הסדר מקומות חנייה לנשים ולקשישים בחניונים, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק חדרי חיתול לתינוקות וחדרי הנקה בשירותים ציבוריים, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק הקמת יחידת אבטחת אוטובוסים בין-עירוניים, התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 39) (תיקון – תחולת החוק), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (ביטול שיעור מס מופחת על השבח), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – תקציב מועצה דתית), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק איסור הטלת אגרה בעד נסיעה בכביש (הוראת שעה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק לתיקון פקודת מניעת טרור (הזדהות תוך אבל), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (אמנות בין-לאומיות), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת זבולון המר; הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – פרסום תחום המומחיות), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – עזרה לזולת), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת חיים דיין; הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – איסור הפליה מחמת גיל), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלכס גולדפרב; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ילד הסובל מירידה בשמיעה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת חיים דיין; הצעת חוק עידוד השקעות הון (תיקון – מעמדו של מרחב ירושלים), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת עמנואל זיסמן; הצעת חוק חיבור מוסדות חינוך לרשת החשמל, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע; הצעת חוק סלילת כבישי גישה למוסדות החינוך במדינה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע; הצעת חוק ייבוא בשר קפוא (תיקון – איסור ייבוא בשר טרף), התשנ"ה-1994, מאת חברי הכנסת א' דיין וד' קצב; הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון – חכירה), התשנ"ה-1994, מאת חברי הכנסת מ' שטרית וא' יחזקאל; הצעת חוק למחיקת חובות של משפחות מצוקה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (פוליסת ביטוח), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק דמי קיום ונסיעות בתחבורה הציבורית לבנות שירות לאומי,

התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (ארנונה בגין ניהול עסק בדירת מגורים), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק היועץ המשפטי למדינה, התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הרחבת הגדרת ילד לצורך קצבת ילדים), התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק הרישום לאוניברסיטאות, התשנ"ה-1994, מאת חברת הכנסת ענת מאור.

עוד הונחו על שולחן הכנסת סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון נציב תלונות הציבור מס' 21. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

**הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק-יסוד:
הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה)**

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הראשון בסדר-היום שלנו: הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה), של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעת אי-אמון, בהתאם לסעיף הזה. ההצבעה החלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

על מה מצביעים?

היו"ר ש' וייס:

על הסעיף הראשון, קראתי אותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, מצביעים על החוק או מצביעים אי-אמון?

היו"ר ש' וייס:

על הסעיף הראשון, אי-אמון. אני חוזר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רק רגע, רגע אחד.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אני הודעתי על ההצבעה, ומספיק עם העניין הזה.

קריאות:

– – –

הצבעה מס' 1

בעד הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 25

נגד – 52

נמנעים – אין

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני בנחת הודעתי וקראתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא בנחת.

היו"ר ש' וייס:

25 בעד, 52 נגד – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מה פתאום?

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת. נא לשבת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה קורה פה?

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת, לא יהיו דיבורים. אחזור על ההצבעה, לא יהיו דיבורים וזה הכול.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נא לשבת.

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, רגע.

היו"ר ש' וייס:

הסברתי לכם שיש פה שני חלקים וזה רשום. אבל לא יהיו עכשיו דיבורים. תשבו.

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, אחר כך. נגמר הסיפור של הדיבורים באמצע ההצבעה.

משה קצב (הליכוד):

כשחבר כנסת שואל – מחובתך להשיב.

היו"ר ש' וייס:

אני עכשיו מודיע מחדש. אני משיב לחבר הכנסת איתן. ההצבעה היא לפי התקנון: א. אי-אמון, שכן אם האי-אמון מתקבל – אין מה להצביע על הקריאה הראשונה. זה ברור. נקודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – — —

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה קורה פה? רגע אחד.

היו"ר ש' וייס:

הצעת סיעות צומת-מפד"ל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע אחד.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא תוכל להפריע. לא יעזור.

מיכאל איתן (הליכוד):

תראה מה אתה עושה פה.

היו"ר ש' וייס:

לא תוכל להפריע. הצעת סיעות צומת-מפד"ל – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

על יסוד מה אתה עושה זאת?

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע לי. אני גם לא יכול להוציא אותך בזמן הצבעה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, לא יעזור. אני עובר להצבעה, מספיק.

רון נחמן (הליכוד):

תשמע מה יש להגיד כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

מותר לשאול משהו?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תתבייש. מה אתה עושה?

היו"ר ש' וייס:

אני פועל לפי התקנון ואל תפריע לי. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה עושה?

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

— של חבר הכנסת אלי דיין — —

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — —

היו"ר ש' וייס:

אתה ידעת שיש הצבעה. לא יעזור. לא תעשו לי טרור פה. ההצבעה מתחילה. זה הכול. ההצבעה עכשיו היא על הצעת האי-אמון.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מכירים את השיטה.

קריאה:

על מה מצביעים?

היו"ר ש' וייס:

כתוב. פעמיים הסברתי.

רון נחמן (הליכוד):

ראית את ראש הממשלה והשתפנת. שפן.

היו"ר ש' וייס:

תפסיק עם השטויות האלה. לא ראיתי איש.

רון נחמן (הליכוד):

אתה שפן. אתה שפן.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 17

נגד – 52

נמנעים – אין

הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 בעד, 52 נגד, אפס נמנעים. אני מודיע שהצעת האי-אמון לא נתקבלה.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8)

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על החוק.

רבותי, אני מוכן לפני ההצבעה לתת לחבר הכנסת משה קצב לומר שני משפטים, כי הוא היה בחדרי והוא יודע כל מה שקורה כאן. הוא היה בישיבה בלשכתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

נתתי לחבר הכנסת משה קצב לדבר, הוא ראש סיעת הליכוד.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כלל נקוט הוא בכנסת, שיושב-ראש הכנסת קשוב לרחשי לבם של כל חברי הכנסת. כלל נקוט הוא שאין חטיפות בזמן ההצבעות בכנסת. אף שהתוצאות ידועות וידוע שיש רוב לממשלה, כשבתחילת ההצבעה חבר בכיר בסיעת הליכוד מבקש להסב את תשומת לבך לעניין תקנוני, חובתך להקשיב לו, לענות לו, ורק לאחר מכן לקיים את ההצבעה.

על כן, אדוני היושב-ראש, אינני יודע בדיוק מה חבר הכנסת מיקי איתן מתכוון לומר, אבל הוא מחזיק בידו את תקנון הכנסת. אני מבקש ממך לשמוע ולאחר מכן תחליט כפי שתחליט. זכותך להחליט, אבל אחרי שתשמע אותו.

היו"ר ש' וייס:

אני אשיב לך, בתנאי שלא תהיינה הפרעות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי גם תשמע אותי?

היו"ר ש' וייס:

לא, לא חבר הכנסת איתן. שב. אני אשיב קודם לחבר הכנסת משה קצב. אתה תשב.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אתה תשב.

1. לא חשוב אם מדובר בחבר כנסת זוטר או בכיר. כל חברי הכנסת ביושבם באולם זה הם חברי כנסת, ואני צריך להיות קשוב לכל חבר כנסת.

2. אני הודעתי בנחת ובקצב אטי במתכוון – ולא זו בלבד אלא ביקשתי ממזכיר הכנסת גם קודם לקרוא את ההודעה פעמיים ושלוש פעמים כדי שיהיה שקט – מה אנחנו עושים. היתה אפשרות לחבר הכנסת איתן לפני כן להרים את היד ולבקש הצעה לסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

הרמתי.

היו"ר ש' וייס:

אני הסתכלתי טוב. אני יודע שמאחורי ההערה שלך, חברי חבר הכנסת משה קצב, ומאחורי האי-שקט הזה יש בעיה שהתעוררה היום אחר-הצהריים. ישבנו בלשכתנו ואתה יודע בדיוק מה הסיפור, ולכן אינני רוצה לגעת בכך.

חברי הכנסת, אני פועל בדיוק לפי התקנון. לפניכם משורת הדין, אבל אחר כך מייד תתקיים הצבעה, ולא דברים ארוכים, אלא בקיצור, חבר הכנסת איתן, הערה תקנונית. בבקשה. היא לא נוגעת להצבעה שהיתה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתקנון הכנסת יש שתי אפשרויות מקבילות של הצמדת הצעת האי-אמון לסעיף הנוגע לסדר-היום. הממשלה, ברצותה, יכולה לומר שהיא רואה בהצבעה מסוימת הצבעת אי-אמון, ואז כל מי שמצביע בניגוד לעמדת הממשלה מצביע אי-אמון, ואם ההצעה נופלת הממשלה נופלת.

במקביל להצעה זאת יש סידור שעל-פיו אנחנו יזמנו את הצעת האי-אמון הנוכחית – סעיף 36(ב) אומר שהצעה להביע אי-אמון לממשלה יכול שתהיה בדרך של הצעת סעיף לסדר-היום או כהצעה בסיום דיון בכל סעיף העומד על סדר-היום. כלומר, יש דרך א' להעמיד על סדר-היום הצעת אי-אמון, ודרך ב' – הדרך המקבילה לעמדת הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

זה ידוע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני ער לכך שסעיף 36 יש בו בעייתיות, אני לא ארחיב עליה את הדיבור כאן. אני גם הצעתי הצעה לתיקון התקנון. אבל, ובזה אסיים, התייעצתי עם היועץ המשפטי של הכנסת וגם הוא אמר שיש הצבעה אחת עד אשר ישנו את התקנון בצורה זו או אחרת.

לכן, עם כל הכבוד הראוי לעמדתו של מזכיר הכנסת, דומני שחוות דעת של יועץ משפטי עדיפה ממנה, ואני חושב שצריך לנהוג על-פיה. התקנון גם אומר בסעיף 36(ג), שהצעות אי-אמון כאמור בסעיף זה יידונו בישיבת הכנסת הראשונה בשבוע לאחר מכן. קרי, יש לנו שתי אפשרויות, שתי הצעות אי-אמון. במקרה דנן, שהוא מקרה נדיר, אנחנו עוסקים בהצעה צמודה להצבעה שנוגעת לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת איתן. אסביר ונעבור להצבעה.

חברי הכנסת, אני עסקתי בסוגיה הזאת לקראת ההצבעה הזאת. שאלתי חוות דעת של כמה משפטנים.

מיכאל איתן (הליכוד):

עד שמצאת אחד שאמר לך כן.

היו"ר ש' וייס:

אתה רוצה שאני לא אשיב לך בכלל? לא אשיב לך בכלל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה ער לבעייתיות – – –

היו"ר ש' וייס:

לא היתה כאן שום בעיה פוליטית אם זו הצבעה אחת או שתיים. נהפוך הוא, הצבעה אחת מבחינת התיאוריה הפוליטית נוחה יותר לממשלה. כי נניח שיש גוש גדול שתומך בממשלה ובחוק הזה לא כל כך, אז על-ידי הצבעה אחת הוא נגרר ממילא לתמוך בממשלה. כך שפוליטית היה נוח לממשלה הזאת לקיים הצבעה אחת. ואף שהיה נוח לממשלה, אני הכרעתי כפי שהכרעתי, כי רוב המשפטנים אמרו לי שצריכה להיות הצבעה נפרדת. זה לגבי ההיבט הפוליטי.

מכיוון שכך, נעבור עכשיו להצבעה.

קריאה:

על מה ההצבעה?

חגי מירום (העבודה):

על החוק.

היו"ר ש' וייס:

הרי הסברתי. אני לא רוצה לפגוע, חלילה, באינטליגנציה של מישהו. הסברתי שלוש פעמים, ופעם רביעית.

עכשיו הצבענו על סדר-היום, וקראתי את זה לאט, פעמיים, על האי-אמון. הצעת האי-אמון לא התקבלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

מה לא נכון?

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה צריך להצביע עוד הפעם.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, סליחה. כדי למנוע אי-הבנות, וחבל על הזמן, אני עושה עכשיו הצבעה אחת אחרי השנייה, ונגמר הסיפור. אני מתחיל, ואל תגידו שלא הבנתם.

הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה), של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 41

נגד – 51

נמנעים – 1

הצעת סיעות צומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

41 תומכים בהצעת אי-אמון, 51 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שהצבעת האי-אמון לא עברה בכנסת.

נעבור עכשיו להצבעה שנייה על העברת הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה), של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף, לוועדה. איזו ועדה? – ועדת החוקה, חוק ומשפט, שם זה התחיל. ההצבעה החלה.

משה נסים (הליכוד):

ועדת הפנים.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 51

נגד – 42

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) לוועדה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

51 תומכים, 42 מתנגדים, אפס נמנעים. מכיוון שהיו כאן הצעות לשלוש ועדות, ועדת הכנסת תכריע.

חברי הכנסת, אני מודיע שהצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (קריאה ראשונה), של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף, עברה בקריאה ראשונה. ועדת הכנסת תכריע איזו ועדה תמשיך לטפל בה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום.

אני מזמין עכשיו את שר האוצר להשיב על שאלות רגילות. אדוני שר האוצר, בבקשה.

ניהול נכסי הווקף המוסלמי

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר האוצר ביום י"ד באדר התשנ"ג (7 במרס 1993):

נכסי הווקף המוסלמי מיועדים לשרת את האוכלוסייה הזו ולתכלית זו הוקדשו.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקפם של נכסי הווקף המוסלמי היום?
2. על-ידי מי הם מנוהלים?
3. מה הוא היקף ההכנסות השנתי מהווקף המוסלמי בשנים 1991 ו-1992?
4. לאילו מטרות הוצאו ההכנסות דלעיל?
5. מה הוא חלקה של האוכלוסייה המוסלמית בהכנסות הנ"ל בשנים 1991 ו-1992?
6. מה הן תוכניות הממשלה לגבי המשך ניהול נכסי הווקף המוסלמי בעתיד?
7. מדוע לא מפרסמים דוח על הכנסות הווקף וכן על נכסי הנפקדים?

8. מה הוא היקף ההכנסות השנתי מנכסי הנפקדים בשנת 1992 ולאילו מטרות הוצאו?

שר האוצר א' שוחט:

8-1. אין בידי האפוסטרופוס לנכסי נפקדים רשימת נכסי הווקף, מאחר שאין ביכולתו להבחין בין נכסי נפקדים שהיו בעבר הקדש לבין נכסי נפקדים אחרים.

האפוסטרופוס לנכסי נפקדים אינו מדווח מדי שנה על היקף הכנסותיו והוצאותיו מנכסי הווקף, מאחר שכאמור לעיל אין ביכולתו להבחין בין נכסי נפקדים שהיו בעבר הקדש לבין נכסים אחרים.

היקף נכסי הווקף והיקף ההכנסות השנתי אינם ידועים מאותה סיבה.

עם זאת, מדי שנה מחלק האפוסטרופוס, על-פי המלצותיה של ועדה שמונתה לעניין זה, סכומים למטרות המפורטות בסעיף 29 לחוק נכסי נפקדים, התש"י-1950 – כגון דת, חינוך, בריאות וסעד.

אבקש לציין, כי המדינה נושאת כיום באחריות הכוללת לנושאים ולמטרות אשר בעבר טופלו על-ידי הווקף, כגון מתן שירותי דת, חינוך, בריאות ורווחה, וזאת לכלל האזרחים. המדינה אף מעמידה קרקעות לצרכים אלה, אם על-ידי החכרתן בדמי חכירה סמליים ואם על-ידי הפקעות לפי חוק התכנון והבנייה, לצורכי ציבור.

לכן, נראה כי כיום באים מוסדות המדינה, תקציביה וחוקיה במקום ההסדרים שנבעו מהקדשת נכסים. ואכן, למיטב ידיעתי, בכל ארצות האזור נכסי הווקף נמצאים ומנוהלים כיום בידי המדינות עצמן.

אין תוכניות ממשלה לשנות דבר בניהול נכסי הווקף המוסלמי.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מפתיע אותי מאוד שאתה מציין שלא ניתן להבחין בין נכסי הווקף לבין נכסי נפקדים. שאלתי: מדוע לא ניתן להבחין? מה נעשה על מנת שתהיה הבחנה כזו, ומה גודל

הסכומים שצוינו לתשלום מלגות וכו', וכן שיעורם, מכלל ההכנסות מנכסי הנפקדים, אם לא ניתן לומר בדיוק מה הסכום שניתן לזקוף על חשבון נכסי נפקדים ועל חשבון נכסי הווקף?

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני חושב שבתשובתי השבתי על שתי השאלות. לשאלה הראשונה אמרתי, שלא ניתן להבחין בין נכסי הווקף לבין נכסי נפקדים, וכיוון שכך לא ניתן גם למיין את ההכנסות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני, השאלה היא מדוע לא ניתן להבחין, ומה נעשה על מנת שתהיה הבחנה, כדי שנדע מה היקף נכסי הווקף. מדוע לא נעשה ומה עושים?

שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר: אין בידי האפוסטרופוס לנכסי נפקדים רשימה נפרדת של נכסי הווקף. אם אתה רוצה, אני מוכן לבדוק שוב את הדבר. זאת התשובה שהוכנה לי על-ידי המחלקה שעוסקת בעניין. לדבריה, וכך אכן קראתי את הדברים כאן, הדבר אינו ניתן להבחנה מבחינת הנכסים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבקש, אדוני, לקבל תשובה מדוע אין הבחנה, ומה עושים בעתיד על מנת שתהיה הבחנה כזאת.

הגשת טיוטות תשקיף לרשות לניירות ערך

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר האוצר ביום ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993):

הרשות לניירות ערך הודיעה כי לא תדון בטיטות תשקיף של חברות שהוגשו לאחר 15 במרס, דבר המנוגד לתקנות החדשות שיצאו בחודש ינואר.

החלטת הרשות פגעה בחברות רבות שהגישו טיוטת תשקיף במטרה לגייס הון מהציבור.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף התופעה, ומה יעשה משרד האוצר בנדון?

2. האם אין זה מן הראוי שהרשות לניירות ערך תקבע בצורה מסודרת ומתוקנת מועד אחרון למסירת דוחות, וזאת כדי למנוע מהחברות בזבז משאבים?

3. האם אין צורך בתוספת כוח-אדם לרשות לניירות ערך על מנת שתוכל לעמוד בעומס העבודה הקיים?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. בראשית שנת 1993 היו בפני הרשות לניירות ערך קרוב ל-130 בקשות לקבלת היתרים לפרסום תשקיף, הכוללות דוחות כספיים שנתיים של שנת 1992. הרשות טיפלה בקרוב ל-100 בקשות ונאלצה לדחות כ-30 בקשות, דבר שחייב את החברות שרצו לחדש את בקשתן להגיש טיוטה מעודכנת הכוללת דוחות כספיים ליום 31 במרס 1993.

יובהר כי הדבר אינו נוגד את הוראות המעבר של תקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993, שפורסמו בראשית מרס 1993. נהפוך הוא, הוראות המעבר של התקנות צפו את האפשרות שקושי מעין זה עשוי להתעורר והן נוסחו בהתאם – זוהי המשמעות וזהו אחד הגורמים לצורך בתנאי המצטבר הנוסף בתקנות 67(3)(א) ו-4(4) לתקנות האמורות, ולפיו התשקיף שמדובר בו יהיה תשקיף שהדוחות האחרונים הכלולים בו הם דוחות לשנת 1992. אבהיר כי בראשית שנת 1993, כמו גם במעשה או בחקיקה לאחר מכן, לא נקבע תאריך אחרון להגשת טיוטות הכוללות דוחות כספיים מסוימים, וזאת לאחר שניסיון העבר הראה שקביעת מועד כזה גרמה להגשת "טיוטות סרק", שכל תכליתן לתפוס מקום בתור, אף אם החברה לא היתה משוכנעת בכוונתה או ביכולתה לבצע את ההנפקה.

בפועל אירע, שטיוטות תשקיף שהוגשו לאחר 15 במרס 1993 אכן לא נדונו על בסיס הדוחות לשנת 1992, זאת למעט טיוטות של "תשקיפים חוזרים", קרי של חברות שכבר הנפיקו בעבר, וניירות הערך שלהן היו רשומים כבר למסחר בבורסה. טיוטות תשקיף של חברות כאלה הוגשו ונדונו גם במהלך חודש אפריל 1993, והחברות פרסמו את תשקיפיהן במועד הרצוי להן.

בעקבות המצב שנוצר בראשית 1993, קיבלה הרשות לניירות ערך החלטה עקרונית ליזום חקיקה ולפיה ייקבע מסלול מקוצר – "מסלול ירוק" – לקבלת היתר לפרסום תשקיף. במקביל נקבעו ופורסמו הקריטריונים שלפיהם תנהג הרשות בבקשות המוגשות לה עד להשלמת החקיקה בעניין. כמו כן החלה הרשות בגיוס כוח-אדם ובהכשרתו לטיפול בתשקיפים.

בראשית מרס 1994 נחקק ופורסם חוק ניירות ערך (תיקון מס' 13), התשנ"ד-1994, אשר הסמיך את הרשות להנהיג מסלולי בדיקה שונים לטיוטות תשקיפים, וכן קבע את הקריטריונים שלפיהם יוחלו על חברות מסוימות סדרי טיפול נפרדים שיקנו להן עדיפות בתור. חברות אלו הן חברות ממשלתיות,

הצעות מכר של מניות בנקים בהסדר, חברות בעלות הון עצמי גבוה וחברות קונצרניות. לאחר חקיקת החוק נקבעו ברשות סדרי טיפול חדשים בבקשות להתיר פרסום תשקיפים. כן נקבעו, באישור יושב-ראש הרשות ובהודעה לוועדת הכספים של הכנסת, נוהלי בדיקה חדשים שאפשרו הנהגת בדיקה מקוצרת או חלקית במקרים מתאימים – "מסלול ירוק". החקיקה והתקינה החדשות נועדו לייעל ולפשט את ההליכים במקום שהדבר אפשרי מחד גיסא, ולאפשר לחברות מורכבות להיות מטופלות על-ידי הרשות אף שאין באפשרותן לעמוד בלוח הזמנים הרגיל מאידך גיסא.

במקביל המשיכה הרשות בגיוס כוח-אדם ובהכשרתו. במהלך שנת 1993 ובמחצית הראשונה של שנת 1994 קלטה הרשות והכשירה יותר מעשרה משפטנים ורואי-חשבון לצורך טיפול בתשקיפים. עד לקליטתם ובמהלך הכשרתם הועסקו יועצים חיצוניים על מנת לעמוד בעומס.

אציין כי בראשית שנת 1994, בטרם נחקק החוק החדש ובטרם נקבעו נוהלי הבדיקה וסדרי הטיפול החדשים על-פיו, הוצפה הרשות בבקשות לקבלת היתר, אשר הוגשו על בסיס דוחות כספיים לשנת 1993. בתקופה זו הוגשו קרוב ל-200 בקשות, וזאת לאחר שבכל שנת 1993, שהיתה שנת שיא בהנפקות, פורסמו 259 תשקיפים וטופלו על-ידי הרשות יותר מ-400 בקשות לקבלת היתר לפרסום תשקיף. יובהר כי לחברות הנוגעות בדבר היה ברור, כי הרשות לא תוכל לטפל בבקשות בהיקף כזה, וכי גם השוק מצדו לא יוכל לקלוט כמות כזו של הנפקות, וזאת גם בתקופת הגיאות שבה היה נתון.

הרשות לניירות ערך הודיעה באפריל 1994, שעל מנת שלא לתת יתרון לחברות המסוגלות לפרסם דוחות ולהגיש טיוטת תשקיף מייד לאחר פרסום המדד, הוחלט לאפשר לחברות לשמור על מקומן בתור מרבעון לרבעון. הדבר אפשר לחברות שעדיין היו מעוניינות בכך להכין טיוטות בלוח זמנים סביר – זאת במקביל לעדיפות בתור שהעניק המחוקק לחברות מסוימות, כאמור לעיל. בדרך זו טופלו במהלך השנה הנוכחית כל החברות שפנו לרשות ברבעון הראשון של השנה, והיו עדיין מעוניינות בטיפול בבקשתן. לחברות רבות שלא חידשו את הבקשה, בעקבות השפל שאליו נקלע בינתיים השוק, הושבה האגרה ששילמו.

לסיכום אפשר לומר, כי כיום כבר ניתן מענה לבעיות שמעוררת השאילתא של חבר הכנסת יחזקאל. הרשות אינה זקוקה יותר לתוספת כוח-אדם, זאת לאחר גיוס מסיבי בשנת 1994 ולאחר שבקשותיה של הרשות בתחום זה נענו במלואן.

תשלום מס הכנסה על-ידי אברכים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר האוצר ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

אברכי ישיבות המלמדים מטעם העמותות התורניות מקבלים שכר.

מאחר שהצהירו כי "תורתם אומנותם" ואין הם עובדים למחייתם – אין הם משלמים מס הכנסה ולא דמי ביטוח לאומי.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין שלטונות מס הכנסה דורשים ממקבלי השכר דיווח מס?

2. מדוע פטורים האברכים ממילוי טופס 106?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אגף מס הכנסה דורש, על-פי דין, דיווח ממשלמי השכר ולא מהעובדים.

בכל מקרה שבו מתקיימים יחסי עובד-מעביד, על המעביד לנכות מס במקור ולהעבירו בצירוף דיווח לרשויות המס.

בדרך כלל פטורים השכירים מהגשת דוח שנתי, אלא אם הכנסתם גבוהה מאוד – כ-300,000 ש"ח בשנה – או אם הם עובדים בשני מקומות עבודה ללא תיאום מס.

אין הבדל לעניין זה בין מעביד הפועל ללא הפקת רווחים לבין מעביד שהוא עמותה הפועלת שלא לשם רווח.

טופס 106 הוא טופס המועבר מהמעביד אל העובד, ומרכז את הסכומים ששולמו לעובד וניכויי המס מהם.

מדיניות בנק ישראל בתחום שער החליפין

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר האוצר ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

מפרסום ב"מעריב" (11 באפריל 1994) עולה, כי בנק ישראל פועל לזירוז קצב הפיחותים של השקל הישראלי והאטת ייסוף השקל. לדברי נגיד הבנק, הוא דחה דרישות של מומחים ותעשיינים לביצוע פיחות יזום, ואולם המדיניות הנ"ל של הבנק מספקת למעשה את דרישות המצדדים בפיחות.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן נכונה הידיעה הנ"ל?

2. מדוע אין השר מחייב מדיניות של אי-התערבות בשערי מטבע החוץ?

שר האוצר א' שוחט:

מדיניות בנק ישראל בתחום שער החליפין היא לאפשר לביקושים ולהיצעים למטבע חוץ להתבטא בשער החליפין: ביקושים למטבע חוץ מביאים לעליית שער החליפין והיצעים למטבע חוץ – לירידתו.

מכונת שרד לרעיית ראש הממשלה

חבר הכנסת י' שמאי שאל את שר האוצר ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בתאריך 25 בספטמבר 1994 פורסם בעיתון "מעריב", כי מכונת השרד של רעיית ראש הממשלה נגנבה.

ברצוני לשאול:

1. האם הועמדה לרשות רעיית ראש הממשלה מכונת שרד?

2. האם יש רעיות שרים הנהנות מפריבילגיה דומה?

3. מי אחראי להעמדת הרכב לרשות רעיית ראש הממשלה?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לרשות רעיית ראש הממשלה לא הועמדה מכונת שרד.

2. לא.

3. לשכת ראש הממשלה מעמידה רכב מתוך רכב האיגום של המשרד בהתאם לצרכים המשתלבים של ראש הממשלה ורעייתו – אירועים משותפים ו/או אירועים ייצוגיים.

החלפת המתכת המשמשת לייצור מטבע של שקל

חבר הכנסת ב' טמקין שאל את שר האוצר ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

לפני זמן-מה הוחלפה המתכת המשמשת לייצור מטבעות של שקל אחד. כתוצאה מכך, משקל המטבעות החדשים שונה במעט מזה של המטבעות הישנים, והמטבעות אינם מתקבלים בכל המכונות האוטומטיות, לרבות טלפונים ציבוריים המופעלים במטבעות.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. אם כן – איך מתרחשת טעות כזאת?

3. כיצד תיפתר בעיית השימוש במטבעות במכונות?

4. כיצד תמנע הישנות בעיות כאלה?

שר האוצר א' שוחט:

1. בנק ישראל אכן החל, ב-1 במאי 1994, להנפיק מטבע בערך של שקל אחד בנתך השוקל 4 מ"ג פחות מזה שהונפק עד אז.

4-2. לא חלה כאן כל טעות.

ההחלטה בדבר החלפת הנתך התקבלה בבנק ישראל תוך עירנות רבה לנושא מכונות הממכר ותוך תיאום עם רוב מפעילי המכונות.

רוב הענף, בארץ ובעולם, ובכלל זה המנגנונים של הטלפונים, מבוסס על מנגנונים אלקטרוניים הבודקים, בצד התכונות הפיסיות, גם את הנתך. מכונות אלה מסוגלות, לאחר כיול מתאים, לקלוט ולזהות בלא קושי את המטבע מן הנתך החדש לצד המטבע מן הנתך הקודם.

יש מפעילי מכונות ממכר שטרם כיילו את המנגנונים שלהם – התופעה הולכת וקטנה – ובכלל זה גם חברת "בזק", והם עושים זאת עתה בהדרגה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני השר, אם כך, איך אתה מסביר את העובדה שעדיין קיימות כל כך הרבה תלונות, אחרי כל הזמן שעבר, בעניין שימוש באותם מטבעות לצרכים שונים? נראה שהעניין הזה לא נבדק במהירות הנדרשת; האם אתם עושים משהו? כי, אחרי הכול, אתם עשיתם את המעשה. האם יש מישהו שמפקח על כך שהציבור יוכל להשתמש במטבעות האלה לכל הצרכים שהשתמשו בהם קודם?

שר האוצר א' שוחט:

מתוך הדברים ניתן להבין, שברוב רובם של המקרים המכונות, תוך כיוול מתאים, יכולות לפעול עם שני סוגי המטבעות. יש איחור מסוים בהתקנת המכונות. אבקש מאלה שאחראים לעניין לבדוק עד כמה אנחנו יכולים להחיש את פעולת ההתאמה והכיוול של המכונות.

התפטרות מנכ"ל "נכסים מ.י."

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר האוצר ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

מר גיל לייזנר, מנכ"ל "נכסים מ.י.", הגיש לפני כמה שבועות מכתב התפטרות לשר האוצר. לדבריו, "לא היה זה סוד שבמהלך השנה החולפת הביע לא פעם הסתייגויות מהיבטים עקרוניים בהליכי המכירה של הבנקים".

ברצוני לשאול:

מה היו נימוקי ההתפטרות ומה היו הסתייגויותיו העקרוניות מהליכי המכירה?

שר האוצר א' שוחט:

מר לייזנר הודיע לי, כי הוא מבקש לסיים את תפקידו בתום שלוש שנים, מנימוקים אישיים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מגן. אני מקווה שהשאלה הנוספת תהיה עוד יותר קצרה מהתשובה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, השאלה היא בהחלט קצרה. אני לא מכיר במערכת הציבורית ולא מבין את המושג "נימוקים אישיים". אבל אני לא רוצה לפתוח בוויכוח. בשאלה ציטטתי מתוך המכתב, אלא אם כן הציטוט שהובא לידיעתי אינו נכון. כי הוא כתב לך, או אמר: לא היה זה סוד שבמהלך השנה שחלפה הביע לא אחת הסתייגויות מהיבטים עקרוניים בהליכי המכירה של הבנקים. שאלתי היא: האם במהלך השנה האחרונה הוא הביע הסתייגויות מהליכי המכירה של הבנקים השונים?

שר האוצר א' שוחט:

אני לא יכול להגיד במאה אחוז של ביטחון, שבכל הישיבות בנושא ההפרטה והמכירה של הבנקים היתה הסכמה של מאה אחוז. דיון כזה מתקיים בדרך כלל בהיקף רחב של נוכחים. יש דעות לכאן ולכאן, ובסופו של דבר אני מקבל את ההכרעה. עם זאת, אני זוכר בבירור את שיחתנו כאשר הוא הודיע על ההתפטרות, ולאחר מכן הזמנתי אותו אלי לשיחה, ובשיחה הוא אמר שהמניע העיקרי מבחינתו הוא המניע האישי.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אני מבקש בכל זאת לחזור, אם אפשר, לשאילתא מס' 2873 של חברת הכנסת ענת מאור, כי היא פה באולם, והיתה איזו אי-הבנה. כלומר, היא חשבה שהשאילתות בעל-פה קודם, כך אכן היה רשום, ולכן יש לה הצדקה.

שר האוצר א' שוחט:

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 2873, ראה עמ' .)

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני השר, תודה על התשובה, והיא השכילה אותנו בנוהל, אבל את העניין היא לא פותרת.

שאלתי התייחסה למצב שבו אברכים המלמדים בישיבות ומקבלים שכר מהמדינה, שכן לפי דבריהם תורתם אומנותם, אינם משלמים מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי. מה בדעת משרדך לעשות כדי לפתור את הנושא על-ידי תקנות אחרות או שימוש בתקנות הקיימות?

שר האוצר א' שוחט:

אכן, היה הסכם מסוים עם עובד במס הכנסה בעניין הזה. ההסכם הזה בוטל, והמס ישולם.

פרויקטים משותפים לישראל ולירדן

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר האוצר ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

לאחרונה פורסמו ידיעות לגבי כוונת ארצות-הברית לממן פרויקטים משותפים לישראל ולירדן.

ברצוני לשאול:

1. כיצד תובטח השתתפותן של חברות ישראליות בביצוע הפרויקטים?
2. האם קיימת מדיניות של העדפת יזמים ישראלים וירדנים באשר לביצוע הפרויקטים המשותפים?

שר האוצר א' שוחט:

2-1. ידוע לנו כי בכוונת ממשלת ארצות-הברית לממן פרויקטים משותפים לישראל ולירדן. ממשלות ישראל וירדן הציגו את הפרויקטים בפרסומים מיוחדים שהופצו בקרב יזמים ישראלים וזרים בקרב באי ועידת קזבלנקה.

טרם סוכמו הכללים לגבי ביצוע הפרויקטים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גדעון שגיא.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני השר, האם יוזמת הממשלה מערכות לתכנון משותף ישראלי-ירדני לאותם פרויקטים שנזכרו, והאם המימון יבוא באמצעות בנק אזורי?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תשובתך.

שר האוצר א' שוחט:

כפי שאמרתי, הכללים טרם נקבעו. אני לא יודע מה תהיה מתכונת הבנק האזורי אם אכן יוקם. יש גם צינורות אחרים, כמו הבנק העולמי ודברים מהסוג הזה. בעצם תשובתי היתה, שהדברים הם עדיין בוסר מבחינת הפרטים והדרך שבה יבוצעו המכרזים ועבודות התכנון. מה שיש היום על המדפים זה ספר פרויקטים, וביניהם הרבה פרויקטים משותפים לנו ולירדנים – עקבה, הערבה, אזור ים-המלח, בקעת-הירדן. אני מניח, שכאשר נתקדם בעניין ויהיה ברור מהיכן בא המימון, ייקבעו גם הכללים, ואשמח לידע אותך בעניין.

גירעון תקציבי ברשות השידור

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר האוצר ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

באמצעי התקשורת התפרסמו ידיעות בדבר גירעון תקציבי של עשרות מיליוני שקלים ברשות השידור.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. מה הם מקורות הגירעון?

3. מי אחראי לגירעון?

4. אילו צעדים משמעותיים ו/או משפטיים תנקוט הממשלה כלפי האחראים לגירעון כדי למנוע מחדלים דומים בעתיד ברשות השידור וברשויות ממשל אחרות?

תשובת שר האוצר א' שוחט:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2-3. אין מדובר באחראי זה או אחר. הגירעון נובע בעיקר מגידול ריאלי בעלויות הפקה ובעלויות שידור, שהוא תוצאה של החדרת תחרות לתחום השידורים. כמו כן נתנה רשות השידור כיסוי תקשורתי מלא לתהליך השלום ולאירועים הנלווים אליו, דבר שתרם אף הוא לגידול בגירעון.

4. בימים אלה מתנהלים דיונים עם רשות השידור, שמטרתם גיבוש צעדים לצמצום הגירעון ולמניעת גירעון דומה בשנת התקציב הבאה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני השר.

סילבן שלום (הליכוד):

מה עם שאילתות לשר המשטרה?

היו"ר ש' וייס:

מייד. הוא יצא להתייעצות של כמה דקות ויחזור.

הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הנמקה מהמקום של הצעת חוק ב'קצג, הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות), התשנ"ה-1994. הנמקה מהמקום, זה יהיה קצר ממש. אני מזמין את חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני מליאת הכנסת את הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות). המגמה של ההצעה, שזכתה בהסכמה עקרונית של הממשלה, היא למנוע לא את הסחר בעתיקות אלא את שוד העתיקות.

השורשים שלנו בארץ הזאת הם, בין השאר, באותם דברים שאנחנו חופרים ומוצאים באדמתה. אין כמעט דבר יותר מרגש מלמצוא באדמת הארץ דברים שמאששים ומחזקים את ההיסטוריה שלנו, את המסורת שלנו, את האחיזה שלנו באדמה הזאת. והנה, נוסף על הערכים הלאומיים, יש גם אספנים, יש אספנים בכל העולם והם מוכנים כנראה לשלם כל מחיר. בתנאים אלה התפתח בארץ, לצערי, מצב שאנשים חסרי מצפון ורודפי בצע, המשתפים פעולה זה עם זה, שודדים את השורשים שלנו.

הייתי זה לא כבר במערות אמציה, יכולנו לחוש את האנשים שהסתתרו שם בימי המרד, אבל המקום היה ריק. הוא נשדד כולו, כנראה לא בדור הזה.

לכן, אדוני היושב-ראש, טוב תעשה הכנסת אם בדור שלנו תחוקק מדינת ישראל חוק שיאסור סחר בעתיקות, שהן רכוש ואולי גם קודש של האומה. חוק זה יהיה בו משום כבוד למדינת ישראל. חוקים כאלה קיימים בהרבה מדינות מתוקנות בעולם.

אני מודה ומבקש מחברי הכנסת להצביע בעד העברת הצעת החוק לוועדת החינוך. החוק מורכב, יש בו הרבה מאוד סעיפים. הוא מבוסס על עבודת ועדה בדור הקודם. אני מבקש מהכנסת להצביע בעד החוק. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר החינוך והתרבות, תשובתך.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל פעולה שיכולה לצמצם את שוד העתיקות, את המכה הקשה הזאת, מבורכת ומקובלת עלינו. יש לנו בעיה כזאת באזורים מסוימים של הארץ. יש גם תופעות של

הזרמת ממצאים למסחר בעתיקות גם בארץ וגם מחוצה לה, ואנחנו כמובן נוקטים אמצעים כדי לצמצם את המכה הזאת עד כמה שאפשר.

אני מסכים עם חבר הכנסת לס, חקר תולדות ארצנו חשוב לנו ביותר לא רק מהבחינה הארכיאולוגית והמדעית. יש לנו עבר מפואר, ואנחנו חושפים אותו. על הארץ הזאת עברו תקופות שונות, תקופות של שלטון שונה, ואנחנו רוצים לחשוף את תולדות ארצנו ואת עברנו בצורה היפה והנאותה ביותר.

אני רוצה להוסיף, שמפעלה של רשות העתיקות יש לו גם שימושי-משנה בעידוד התיירות, באהבת הארץ, בהגברת הטיולים בארץ, וכמה מאתרי העתיקות שנחשפו הם מהיפים ביותר בעולם. מי שהיה וראה את החפירות ואת הממצאים האחרונים בפארק הלאומי בציפורי אינו יכול שלא להתפעל ממראה עיניו. זה אחד הדברים היפים ביותר שיש לנו בארצנו ובעולם כולו.

עם זאת, אני רוצה להביע הסתייגות. איסור מוחלט של סחר בעתיקות יש לו גם מחיר, הוא דוחף אותו חלק מהמסחר שהוא לגיטימי ואמיתי אל המחתרת. לכן קיבלנו באורח עקרוני את ההצעה הזאת, והסכמנו להעביר אותה בקריאה מוקדמת לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, מתוך הנחה משותפת ותקווה משותפת, שההצעה תעזור לנו גם לפקח על המסחר, גם לצמצם את שוד העתיקות. אבל אני רוצה כאן להביע את עמדתי, וזאת תהיה גם עמדת הממשלה, אנחנו נשפוט את הצעת החוק לאחר שנראה כיצד היא מוכנה לקריאה ראשונה. אני כשלעצמי, וגם חברי בוועדת השרים לענייני חקיקה, מביעים ספק אם איסור מוחלט וטוטלי – והדבר הוכח גם במדינות אחרות – הוא המכשיר היעיל לצורך זה.

אני תומך באישור הצעת החוק בקריאה מוקדמת ובהעברתה לדיון לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת לצורך הכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת דוד מגן רוצה להתנגד.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הכנסת נדרשת לחוק העתיקות, לפחות בתקופת הכהונה של הכנסת השלוש-עשרה, חדשות לבקרים. אני רוצה להזכיר לשר החינוך, התרבות והספורט, כי הכנסת אישרה כבר בקריאה מוקדמת, עוד לפני כשנתיים, הצעת חוק שאמורה היתה לתקן מצב בלתי נסבל. אני מדבר על יזמים פרטיים ומשפחות ברוכות ילדים שרוצות להרחיב את דירותיהן, או על פרויקטים הידועים בערי הפיתוח כאזורים של "בנה ביתך", לבנות בית חדש, ובשל מגבלות המופיעות בחוק, שבו המנהל, שהוא יושב-ראש רשות העתיקות, מוסמך להכריז על אזור כעל עתיקה, ואם הכריז על אזור כעל עתיקה – הוא יכול לעצור את הבנייה בצו מינהלי כל עוד לא השביעו את רצונו.

מובן שיש לנו אמון ברשות העתיקות. היא מופקדת על ערכים חשובים ביותר. עם זאת, לא נוכל להשלים עם מצב שמשפחות לא יוכלו להיטיב את תנאי מגוריהן בגלל מגבלות שהחוק טומן בחובו.

בשבוע שעבר, אדוני היושב-ראש, ביום רביעי בשעה מאוחרת עלתה הצעה דחופה לסדר-היום בנושא בית-שאן, שיכון א', פיתוח ועתיקות. אני מזכיר לשר החינוך, התרבות והספורט, כי שיכון א' בבית-שאן הוקם על אזור שהוכרז עוד ב-1944 כעתיקות. מאז ועד עצם היום הזה אי-אפשר להתקין שם גדר, אי-אפשר לבנות חדרי ביטחון, אי-אפשר להרחיב את הדירות. תנאי החיים שם ירודים; הם קיבלו סיקור די נרחב בסוף שבוע לפני כשבועיים.

אני מבקש מהשר, נדמה לי שהוא רמז לכך בסיפא של התייחסותו להצעת חבר הכנסת לס, אני חושב שהגיעה העת, לאור הניסיון המצטבר של הקשיים באכיפתו וביישומו של חוק העתיקות, כי משרד החינוך, התרבות והספורט יבדוק את החוק הזה מראשיתו ועד סופו.

אם צריך למזג את הצעת החוק שלי, שמטפלת בתחום אחר, עם הצעתו של חבר הכנסת יורם לס, שמטפלת באספקט אחר, והוא אספקט חשוב, ועם יוזמות שבוודאי נמצאות ומצויות בידי רשות העתיקות – אני חושב שהגיעה העת לעשות זאת ולהעניק טיפול שורש, טיפול יסודי ומקיף בחוק העתיקות, משום שהוא מעסיק את הכנסת מעבר לכל פרופורציה, וכנראה, אדוני היושב-ראש, יש הרבה מאוד בעיות שפתרון תלוי ביוזמה ממשלתית ולא ביוזמות הפרטיות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה מאוד לחבר הכנסת מגן.

חברי הכנסת, נעבור עכשיו להצבעה. אנחנו מצביעים עכשיו על הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת יורם לס. אם זו תאושר בקריאה טרומית – – –

סילבן שלום (הליכוד):

מה עם שר המשטרה?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מחכים. בינתיים נתחיל בחוק אחר. תן לי לגמור את ההצבעה.

עוד פעם אחת – הצעת חוק העתיקות (תיקון – איסור סחר בעתיקות), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת יורם לס. אם היא תאושר בקריאה טרומית, היא תעבור לוועדת החינוך והתרבות להמשך טיפול. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק העתיקות (תיקון איסור סחר בעתיקות),

התשנ"ה-1994, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

13 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. לפיכך אני קובע, שהצעת חוק זו עברה בקריאה טרומית ואכן תעבור לוועדת החינוך והתרבות להמשך טיפול.

בקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לחזור ולדון

בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 39), התשנ"ד-1994

היו"ר ש' וייס:

שתי הודעות, ומייד אשיב לחבר הכנסת סילבן שלום על הודעתו. אני מבקש מיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לבוא לכאן ולמסור לנו הודעה. זו הודעה שמחייבת הצבעה, לכן היו דרוכים לתוכנה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, בישיבת הכנסת ביום 20 ביוני 1994, בדיון בקריאה שנייה על הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 39), התשנ"ד-1994 – מדובר בהצעת חוק של חבר הכנסת בן-אלישר – הוצבעה ונתקבלה הסתייגותו של חבר הכנסת יצחק לוי לסעיף 1, ולא הוצבע הסעיף גופו, כך שהליך החקיקה נעצר במהלכו.

מה שאני מבקש הוא, שעל-פי סעיף 127 לתקנון הכנסת תטיל המליאה על ועדת החוקה, חוק ומשפט לחזור ולדון בהצעת החוק של חבר הכנסת בן-אלישר כולה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת צוקר. חבר הכנסת יצחק לוי, יש לך זכות לדבר, כמובן.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני הייתי מבקש לדחות את בקשתו של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. ההליך היה הליך מאוד מקובל. התקבלה הסתייגות שלי. קבלת ההסתייגות הזו אינה מעקרת את החוק, אינה הופכת את החוק לבלתי רלבנטי, אלא התקבלה הסתייגות. אני חושב שמה שיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט מבקש הוא דבר די חריג. נכון שעל-פי רוב ההסתייגויות נפלות, אבל קורה שחבר כנסת מצליח להעביר הסתייגות. אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, אי-אפשר לקבל את החוק עם ההסתייגות? כלומר, המסר כאן הוא – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא הצבענו על הסעיף. אני מבקש להחזיר את זה לוועדה.

יצחק לוי (מפד"ל):

הצבענו על ההסתייגות. אני מבקש להמשיך לדון בהצעת החוק בכנסת ולא להחזיר לוועדה. הוועדה מיצתה את הדיון בחוק.

היו"ר ש' וייס:

שתי בקשות מנוגדות. יכריעו המצביעים. חברי הכנסת, מי תומך בבקשתו של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט כפי שהוצגה לפנינו כאן? אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 6

בעד בקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט – 5

נגד – 4

נמנעים – אין

בקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לחזור ולדון בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 39),
התשנ"ד–1994, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חמישה בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. בקשת יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט אושרה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש למסור הודעה קצרה, וחשוב לי שהיא תירשם בפרוטוקול, כי יש בה איזה עניין עקרוני. אנחנו הצבענו לפני כחצי שעה על הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8), קריאה ראשונה, של חברי הכנסת אלי דיין וסאלח טריף. היו שם שתי הצעות. הצעה אחת, של חבר הכנסת אלי דיין, היתה להעביר את זה לטיפול בוועדת הכנסת, והצעה אחרת, של השר אמנון רובינשטיין, היתה להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני הכרעתי הכרעה טכנית, שאני לא מרוצה ממנה. היא אומנם נשארת בתוקפה, אבל אני רוצה לומר כמה מלים.

במקרים כאלה מעבירים לוועדת הכנסת לצורכי הכרעה. למעשה הייתי צריך להתעקש ולנסות לשכנע אתכם שהנושא שייך לוועדת החוקה, חוק ומשפט. מדובר בחוקי-יסוד. היתה לי טעות אופטית, מכיוון שבעל ההצעה עצמו, חבר הכנסת אלי דיין, הציע להעביר את ההצעה לוועדת הכנסת, ובאותו רגע אולי לא עשיתי את השיקול הנכון.

מבחינה תקנונית נהגתי נכון לחלוטין. אני רק ממליץ בפני ועדת הכנסת שתחזיר אותנו למסלול.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא בטוח שליושב-ראש ישיבה יש שיקול דעת.

היו"ר ש' וייס:

אין לנו שיקול דעת.

דוד צוקר (מרצ):

התקנון קובע שחוקי-יסוד – – –

היו"ר ש' וייס:

יש כבר פרשנות של ועדת הפירושים. אתה צודק שכך היה צריך להיות. אבל יש לנו תקדים של ועדת הפירושים. לו הם עמדו על דעתם, לא הייתי יכול להימנע מהעברה לוועדת הכנסת. לא ניסיתי לשכנע אותם, וזו השגיאה שלי. נתקן אותה בוועדת הכנסת. שם בוודאי יפעל ההיגיון הקולקטיבי של הוועדה להחזיר את הדברים למסלולם.

דרך אגב, בעבר רוב החוקים ששייכים לתזוזה של חברי כנסת אחרי הבחירות דווקא נדונו בוועדת הכנסת, לרבות התיקונים המפורסמים של אוריאל לין, שהוא הביא לכנסת כשהיה יושב-ראש ועדת הכנסת.

אני רוצה להודיע, חברי הכנסת, שהשרים התורנים היום הם השרה שולמית אלוני, שנמצאת בשליחות בסין, והשר עוזי ברעם. אני רוצה להודיע, ונעביר את זה לממשלה, הודעתי עשרות פעמים לממשלה שצריך לקבוע שרים תורנים שמסוגלים למלא את תורנותם. קשה להעלות על הדעת ששרה שנמצאת בשליחות חשובה הרחק מן המולדת יכולה למלא תורנות.

דבר שני, אני מבקש לזמן את השר עוזי ברעם לכאן. זה לא נושא לדיון.

סילבן שלום (הליכוד):

יש לי שאילתא בעל-פה, והיא על סדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אני עובר להודעה שנייה. בעניין השני תהיה תשובה גם לחבר הכנסת דוד מנע, אף שאני בטוח שהוא לא יהיה כל כך מרוצה, ואני יכול להבין אותו. על-פי סדר-היום היה צריך עכשיו להופיע שר המשטרה. שר המשטרה הודיע לנו שהוא נקרא להתייעצות דחופה וקצרה, ועל כן הוא לא כאן. אני לא רוצה להפסיק את סדר-היום, בעיקר כי מדובר בשר שבדרך כלל נמצא אתנו כאן ימים ולילות.

אני מבקש את הבנתכם. לו זה היה שר שלא היה מקפיד על סדרי הבית, הייתי נוקט דרך יותר תקיפה. אנחנו נתחיל עכשיו בדיון בהצעת החוק של חבר הכנסת יצחק לוי.

דוד מגן (הליכוד):

תורשה לי הערה.

היו"ר ש' וייס:

פשוט אין לי ברירה. אני לא רוצה להפסיק את הישיבה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מציע לנקוב בשעה שבה ישיב שר המשטרה על שאלות. לפחות שתיים מהשאלות הונחו על שולחן הכנסת לפני 12 יום. אני חייבתי עכשיו לתשובות.

היו"ר ש' וייס:

אין לי אלא להצטרף להערה שלך.

דוד מגן (הליכוד):

אני רציתי לקבוע שעה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול לקבוע שעה כי אנחנו עכשיו בקשר אתו. ביקשתי שיבוא מהר ככל האפשר. מדובר בשר שכל הזמן אתנו. כנראה קרה משהו. יש לו גם תיק רגיש.

דב שילנסקי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דב שילנסקי, אתה היית יושב-ראש כנסת ואתה יודע מן הניסיון. אסביר לכם למה אי-אפשר לקבוע שעות.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להציע משהו. בהמשך להצעה של חבר הכנסת דוד מגן, אני מציע להודיע במיקרופון כששר המשטרה יגיע.

היו"ר ש' וייס:

כשהוא ייכנס, אנחנו נודיע.

דב שילנסקי (הליכוד):

אז אני אדע. אחרת אני יכול לשבת פה שעתיים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, הבנתי את זה. נודיע.

אדוני המזכיר, אנא בטובך, כאשר שר המשטרה יחזור תודיעו גם ברמקול שהוא הגיע, כדי שכל חבר כנסת ישמע את זה בחדרו.

חברי הכנסת, אי-אפשר לקבוע שעות, ואתם יודעים מדוע. למשל, רשומים לדיון בהצעת החוק שיביא חבר הכנסת יצחק לוי, נניח 60 איש. מה קורה אם יבואו רק שלושה? הרי אנחנו מנוסים בזה, חבר הכנסת דב שילנסקי.

סילבן שלום (הליכוד):

משפט אחד, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני כבר עניתי והבעתי צער, עניתי גם לך.

סילבן שלום (הליכוד):

משפט אחד.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

האם ניתן לדחות את התשובות על שאילתות שהופנו לשר המשטרה למחר או למחרתיים?

היו"ר ש' וייס:

אם לא תהיה ברירה, אעשה את זה. אני ביקשתי ממנו שיבוא מהר מאוד.

חברי הכנסת, הנחת היסוד שלנו, אחרי הכול, זו הנחה תמימה אבל אי-אפשר בלעדיה, היא אקסיומטית, שחברי הכנסת נמצאים פה בימי ב', ג', ד'. זו הנחה מוזרה מאוד, וחבר הכנסת סילבן שלום תמיד נמצא פה. זו הנחה מוזרה מאוד, שקשורה גם למשכורת שלנו וכן הלאה ולשליחותנו הציבורית. זו איננה הערה לחבר הכנסת סילבן שלום, כי הוא תמיד פה, וחבר הכנסת מנע תמיד פה, וחבר הכנסת זאבי בוודאי תמיד פה, יותר מתמיד.

יוסף בא-גד (מולדת):

ואיפה אני?

היו"ר ש' וייס:

אותו דבר. אתה נתת לי דוגמה שהיו 260 ישיבות ואתה השתתפת ב-299. ביררנו. אתה יודע מה הסיבה? היו 260 ישיבות, אתה באת כנראה בימים שלא היו ישיבות. מי אמר לך לבוא?

**הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון) (קיצור המועד לכפות מתן
גט במאסר), התשנ"ה-1994**
(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון) (קיצור המועד לכפות מתן גט במאסר), התשנ"ה-1994, קריאה ראשונה, של חברי הכנסת חיים אורון, אברהם בורג, נעמי בלומנטל, תמר גוז'נסקי, אלי דיין, רענן כהן, יצחק לוי, אברהם פורז ודוד צוקר. יציג את ההצעה בשם החבורה כולה חבר הכנסת יצחק לוי, ואחר כך יהיה דיון. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון) (קיצור המועד לכפות מתן גט במאסר).

אני רוצה לקצר בדברים מכיוון שלא מזמן הביאה הממשלה סדרת תיקונים בעניין חוק שיפוט בתי-דין רבניים, והתיקון הזה משתלב בתיקונים שמביאה הממשלה. לכן בקשתי לכנסת לאשר את החוק, כיוון שבועדת החוקה דנים עכשיו בהצעת הממשלה ויש מקום לא להטריד את הוועדה פעמיים, אלא לשלב את הדיון לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית בהצעת החוק מטעם הממשלה ובהצעת החוק הפרטית שלנו, של קבוצת חברי הכנסת.

ובכן, רבותי, עניינה של הצעת החוק הוא קיצור מועד לכפות מתן גט במאסר. ידוע שבית-דין רבני איננו כופה על בעל לתת גט לאשתו, אלא אם כן יש עילת גירושין שההלכה מכירה בה.

אני רוצה לומר מראש, חברי הכנסת, שהמקרים האלה די נדירים. בדרך כלל בית-הדין מחייב או מצווה, אבל כפיית גט היא מקרה מאוד נדיר. כאשר בית-הדין כופה גט, סימן הוא שכלו כל הקיצין.

היו"ר ש' וייס:

כופין אותו עד שייתן.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה הרמב"ם.

היו"ר ש' וייס:

החוק מאמץ פה את הרמב"ם.

דב שילנסקי (הליכוד):

כופין עד שיאמר רוצה אני.

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון. אבל שם כתוב שאפשר לעשות את זה גם במלקות. החוק פה אינו מאפשר זאת.

היו"ר ש' וייס:

מלקות זה גם הרמב"ם, זה היד החזקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

יכול להיות שאם החוק היה מאפשר זאת, היינו פותרים הרבה בעיות.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא.

יצחק לוי (מפד"ל):

על כל פנים, במשטר שלנו אין מקום למלקות, ולכן אנחנו משתמשים באמצעים אחרים, מאסר או אמצעים אחרים. ועדת החוקה דנה עכשיו באמצעים שונים כדי להביא לכך.

החוק אומר היום: ציווה בית-דין רבני בפסק-דין לכפות איש לתת גט פיטורין לאשתו או לכפות אשה לקבל גט פיטורין מאישה, רשאי בית-משפט מחוזי, כתום שישה חודשים מיום מתן הצו, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לכפות במאסר לציית לצו.

ובכן, הבקשה שלי היא לקצר את תקופת ששת החודשים לתקופה של חודש אחד. אין סיבה שבצווים של הוצאה לפועל או בצווים של מס הכנסה או בצווים אחרים, כאשר יש פסק-דין סופי, או שמיד מקיימים אותו או שנותנים חודש כדי לקיים אותו, ואם לא – כופין מאסר, ואילו דווקא בנתינת גט, לאחר שבית-הדין הרבני כפה נתינת גט, תצטרך אותה אשה לחכות שישה חודשים. והביאו בחשבון שששת החודשים האלה מצטרפים אולי לשנים של דיונים, לשנים של ייסורים.

לכן ההצעה היא הצעה קצרה, ואני מקווה שהיא תועיל, וגם אם היא תועיל לכמה נשים במדינת ישראל, הרי שהדבר שווה. ההצעה היא לקצר את התקופה, במקום שישה חודשים – לקצר אותה לחודש אחד.

אבקש מהכנסת לאשר את ההצעה בקריאה ראשונה ולהעבירה לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יצחק לוי.

חברי הכנסת, אנחנו פותחים עכשיו בדיון. שלוש דקות לכל דובר. מי שלא יהיה באולם, איבד את תורו.

חבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת יוסף בא-גד. אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט. נא להקפיד על הזמנים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, ציטוטים כלולים בשלוש הדקות.

יוסף בא-גד (מולדת):

חוץ מדברי תורה.

היו"ר ש' וייס:

בתנאי שהם חצי דקה.

אלי דיין (העבודה):

תתייחס לנושא חנוכה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לנושא חנוכה? יש לי דרשה נפלאה אבל – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אל תיקח אותנו ברצינות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם היושב-ראש ירשה לי, אני אומר דרשה יפה על חנוכה.

היו"ר ש' וייס:

ברשות, אבל קצר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אולי נשאיר את זה. יש לי הצעה לסדר-היום שאושרה ליום רביעי, אז נאמר דרשה לחנוכה לעם ישראל. היום אין לי מצב רוח לזה, ואסביר מדוע.

חבר הכנסת הרב יצחק לוי, אני תומך בהתלהבות בהצעה. הגיע הזמן לשים קץ לסבלן של נשים מסורבות גט. אבל אני מציע לא להיות קיצוני. מתקופה של שישה חודשים אולי מספיק לרדת לתקופה של חודשיים, תשקלו את זה, לא משישה חודשים לחודש אחד.

אמרתי שאין לי מצב רוח, ואני אסביר מדוע. ממשלת ישראל הואילה בטובה לפרסם הודעת אבל: ממשלת ישראל אבלה על מותו של הרב עמי עולמי, השם ייקום דמו, אשר נרצח בפיגוע חבלני באזור בית-חג", ומשתתפת בצערה העמוק של המשפחה השכולה. זו מודעה שפורסמה היום בעיתונות, ועל זה אני משבח את הממשלה, אם כי יש בזה התחמקות מלבוא להלוויות ולהשתתף בפועל ולהרגיש את הכאב ואת הצער של אלמנה עם חמישה ילדים.

היות שזה הפיגוע ה-100 מאז הסכם אוסלו, אני רוצה להביא לידיעתכם דבר שלא שמו לב אליו. מאז תחילת האינתיפאדה, שבע שנים – – –

יורם לס (העבודה):

מ-1987.

יוסף בא-גד (מולדת):

שבע שנים, השם ישמור, נהרגו 284 חללי אינתיפאדה. תרשו לי לעשות דבר לא יפה, לחלק את המספר הזה לשבע שנים, אף שכל אחד קדוש, בסך הכול 40 לשנה, השם ישמור, במשך שבע שנים. מאז הסכם אוסלו, חלפה שנה אחת, 100 חללים, וזה נקרא שלום. האם יש חורבן יותר גדול מזה?

לכן, כבוד היושב-ראש, פניתי אליך ופניתי גם לוועדת הכנסת. אני חוזר ופונה מעל הדוכן. יש פה נוהג יפה: כשחבר כנסת, חלילה, הולך לעולמו, גם אם זה בגיל 120, הכנסת מכבדת את זכרו בקימה. מדוע הרוגי מלכות פחות חשובים לכנסת ולעם ישראל מאשר חבר כנסת חשוב שנפטר בדרך הטבע?

ממשלת ישראל מפרסמת מודעה. מה עושה הכנסת? מה עושה יושב-ראש הכנסת כאשר קורים 100 פיגועים בשנה אחת של שלום?

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להשיב לך, כדי שהציבור ידע. יושב-ראש הכנסת, בכל מקרה של פיגוע שכוון בקורבנות, שולח מייד מברק תנחומים למשפחה. הוא עושה את זה בכל לבו ובשם הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

טוב ששמענו על כך. לא ידעתי.

היו"ר ש' וייס:

לכן אני מודיע. וזה קרה גם הבוקר.

אני רוצה, אינני יכול לומר בהזדמנות, אבל מכיוון שהזכרת את העניין, אני רוצה גם בדרך זו למסור למשפחה תנחומים כנים ועמוקים של הכנסת על אסונה הנורא.

ב. הסברתי לך גם בלשכתי, שאין לנו אפשרות לעשות את מה שאתה מציע, כי לדאבוני אנחנו נצטרך כמעט כל ישיבת כנסת לפתוח באזכרה, ואי-אפשר לעשות חשבונות – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אוי לאוזניים שכך שומעות.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להסביר – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

נצטרך כל כך לעשות כן.

היו"ר ש' וייס:

לדאבונו, זה מה שיכול לקרות. אם זה פעם בשבוע, אין לנו שום אמות-מידה מתי נעשה את זה, והדברים נשקלו. המדינה לא קמה היום, הכנסת לא קמה היום, היתה מלחמת שחרור, תוך כדי מלחמת השחרור היה גם כן פרלמנט, הוצבו מנהגים מכובדים מאוד של יזכור, ושל הבעת רגשות.

לך יש רעיון – תעלה אותו כהצעת חוק, אולי תיקון התקנון, אז נראה, הדברים יישקלו, אבל לא כדאי שבשטף ובחטף תכפיש את הכנסת. היא מתייחסת לדברים, חברי הכנסת באופן אישי, הכנסת באמצעות היושב-ראש ובאמצעות מברק, אנחנו כמובן דנים בדברים האלה.

אגב, גם הנושא שהעלית יידון השבוע, כי הוא אושר כהצעה דחופה, אז כדאי גם לשמור על כבודה של הכנסת וכבודם של חברי הכנסת דווקא בהקשר זה, ולא לנצל רגשות אבל כדי להכפיש את המוסד המכובד והחשוב הזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבל שכבוד היושב-ראש אמר לא לנצל רגשות אבל. אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו אבלים כמוך.

יוסף בא-גד (מולדת):

יום יום נהרגים אנשים, קורבנות. אם יום יום נהרגים – הכנסת יום יום תספיד חס וחלילה – – –

היו"ר ש' וייס:

תציע הצעתך.

יוסף בא-גד (מולדת):

חס וחלילה; הצעתי את זה לוועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

א.ק.י.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מקבל עלי, היות שאני אומר שאני לא יכול לסבול את המצב הטרגי הזה של מדינת ישראל, רציתי לעלות פה ולהגיד תפילת "אל מלא רחמים", אבל היום חנוכה, אסור להספיד; ובכל זאת לא תמנעו ממני, בכל מקרה שיהיה פיגוע וחלל ייפול, חלילה, או להגיד "אל מלא רחמים" או: יתגדל ויתקדש שמיא רבא, בעלמא די ברא כרעותיה, וימליך מלכותיה, בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני רואה בזה חילול הקודש פה בכנסת – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

– – בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת אפילו לא מספיקים להביא כיפה אתם.

יוסף בא-גד (מולדת):

יהא שמיה רבא מבורך לעלם ולעלמי עלמיה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אתה סיימת, תודה רבה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא בריך הוא, לעלא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן.

יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן. עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני לא מגיב כדי לא לפגוע, אבל עכשיו אני אגיב. אני רואה בזה חילול הקודש – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

זה קידוש השם.

היו"ר ש' וייס:

חילול הקודש.

יוסף בא-גד (מולדת):

קידוש השם אם הכנסת לא דואגת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אתה פוגע בבית הזה, ובעצמך, אתה לוקח ערכים דתיים, מחלל אותם פה, בפרהסיה, ומבזה אותם. ראיתי פה תגובה של רב שנכנס ויצא כשלא יכול היה לראות מה שאתה עושה כאן. אני מקווה שגם הציבור הדתי יגיב בהתאם. זה הכול.

יוסף בא-גד (מולדת):

תדאגו שייפסקו ההרוגים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, כבודו.

היו"ר י' עזרן:

רבתי, אנחנו עוברים לדובר הבא, חבר הכנסת אלי גולדשמידט. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

מי אחריו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חגי מירום – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אחריו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גונן שגב ואדוני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר להצעת החוק שעומדת לפנינו. אני מברך את יוזמי הצעת החוק ואת חבר הכנסת יצחק לוי שהציג אותה בפנינו.

אני חושב שמצוקת אותן נשים רבות שהיכולת שלהן לקבל בסופו של דבר את הגט ולהגיע לכלל אפשרות להקים משפחה במדינת ישראל אחרי סיום פרשת הגירושין – זו בעייתיות קשה מאוד, זה פרובלמטי מאוד, ואם הצעת החוק הזאת מבטאת את הרגישות ואת ההתחשבות בצורך הזה בכך שהיא מקצרת את התקופה שבית-המשפט המחוזי אמור ליתן בה אותו צו שיאפשר את כפיית הגט, והדבר לא נעשה כדבר שבשגרה, הוא נעשה במקרים מיוחדים על-פי ההלכה, היכן שכופים אותו כמו שנאמר קודם על-פי הרמב"ם, כופים אותו עד שיאמר: רוצה אני, לא בעונש אלא במאסר, כי לא מדובר פה על ענישה אלא על אמצעי כפייה.

אני חושב שהגישה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהצעת החוק הזאת, נכונה, ואני אפילו הייתי מרחיק לכת ואומר: לא רשאי בתוך חודש ימים, אלא חייב בתוך חודש ימים. אפילו הייתי מרחיק לכת במובן

זה שלא להשאיר שיקול דעת לבית-המשפט המחוזי, אלא לאלץ, באמת, את בית-המשפט או לחייב את בית-המשפט להביא לסיומו המהיר ככל האפשר של התהליך.

לעומת זאת – זה לא שייך להצעת החוק הזאת – אני רוצה להצביע על פרובלמטיקה שקשורה בכל מי שמרצה מה שקרוי: "עונשי" מאסר, שהם עונשי מאסר או מאסרים לצורך גביית חוב או כפיית גט שהם לא בחזקת ענישה אלא הם בחזקת אמצעי כפייה.

המערכת במדינת ישראל היא מערכת שאנחנו קוראים לה: מערכת שירות בתי-הסוהר, המערכת המשטרתית שאמורה לטפל בסוגיה הזאת לא מסוגלת, מבחינת האמצעים שעומדים לרשותה, לעשות את ההבחנה בין אסירים שיושבים בבתי-הסוהר כריצוי של עונש לבין אנשים שנמצאים במסגרת של שלילת חופש, אבל לא כענישה אלא כאמצעי לחץ לתשלום חוב כספי מכוח ההוצאה לפועל, או לצורך תשלום חוב של מזונות, או במקרה הזה לצורך כפיית ביצוע הגט.

הכנסתם של אותם אנשים, אותם בעלים, אל מאחורי סוגר וברח עד אשר יאמרו: רוצה אני, לגיטימית ומוצדקת לחלוטין בנסיבות העניין, אבל אני לא חושב שמוצדק להביא לידי כך שאנשים שנמצאים במה שאנחנו קוראים באופן מילולי: מאסרים אזרחיים, ישבו תחת קורת גג אחת עם מי שמרצים עונשים בגין מעשים פליליים, לעתים חמורים מאוד – רצח, סחר בסמים קשים, אונס ועבירות קשות אחרות.

אני יודע ששירות בתי-הסוהר מנסה לעשות אותה הפרדה כשהוא יכול, ואם האמצעים מאפשרים לו את ההפרדה הזאת, אותם אנשים שיושבים במסגרת המאסרים האזרחיים יושבים בבתי-הכלא במסגרת נפרדת, אבל לא תמיד הדבר מסתייע בגלל מצוקת המקום.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מסיים. אני מברך על הצעת החוק הזאת, שתגדיר ותאפשר יותר ויותר לנשים שהן מסורבות גט להשתחרר מאותו עול שלא מאפשר להן להקים משפחה חדשה, ולכן הצעת החוק הזאת מבורכת. אבל צריך גם לזכור, שאסור שזכויות האזרח הבסיסיות תיפגענה בכך שמאסרים אזרחיים ירוצו יחד ותחת קורת גג אחת עם מאסרים בגין מעשים פליליים חמורים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום – אינו נוכח. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. אני מבקש מאוד לשמור על מסגרת הזמן של שלוש דקות, מאחר שיש כאן רשימה ארוכה מאוד, וגם אל תשכחו שזה חג חנוכה – – –

שר התיירות ע' ברעם:

מי שאינו נוכח – נמחק.

היו"ר י' עזרן:

ברור. אני מבקש מאוד להשתדל לתמצת את הדברים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

היושב-ראש נזף בנו קודם שאנחנו מנסים למהר את העניין. הוא אמר: אתם צריכים להיות – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני צודק, אבל הסברתי שאני לא מדלג על שום נושא, לא מקצר, רק את המסגרת החוקית – שלוש דקות לכל דובר, אלה ההחלטות האחרונות של הנשיאות, אני משתדל ליישם אותן. דקה פחות או יותר לכאן, אבל תמיד יותר.

בבקשה, חבר הכנסת, זה לא על חשבונך.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת יצחק לוי וחברי כנסת אחרים שהצטרפו אליו היא הצעת חוק טובה ומבורכת. היא אחת ההצעות, שלפעמים באה באיחור רב, עושה תיקון כל כך קטן, אבל התיקון הוא כל כך משמעותי. בדרך כלל, לאחר שגומרים את ההליך הזה, מגיעים למצב שיש צורך בכפיית גט. התקופה הזאת של שישה חודשים היא פתח ללחצים כלכליים, אישיים, משפחתיים, גם של הילדים, ובסופו של דבר לא מגיעים לתוצאה הרצויה גם כעבור שישה חודשים.

על-פי הצעת חוק זו, כעבור חודש אחד – אפשר, לדעתי, בתקופה זו למנוע או לחסום כל אפשרות של לחץ כזה או אחר מהצד שכפו עליו את מתן הגט ואשר בדרך הרגילה היה מסרב לתת את הגט המבוקש.

כידוע, בארץ יש בעיה קשה מאוד, בעיקר של עגונות. יש גם גברים שלא מקבלים גט מהאשה. בדרך כלל הגט לא ניתן על-ידי גברים. אני חושש שמבחינה זו הבעיה קשה כל כך שחייבים, גם ראשי

הפוסקים – חבר הכנסת יצחק לוי, אתה מקורב לרבנות הראשית – טוב יעשו אם ייכנסו בעובי הקורה כדי לפתור בעיה כאובה שמנוצלת היום לצרכים אחרים.

בסופו של דבר, לפי תורת ישראל אין מדובר בנישואים קתוליים. תורת ישראל הכירה באפשרות של גירושין. האפשרות של גטין היא דבר ידוע בהלכה. יש דרכים מסוימות למתן גט, לפעמים גם על-ידי שליח. מי רשאי להיות שליח ואיך עושים שליחות בעניין של גטין – זו, כידוע לך, אדוני היושב-ראש, תורה שלמה, שלא ניכנס אליה כרגע; אם צריכים לתת את זה בביתה או לא בביתה, על מפתן הדלת או לא על מפתן הדלת, ואם מעבר לים. כל הדברים האלה ידועים. אם תורת ישראל הכירה באפשרות של גטין, חייבים להגיע לאמצעים פרקטיים, כדי שבסופו של דבר אפשר יהיה ליישם את ההלכה הזאת.

חבר הכנסת יצחק לוי, כחבר הכנסת הדתי מקרב המציעים – גם חבר הכנסת אברהם בורג – אני מציע שתיקח את הנושא הזה לידיים; כמו שלקחת את הנושא החברתי של מעמד הילד, שאתה מטפל בו בצורה יפה וטובה, כפי שאני מתרשם ושומע, תיקח את הנושא הזה, כי לך יהיה קל יותר מאשר לאחרים. לנו נראה כאילו יש פגיעה בדת או פגיעה בהלכה, אף שחלק גדול מאתנו הם מסורתיים ודתיים, אבל לא חובשי כיפות ולא דתיים כמצוות הדת עד הסוף. אתה יכול לעשות זאת. לפי דעתי, תפתור בעיה לא רק של אלפי אנשים אלא של עשרות אלפי ילדים, אחים, הורים ומשפחות שלמות שלפעמים נמצאות בדרך ללא מוצא ולא יודעות מה לעשות כדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

אני חושב שבדרך שבה אתה הולך היום אתה מקצר את הסבל. לפעמים עד שמגיעים לזה יש סבל רב וממושך, שנים ארוכות, כשאינן שום פתרון בנמצא.

תורת ישראל התכוונה שיהיו גטין, ואני חושב שאתה, כמי שאמור לייצג את תורת ישראל בבית הזה, צריך לקחת את זה על עצמך, ולדעתי יפה שעה אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

חן-חן. אני באמת מעריך. הדרשה שלך היתה גט למהדרין ומהר מאוד.

חבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה. אנחנו דנים במעוכבות גט, אבל אנחנו לא מעוכבי נאומים. מי שאינו נמצא לא מעכבים בשבילו.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, אף שאני דיין, אני לא דיין בבית-הדין הרבני.

היו"ר י' עזרן:

לא כדאי לך. יש לי ניסיון בזה.

חיים דיין (צומת):

אני חושב שכן כדאי לי. שם המעמד שלי היה יותר על שלום הבית מאשר על כבוד המשפחה. לזכותי אני יכול לזקוף כמה דברים מהסוג הזה.

הצעת החוק המונחת כאן היא הצעת חוק טובה, אבל לדעתי פותחת פתח שהוא פסול חברתית ומעמיד אותנו במבחן. אנחנו רואים יום-יום ניצול לרעה של החוקים האלה. רק כדי לסבר את האוזן, במדינת ישראל מתגרשים מדי שנה קרוב ל-5,000 זוגות, כאשר סך כל הזוגות שחיים בנפרד היום הוא – 65,000 משפחות חד-הוריות. הנתון הזה אינו חדש לחברי הכנסת, כי הצגתי אותו פעמים מספר.

מה קורה לנו היום במדינה? אולי כדאי לבדוק היבט אחר, כי לא כל נושא הגירושין עניינו האם הגבר לא רוצה לתת את הגט או האשה לא רוצה לתת את הגט. הגענו למצב שבו זוגות ניגשים היום לבית-הדין הרבני כדי לבקש גירושין פיקטיביים, על מנת ליהנות מזכויות וכדי שכל אחד מהצדדים יקבל דירה נוספת.

חבר הכנסת יצחק לוי, נתקלתי במצבים שבהם בגלל עוני החליטו זוגות להתגרש על מנת שתהיה להם הקלה במיסוי, כדי שדירה אחת שקיבלו ישכירו וייהנו מהדירה השנייה, ואחר כך אף אחד לא יכול לבדוק אם הזוג חי ביחד. כששואלים אותם אם הם חיים ביחד, הם אומרים: כן, כי אין לנו שום ברירה, אנחנו חייבים לחיות, אין לנו איפה לגור. הם נמצאים תחת קורת גג אחת ומנצלים את החוק לרעה. אין בחוקים שלנו שום אכיפה פרט למתן הקלה לטובת העניין. אי-אפשר לבדוק את העניינים ממש ביסודיות. יש להתייחס לנושא הזה, על מנת לבדוק גם פרצות בחוקים האלה.

מבחינת הצעת החוק לגבי בתי-המשפט המחוזיים, לגבי הפסיקה אם כן לגרש או לא לגרש זוגות – יש להגדיל את מספר התקנים ברבנות על מנת להקל ולעשות זאת כדת משה וישראל גם באמצעות הרבנות. אני חושב שיש כלים נוספים. במקום שזה ילך לבית-משפט אזרחי – זה ילך בכל זאת לבית-משפט רבני. חייבים להגדיל את מספר התקנים בכל מקום על מנת להקל על הזוגות האלה ולא לחפש כל מיני אפשרויות מסובכות על מנת להקל בתחומים האלה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת. חברי הכנסת מיכאל איתן, בנימין טמקין, נעמי חזן, אברהם פורז, ענת מאור, אפרים גור, נעמי בלומנטל, פני בדש. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רק בשבוע שעבר דנו בנושא של אלימות כלפי בני משפחה. הכנסת דנה באלימות כלפי נשים. הכנסת הביעה את דעתה הנחרצת ודרשה להפסיק את התופעה הזאת. עלו סיפורים מזעזעים כאשר נשים גוללו את מסכת ההתעללויות של בעלים אשר פגעו בהן. הכנסת התאחדה כולה. בסיס מפלגתי לא היה קיים. כל הדיון היה אנושי, כדי לראות כיצד לעזור לאותן נשים אשר בעליהן פוגעים בהן, מכים אותן, מעליבים אותן, משפילים אותן.

אנחנו דנים כאן היום בהצעת חוק שבאה לקצר הליך שבא לכפות יישומו של גט לאחר שנקבע על-ידי בית-דין. הרעיון כפי שמובא בפנינו הוא חיובי – לקצר למשך חודש, לא לסחוב את העינוי במשך שישה חודשים נוספים. אבל, אדוני היושב-ראש, זה לא מספיק. הצעת החוק הזאת היא איזה קטע קטן וצר, מכיוון שהיא נוגעת רק לסיטואציה שלאחר מתן הגט.

אני מדבר, אדוני היושב-ראש, על הסיטואציה שקודמת לקבלת הגט. אנחנו חייבים לטפל בכך כדי שייפסק מסע עינוי הדין של בני זוג לקבלת גט זה מזו או זו מזה. חייבים לעשות את כל שניתן כדי לקצר את ההליכים, כדי שבית-הדין הרבני או המחוזי ייתנו את פסק-הדין הסופי וישחררו אותם בני זוג שמבקשים גט בלא שייכנסו לאותה סיטואציה נוראה של איומים, של מכות, של ירידה האחד לחיי השני. והדברים האלה צריכים להיעשות בחקיקה נוספת.

אדוני היושב-ראש, אני מבין שזמני תם.

היו"ר י' עזרן:

עוד דקה.

רון נחמן (הליכוד):

ובכן, אני אתמוך בהצעת החוק הזאת, אבל עם זאת אני קורא לחברי הכנסת ליזום חקיקה שתביא להליכים זריזים, מזורזים ומהירים בכל הנוגע לגירושין של בני זוג. כפי שההליך לנישואין הוא מהיר, כך צריך להיות גם ההליך למקרה של גירושין, ואסור להביא לידי כך שנשים תאוימנה, שילדים ייפגעו, שמשפחות ייהרסו. צריך לפתור את הדברים, ובמהירות. תודה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לכבודו. מייד כשהשם שלי הופיע על הצג הודיעו לי ובאתי בריצה.

היו"ר י' עזרן:

האמת היא שקראתי, ופשוט לא אוכל לעמוד בלחץ. אבל אדוני הגיע מהר. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רציתי בהזדמנות הזאת שבה אנחנו דנים בנושא חשוב זה להשתחרר לרגע אחד מהצעת החוק עצמה ולדבר קצת על המהות של יחסי דת ומדינה במדינת ישראל. יש לי הרושם שהקואליציה הנוכחית חרתה על דגלה את הקטנת הממדים של ארץ-ישראל, חרתה על דגלה בעצם את קץ ההיסטוריה היהודית, משום שכאשר היא אומרת שאנחנו צריכים לכתוב כתב ויתור על יהודה ושומרון, כלומר, לא מאונס, לא מחוסר ברירה, אלא מרצון שלנו לתת מכתב לערפאת ולעם הפלשתיני ולומר לו: יהודה ושומרון הם לא של עם ישראל, להפקיר אותם לדורי דורות ולומר: זו אדמת הפלשתינים – – –

היו"ר י' עזרן:

זה גט כריתות למישהו, לארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה גט כריתות לארץ-ישראל, אבל יש לזה משמעות. הטענה שלי היא, שהמשמעות היא יותר עמוקה מכך, וזה לא פלא, אותה קואליציה בדיוק, אדוני היושב-ראש, אם תבחן ותראה, היא גם זאת שמציעה את הפרדת הדת מהמדינה, היא מציעה להוריד בהדרגה את האלמנטים היהודיים מאופיה של המדינה, ואנחנו נכנסים לשאלות שהן שאלות קשות מאוד, שאלות של זהות, איך אנחנו מארגנים את החיים הפנימיים שלנו.

צריך להודות בדבר אחד: מדינת ישראל נעה בין שני קטבים. קוטב אחד הוא העניין הדמוקרטי. כאשר מדברים על דמוקרטיה צרופה על-פי אמות המידה הדמוקרטיות הקלאסיות גרידא, יכול להיות שיש הרבה דברים שבהם מדינת ישראל לא עונה על הקריטריונים האלה, לרבות החוק של נישואין וגירושין. אבל כאשר אנחנו מדברים על הקוטב השני, מדינה יהודית, ואנחנו רוצים למצוא איזו פשרה בין שני דברים, שלפעמים הם כן עומדים בסתירה זה לזה, אנחנו צריכים להחליט: אולי נוותר קצת על עקרונות שהם אולי עקרונות דמוקרטיים קלאסיים, על מנת שתהיה מדינה יהודית. ואני מציע לכולנו לא להוליך שולל את הציבור. מי שאומר: מדינה דמוקרטית, המלה "חילונית" מיתוספת לכך. הוא לא יכול לומר – מדינה דמוקרטית יהודית, במלוא מובן המלה.

יורם לס (העבודה):

אתה יודע שהוא יכול.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא בשום פנים ואופן לא יכול.

יורם לס (העבודה):

יכול.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יכול כרגע להתווכח.

לכן, אני אומר: בואו נפקח את העיניים ונאמר, שבדרך הפרשה שבה אנחנו מנסים לנוע בין שני הקטבים, מדינה דמוקרטית ומדינה יהודית, אנחנו, בסופו של דבר, ניאלץ, על מנת לשמור על יהדותה של המדינה, לסטות מכללים דמוקרטיים כאלה או אחרים.

יורם לס (העבודה):

ולספח 2 מיליוני ערבים.

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה?

יורם לס (העבודה):

ולספח 2 מיליוני ערבים, שלא יבחרו לכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מדבר כרגע על שטחים.

יורם לס (העבודה):

אני שומע מה שאתה אומר: לספח 2 מיליוני ערבים בלי זכות בחירה לכנסת. זה מה שאתה אומר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יורם לס, אנא ממך, תן לו בבקשה לסיים. אדוני רשום פה, והוא יעלה ויאמר את דעתו בהוד, בהדר, ביד רמה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני קשרתי את עניין הטריטוריה לעניין האידיאולוגי הכולל, אבל לא מדובר בשטחים, זאת הטענה שלי, מדובר בקואליציות שרוצות להפוך את מדינת ישראל למדינה דמוקרטית חילונית. יש כאלה בשמאל הישראלי, והאמנה הפלשתינית גם היא שמה את זה למטרה. מולה אנחנו באים הנה ואומרים: תהיה פשרה. כאן לא תהיה מדינת הלכה יהודית דתית לחלוטין, אבל תהיה פה מדינה שתעשה פשרה לטובת הדמוקרטיה ולטובת היהדות כאחת.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, תאמין לי שאני אצטרך לעבור אצלך שיעור, כי זה דבר מעניין, איך אתה עומד לעשות את הסינתזה הזאת. זה מעניין מאוד: מצד אחד, לא מדינה דמוקרטית חילונית; מצד שני, לא דתית. איך מוצאים פה את המודוס ויונדי – זו שאלה קשה מאוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

את זה החיים קובעים.

היו"ר י' עזרן:

נכון. זו שאלה לא פשוטה.

ובכן, חבר הכנסת דוד מנע. תאמין לי, חבר הכנסת מיכאל איתן, שנגעת בנקודה מאוד מאוד מעניינת.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כשיש לי הצעת חוק שעליה חתומים הרב יצחק לוי ודדי צוקר אני קצת מודאג.

יורם לס (העבודה):

להיפר.

דוד מנע (הליכוד):

כשחבר הכנסת הרב יצחק לוי וחיים אורון ממפ"ם, או תמר גוז'נסקי, חתומים על הצעת חוק, אני מודאג. זה כבר מעורר בי אילו תהיות לגבי האופי של החוק הזה, ולחוק זה כמובן אני מתנגד ואצביע נגדו.

מדוע אני אצביע נגדו? אומר לכם מדוע. על-פי החוק היום ניתנת תקופה לשיקול דעת.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה אחרי כפייה, זה אחרי פסק-דין סופי.

דוד מנע (הליכוד):

אני יודע, אדוני, אני יודע. תאמין לי, למדתי חמש שנים משפטים, אני יודע. תן לי קרדיט, כמו שאתה נותן לדדי צוקר לפחות.

נתנו שיקול דעת נוסף, אולי אפשר לשכנע את סרבן הגט לחשוב, אולי ניתן לו עוד צ'אנס. מה ההבדל בין חודש אחד לשישה חודשים? למשל, אדוני היושב-ראש, היום שמעתי ברדיו שאשפז את אסיר הגט המפורסם יחיא, שיושב מ-1962, אשפז אותו היום בבית-החולים אחרי שהוא קיבל שטף דם במוח. מ-1962 הוא כלוא בבית-הכלא, 32 שנה, על זה שהוא סירב לתת גט. האם אסור לתת לאותו סרבן גט שיקול דעת לחשוב? קיבלת צו של בית-משפט, קיבלת פסק-דין של בית-משפט – תן לו שישה חודשים. מה רע בזה? אנחנו תמיד צריכים לחפש את ההכבדה ואת הקושי לאותם אנשים? יש לו שישה חודשים שיקול דעת, לחשוב לפני שמכניסים אותו לבית-סוהר, ולבית-הסוהר הזה הוא יכול להיכנס לכל חייו, כפי שנכנס אותו סרבן גט. מה רע בזה? למה להכביד?

היו"ר י' עזרן:

אבל הוא יכול לצאת כל רגע.

דוד מנע (הליכוד):

הוא יכול, כמובן, לצאת כל רגע – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

למה אין הוראה כזאת בעניין מס הכנסה?

דוד מנע (הליכוד):

יש הבדל.

היו"ר י' עזרן:

זה לא מס הכנסה, מדובר באנשים.

דוד מנע (הליכוד):

יש הבדל בין זה לבין מס הכנסה, ואני מתפלא עליך שאתה מעלה את זה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אין הבדל. יש עינוי דין בשניהם.

דוד מנע (הליכוד):

זה ההבדל בין מס הכנסה לבין סרבן גט, זו החוכמה המשפטית, שסרבן גט יכול לצאת מבית-הסוהר בכל זמן שהוא רוצה, אחרי שהוא נותן גט, ובמס הכנסה, כשהוא כלוא לכמה שנים, הוא לא יכול לצאת לפני המועד.

יצחק לוי (מפד"ל):

קל וחומר.

דוד מנע (הליכוד):

קל וחומר, תיכף תגיד גם – בן בנו של קל וחומר.

לכן, אני בא ואומר: רבותי, נתנו פה שיקול דעת לאותו אדם שנגדו היה פסק-דין – שישה חודשים. אולי במשך שישה חודשים יימלך בדעתו? אז למה להקשות ברוח השמאל החדש – דדי צוקר, תמר גוז'נסקי, חיים אורון, אברמל'ה בורג ואחרים? מובן שהם בעד התפיסה להכביד על אנשים שומרי מסורת ודת. מה אתה, חבר הכנסת לוי, מצטרף אליהם?

אני אצביע נגד החוק הזה, ובכבוד רב.

היו"ר י' עזרני:

תודה. ובכן, חבר הכנסת אברהם בורג אינו נוכח, הזכרת אותו. חבר הכנסת רענן כהן, חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת רפאל אלול, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חבר הכנסת יגאל ביבי, חבר הכנסת חיים אורון, חבר הכנסת אלי דיין, חבר הכנסת אלכס גולדפרב. חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בהחלט מתכוון להצביע בעד החוק הזה. כאשר בית-דין רבני כבר כופה על הבעל לתת גט לאשתו, אותה אשה כבר עברה מסכת ייסורים ארוכה. אין שום טעם לחכות שישה חודשים לאחר פסק-הדין, וטוב עשה חבר הכנסת יצחק לוי שהביא את החוק הזה. הואיל והוא קצר, פשוט וברור, אני ארחיב קצת את היריעה, קודם כול סביב אלה שחתומים על החוק. ספרתי ומצאתי שחתומים על החוק חברי כנסת מהמפד"ל, ממרצ, מהעבודה, מהליכוד ואפילו מחד"ש. בניגוד לחבר הכנסת מנע, אני דווקא רואה בזה ברכה.

אני בכלל חושב שזה מאוד אופנתי במדינה שלנו: הכו בדתיים והצילו את המדינה. לפחות בצד שלי – ואני הרי חילוני גמור – אין דבר כמעט שיכול ללבות אש ושנאה כמו הנושא של הדת. פוליטיקאים מכל הכיוונים מנצלים זאת לא מעט. כשחלילה בא נושא של חוק בעניין בשר, שהוא צונן, או בשר שהוא

קפוא, כשבסך הכול שומרים על איזה סטטוס-קוו, ולא מייבאים בשר שהוא לא כשר לארץ – מייד קופצים כל בעלי העניין, מלבים ומשסים בש"ס ובממשלה, כביכול רעדו אמות הספים.

לעומת זאת, לפני חצי שעה או שעה קיבלה הכנסת חוק, תרגיל מסריח מספר 2, ושום דבר לא פחות מזה. זה חוק שיש בו תמריץ חיובי לעריקים, שעומד בניגוד לכל מה שכתבו כבוד השופט שמגר וכבוד השופט גולדברג – וקראתי את מה שהם כתבו – שהסבירו שאחרי האירועים הקשים של שנת 1990 בא המחוקק ורצה להגביל את העריקים, ובמסגרת ההגבלה והצמצום לתת איזו אפשרות לאידיאולוג, שבאמת מוכן ללכת למדבר. זה בסדר. זה עובר גם בציבור שלי בקלות. החוק הזה עבר עכשיו בכנסת בקריאה ראשונה, ואני מקווה בקריאה אחרונה. זה בסדר. אבל בנושאים של דת, בנושאים של ה"שחורים" האלה, רחמנא ליצלן, בכל הנושאים האלה – בזה מייד מתעוררים כל היצרים.

אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שהחוק הזה, שחתומים עליו באמת חברי כנסת מכל סיעות הבית, למטרה טובה, יראה שבמדינה שלנו – ופה אני רוצה להעלות עוד נקודה, אני עונה גם לחבר הכנסת –

היו"ר י' עזרן:

כל הכבוד.

יורם לס (העבודה):

– – שקדם לי, מיכאל איתן. אני בעד קיום צביון מסוים של מסורת ויהדות במדינה היהודית. זה לא שולל את הדמוקרטיה. אבל החוק כפי שהכנסת קיבלה בנושא של מתן שני כיסאות לשני חברי כנסת שלא שווים 20 קולות בציבור – זה חוק שהוא אנטי-דמוקרטי, בושה למדינה הזאת, ואני מקווה שהוא לא יעבור. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת לס.

אם כן, חבר הכנסת אליעזר זנדברג – לא נמצא. חבר הכנסת רן כהן – לא נמצא. חבר הכנסת אברהם יחזקאל – לא נמצא. חבר הכנסת שאול גוטמן – לא נמצא. חבר הכנסת יהושע מצא – לא נמצא. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין – לא נמצא. חבר הכנסת דוד צוקר – לא נמצא. חבר הכנסת עמיר פרץ – לא נמצא. חבר הכנסת האשם מחאמיד – לא נמצא. חבר הכנסת טלב אלסאנע – לא נמצא. בבקשה, חבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אף אני מברך על הצעת החוק הזאת. מובן שאתמוך בה. אני שולל את דבריו של חבר הכנסת דוד מנע.

אבל אני רוצה לציין כאן נקודה. החוק הזה, יחד עם הצעת החוק הממשלתית העומדת בימים אלה על סדר-היום הציבורי שלנו, שבאה להוסיף סנקציות על סרבני הגט, הקשורות בעבודה, ברשיון נהיגה ובדברים נוספים על הנושא הזה של המאסר, מוכיחים כאן שאנחנו מסוגלים – בהסכמת הרבנות, וכפי שאנחנו רואים בחוק הזה: בהסכמת חברי כנסת דתיים, שלא היו מציעים את החוק אם הוא לא היה בהסכמת הרבנות הראשית וגדולי ההלכה – אנחנו מסוגלים בהבנה הדדית של הכנסת, ולא מתוך רצון להתקיף ולשלול את כל מערכת השיפוט הרבנית, לבוא ולקדם את מערכת השיפוט הרבנית בדברים שיש צורך לקדמה, לשפרה ולהביאה יותר ויותר לכיוון הרלבנטי של החיים שלנו.

אנחנו יכולים לראות, לדוגמה, את הסנקציות על סרבני הגט. אנחנו יכולים לראות בהצעת החוק הזאת את קיצור הזמן משישה חודשים לחודש, עד שאפשר להכניס את סרבן הגט למאסר. אנחנו יכולים לראות איך לוקחים נושא שקשור לדת ומדינה ולבתי-הדין הרבניים, והכנסת באה ונותנת בהסכמה – לא במאבק, לא במלחמה, אלא בהסכמה – כלים הרבה יותר חזקים, שבסך הכול מטרתם להעלות את רמת שביעות הרצון משיפוט בתי-הדין הרבניים.

שהרי נכון הדבר, כאשר יש אשה, שהיא כבר צריכה לקבל גט, אחרי שכבר כלו כל הקיצים, ויצא פסק-דין סופי של בתי-המשפט הרבניים – ומי כמונו יודעים שיש כאלה ששמחים על כך, ויש כאלה שמצטערים על כך שבית-הדין הרבני לא עושה זאת בקלות, אלא קודם כול הוא משתדל עד כמה שיותר להביא לשלום בית; אבל אם הוא כבר הגיע למסקנה – הרי באמת כלו כל הקיצים. והנה, אחרי פסק-דין זה עומד הבעל, אינו מוכן והוא סרבן גט. הרי בוודאי, אפילו חודש ימים לא היה צריך. היה צריך לבוא ולהגיד: אתה סרבן גט, תן מייד, עם קבלת פסק-דין, בתוך 24 שעות, את הגט. מדוע בכלל צריכים חודש? וזה שנותנים חודש – זה באמת עוזר לחבר הכנסת דוד מנע בערעור. 30 יום נותנים לו. נותנים לו 30 יממות לחשוב לפני שמתחילים בסנקציות. הרב עזרן, יושב-ראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת, שהוא עצמו רב ראשי לעיר ואם בישראל, ראשון-לציון, העיר לו נכון: ואם כבר מכניסים אותו לבית-הסוהר, הרי הוא יכול בתוך דקה לצאת, אם הוא מסכים לתת את הגט. הרי לא מכניסים אותו כעונש אלא מכניסים אותו כסנקציה.

לכן, אין לי ספק, שאם אכן נכונות כזאת תמשיך ותתקיים מצד כל חלקי הבית, לקחת קטעים בהסכמת הרבנות הראשית, בהסכמת דייני בתי-הדין הרבניים, ולהוסיף להם שיניים, לחזקם, לשפרם, להצמידם לדברים שקורים בחיי היום-יום, בחיים המודרניים שלנו – אין ספק שנוכל לבוא ולשפר, לשביעות רצונם של יותר ויותר אזרחים, מערכת שיפוט שהיא חיונית, בסופו של דבר, לאחדות עם ישראל. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

מי אחריו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אני לא רואה שהוא כאן. אנחנו למעשה מסיימים את רשימת הדוברים.

עובדיה עלי (הליכוד):

למה? גם אני רשום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

האם נמחק שמו של חבר הכנסת עובדיה עלי?

היו"ר י' עזרן:

איפה הוא רשום? אהה, כן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לכל אלה שבירכו את חבר הכנסת לוי על הצעת החוק הזאת. אני חושב שזאת הצעת חוק טובה, מבורכת, וטוב שהוא הביא אותה לדיון בקריאה ראשונה. אני בטוח שהכנסת תאשר אותה, ללא שום הבדל בין קואליציה לאופוזיציה.

חבר הכנסת לוי בדרך כלל מטפל בשקדנות וביעילות בנושאים ציבוריים וחברתיים רבים, ולא כחבר הכנסת, כאדם דתי, אלא פשוט כאדם, קודם כול, ואני מברך אותו על כך.

לא הבנתי בדיוק את הוויכוח מדוע צריך להיות חודש, וחבר הכנסת בא-גד אמר חודשיים. אולי בדברי תשובתך תאמר מדוע בכלל צריך להיות חודש. כשיש סרבן גט, מדוע לא מייד, בתוך 24 שעות, הוא לא ייכנס למאסר?

יוסף בא-גד (מולדת):

כדי לתת לו אפשרות להרהר. זה מה שאני מתכוון.

היו"ר י' עזרן:

יהרהר בפנים. להיפך, חבר הכנסת בא-גד, בפנים הוא יכול להרהר הרבה יותר טוב, כאשר יהיה מרוכז בעצמו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, עד שמגיעים לקבלת הגט, זה לא חתונה, זה לא שמחה; זה סבל, זה צער, זה יגון.

היו"ר י' עזרן:

זו משימה בלתי אפשרית כמעט.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הבעל והאשה, והמריבות בבית, והילדים בתוך, וגיהנום עובר על כל המשפחה הזאת. וזה נמשך מספיק זמן. אז מה אתה בא ואומר? עכשיו, ברוך השם, אחרי כל הסבל וכל הצער וכל היגון, אחרי שכל המשפחה סבלה, כבר קיבלנו גט, עכשיו צריך לתת לגבר עוד חודשיים אפשרות לחשוב איך לגרום צער גדול עוד יותר לבני המשפחה. וזה לאחר שקיימנו בכנסת לפני שבוע ימים דיון נוקב, מימין ומשמאל, על מעמד האשה, על נשים מוכות בידי כאלה המתקראים בעליהן. אז בא חבר הכנסת יצחק לוי, ובאמת על רקע הדיון המעמיק הזה מציע הצעת חוק. ואתה בא ואומר: לא, צריך לתת לו זמן. זה לא רציני. עם כל הכבוד, צריך למנוע את הסבל וצריך לקבל את הפסיקה מייד.

עם זאת, אני רוצה להעיר הערה שאולי באמת אינה נוגעת לעצם החוק הזה. הבעל שהוא סרבן גט, שלא רוצה לתת את הגט, צריך ללכת לבית-הסוהר. וזאת לא ענישה. והבעל הזה יכול לשבת עם אנשים, עם נרקומנים, עם פושעים. בנושא הזה, למרות הכול, צריך לשים לב, שכאשר הוא יושב בבית-הכלא – ואני מקווה שאם הוא יושב, התקופה לא תהיה ארוכה – לא יושב בחברת אותם אנשים, פושעים ומסוממים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת הירשזון. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני תומך בהצעת החוק, ואני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לדבר על נושא אחר, נושא שהחליטה עליו ועדת העלייה והקליטה פה-אחד.

יש 700 בני-אדם מחולקים לשלוש קבוצות: חלק מועמדים לעבור את אולפני הגיור, חלק לומדים באולפני הגיור וחלק סיימו את ההכנות המדוקדקות והיסודיות באולפני הגיור ומחכים לבתי-הדין שייתנו להם אפשרות להיות מגורים ולהיות יהודים. התברר שמסיבות שונות במשרד הדתות לא יכולים למצוא את הסכום של מיליון שקלים, ולא יכולים לאפשר הרכבת בתי-דין נוספים לגיור כדי להקל את כל התהליך הזה, כשיש כמה וכמה מתנדבים, אשר ללא תמורה, במסירות נפש, בנאמנות ובאחריות עושים את המלאכה הזאת.

אני שואל: איך יכול להיות שבמסגרת התקציב של משרד הדתות לא מוצאים את הסכומים הדרושים כדי לאפשר לאותם מאות שרוצים להיות חלק מהתהליך הזה של גיור, באולפני הגיור, לסיים את התהליך? האם אתם יכולים לתאר לכם מה עובר על האנשים האלה אחרי שהם מסיימים את אולפני הגיור, והם מחכים, מפני שאין תקציב מספיק כדי לאפשר, נוסף על אותם מתנדבים, לסיים את התהליך?

בית-הדין מתכנס פעם אחת בשבוע, והוא יכול לגייר שישה אנשים. זאת אומרת, יש אנשים שצריכים לחכות חודשים, ואולי למעלה מזה, כדי להיות מגורים. מדוע? בגלל סכסוכים פנימיים, בגלל חוסר רצון של צד זה לאפשר לצד אחר למלא שליחות. אני רואה בזה שליחות לאומית ממדרגה ראשונה. אינני מתכוון אך ורק לפלאשמורה. אתמול היתה הפגנה פרועה. ועל מה היתה ההפגנה? הדרישה לאפשר במקום ל-115 אנשים לחודש, כפי שזה היום, ולפני כמה חודשים זה היה הרבה פחות – לאפשר ליותר אנשים לבוא, ל-200. יש התנגדות נמרצת של ממשלת אתיופיה. אבל לפחות אלה שמגיעים, ואנחנו יודעים שמשקיעים בהם הרבה מאוד מאמץ, ועוברים את אולפני הגיור – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מדבר על משהו אחר לגמרי. אני מנצל את ההזדמנות כדי להעלות את הנושא הזה לדיון ציבורי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה שאתה מדבר אלינו, אין פירוש הדבר שאתה מאשים אותנו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, אני רוצה רק תמיכה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לדעתי, אתה צודק במאה אחוזים. צריך פתרון יסודי של הבעיה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ובזה אני גם מבטא החלטה שהתקבלה פה-אחד בוועדת העלייה והקליטה. חבר הכנסת דב שילנסקי, סגן יושב-ראש הכנסת, היה פעיל בדיון הזה. אני מבטא עוד החלטה שהתקבלה פה-אחד בוועדת העלייה והקליטה, מעבר להשתייכות מפלגתית.

אני פונה לממשלת ישראל, אני פונה לשר ברעם ומבקש שראש הממשלה כשר הדתות ייתן הוראה מיידית למצוא את התקציב הדרוש, ואפשר למצוא את התקציב הדרוש, להקים בתי-דין נוספים ולהקל בגיוסם של אלה שרוצים להתגייס ולהיות חלק מן העם היהודי.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. חבר הכנסת גדעון שגיא – איננו. חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יעקב שפי, חבר הכנסת עובדיה עלי, חבר הכנסת דב שילנסקי, ואני האחרון.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני תומך בהצעת החוק ומברך את חבר הכנסת הרב יצחק לוי ואת שאר החברים שהוא גייס ליוזמה הברוכה הזאת, המתבקשת נוכח הניסיון המצטבר, ולאור ניסיון החקיקה שהצטבר בוועדת החוקה, חוק ומשפט ובוועדות אחרות של הכנסת.

הנושא סבוך ופרובלמטי מאוד. איש לא ערב, אני בטוח שגם לא היוזמים של הצעת החוק, שלאחר שהתיקון הזה יתקבל – ואני מאמין ובטוח שהוא יתקבל – תיפתר הבעיה הקשה והמורכבת של סרבני גט. אבל אין ספק שהסנקציה המצטיינת עכשיו בדחיפות הביצוע או בצמידות הביצוע, בסמוך להודעת הסירוב של הבעל אשר צריך להעניק את הגט – הסנקציה הזאת עשויה, כך אני מקווה, לצמצם את התופעה המכאיבה של סרבני הגט.

הכול יודעים, בוודאי חברי הכנסת מכירים אותו קשיש סרבן גט – נדמה לי שחבר הכנסת יצחק לוי יודע טוב ממני כמה שנים הוא יושב, ושום סנקציה לא מסייעת בעניין הזה. אפילו באיזה ריאיון תקשורתי הוא ניסה לשדר לנו, לחברי הכנסת ולציבור כולו, שנוח לו בבית-האסורים ובלבד שאותו עונש לעצמו, כך הוא קורא לזה, שהוא יצטרך לתת גט לאשה, לא יוטל עליו, והוא משתמש באותה שיטה נלוזה, מעניש את עצמו ומעניש את אשתו, וכולנו עומדים חסרי אונים.

אני מאוד מקווה כי ההלם האמור להיות מנת חלקו של הסרבן, אם בית-הדין הרבני ואם בית-המשפט יגיעו למסקנה כי יש לבצע את הסנקציה, ההלם יכול לבוא בזכות הרעיון הגלום בהצעה, שהמאסר יחול על אדם בתוך חודש ימים ולא בתוך שישה חודשים כפי שמופיע היום בחוק; שישה חודשים אשר ככל הנראה, לאור הניסיון, הספיקו כתקופת התעשתות, כתקופת התארגנות, כתקופה לקבלת ייעוץ שלא תמיד היה רלבנטי ולמען העניין.

אדוני היושב-ראש, אינני משוכנע שההצעה המונחת לפנינו תביא מזור לתופעה ותעקור אותה מן השורש, אבל היא בהחלט ראויה לתקופת ניסוי, בצירוף תקווה ותפילה שלנו, שאם ההצעה הזו אכן תתקבל, התופעה הזו תצומצם במידה ניכרת, והמאסר הכמעט מיידי יתרום תרומה נוספת לצמצום התופעה הכאובה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת מגן. חבר הכנסת יעקב שפי, בבקשה.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של הרב יצחק לוי צודקת בהחלט. דיונים בין בני זוג בבתי-הדין הרבניים אורכים לפעמים חודשים, לעתים אפילו שנים. ברור שבמצב זה חיי המשפחה אינם חיים והסובלים העיקריים, מלבד בני הזוג, הם הילדים והמשפחה הקרובה.

לאחר מתן פסק-הדין הסופי בדבר גט, רשאי בית-המשפט המחוזי לכפות מאסר על המסרב לציית לצו, אך רק לאחר שישה חודשים. מאחר שהמשפחה, כאמור, סובלת תקופה ארוכה, הרי הצעת החוק לקצר את התקופה של שישה חודשים לחודש אחד, ולקצר את הסבל של כל הנוגעים בדבר, צודקת בהחלט. יש לתמוך בהצעת החוק. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דב שילנסקי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית דבר, ברכות לחבר הכנסת הרב יצחק לוי על היוזמה. מדובר כאן בהצעת חוק הנוגעת לסרבני גט, וכשמדובר בסרבן גט, בואו נעשה סדר בכל העניין. מדובר במקרה שבו אחרי התדיינות ארוכה ומתישה בין בני-זוג שאינם מסתדרים ביניהם, ועד שבית-הדין מחליט לאפשר מתן גט, הדיונים נמשכים לפעמים שנים, ולפעמים יש אפילו עינוי דין.

אנחנו מכירים את הכלל ההלכתי, שבשעה שאדם נותן גט לאשתו, אפילו מזבח מזיל דמעה. חז"ל הקפידו מאוד בעניין זה.

הי"ר י' עזרן:

כל המגרש אשתו ראשונה.

עובדיה עלי (הליכוד):

כן, כל המגרש אשתו ראשונה, אפילו מזבח מזיל דמעה.

הי"ר י' עזרן:

אבל יש מי שאמר שהוא מעדיף שהמזבח יבכה ולא הוא כל לילה. אבל לא משנה. אבל אדוני לא סותר את מה שהגמרא אומרת.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מצטט מהגמרא כדי להבהיר לחברים עד כמה חז"ל ייחסו חשיבות וראו בגט דבר קשה מאוד.

אם בכל זאת בית-דין רבני החליט ופסק שבעל ייתן גט לאשתו, זה אחרי דיון ממושך ושיקול דעת מעמיק.

למרות כל זה, אותם בעלים סרבני גט גורמים לקשיים גדולים מאוד גם לאשה וגם למשפחה. הסבל שנגרם בעקבות הסירוב לתת גט הוא בל יתואר. כל אחד מאתנו שנתקל אי-פעם במשפחה כזאת או אחרת, שהתופעה הזאת קיימת אצלה, מבין ויודע עד היכן מגיע הסבל הזה.

לאחרונה עסקנו רבות, גם בבית הזה, בשאלת האלימות במשפחה. עסקנו בגברים שמכים את רעותיהם, באלימות של גברים נגד נשים, וכולנו נזעקנו נוכח התופעה הנוראה והמבעיתה הזאת של אלימות. והנה באים ומציעים כאן הצעת חוק, שהיא הצעת חוק יוצאת מן הכלל. אני מופתע לשמוע מחלק מחברי הכנסת, שרוצים להאריך את הזמן ורוצים לאפשר – – –

הי"ר י' עזרן:

עוד קצת מכות.

עובדיה עלי (הליכוד):

עוד קצת מכות. לשם מה? אני הייתי מעדיף, אדוני היושב-ראש, שברגע שהגט ניתן כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, זו דעת הרמב"ם.

עובדיה עלי (הליכוד):

זו דעתו של הרמב"ם בהלכות – – –

היו"ר י' עזרן:

בהלכות – – – שאדם שלא רוצה לקיים מצוות עשה אחרי שבית-הדין פסק, היו צריכים לכפות אותו עד ש – – – ואני לא רוצה לומר לך לאיזו כפייה הרמב"ם התכוון.

עובדיה עלי (הליכוד):

שם מדובר על מכות. כופין אותו במלקות, כך אומר הרמב"ם בהלכות גטין.

היו"ר י' עזרן:

זה בהלכות אחרות, אבל זה אותו דבר.

עובדיה עלי (הליכוד):

אבל אנחנו לא רוצים לעסוק כרגע בסוגיה הזאת.

היו"ר י' עזרן:

העיקרון הוא אמיתי ואדוני צודק.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת עובדיה עלי, אני זוכר, שמעתיך מצטט מדברי חז"ל על הזכות לגרש אשה שהקדיחה תבשילה. אני חושב שזו הזדמנות טובה שתחזור על זה, כי זה ממש מאלף. לפחות לשר עוזי ברעם, שיבין – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל מה לעשות? אדוני מעוכב נאום.

עובדיה עלי (הליכוד):

שם כתוב: אשה שהקדיחה את תבשילה, זו אחת העילות למתן גט, וזה דבר שלא מתקבל על הדעת.

היו"ר י' עזרן:

שהקדיחה תבשילה, או שנמצאת נימה באוכל, שערה.

עובדיה עלי (הליכוד):

כן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת עלי, בימינו 70% היו – – – בכל אופן, חבר הכנסת יעקב שמאי שאל שאלה חשובה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם מצטטים את דברי הרמב"ם, הוא אמר: ילקה עד שיאמר רוצה אני.

היו"ר י' עזרן:

חלילה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם הרבנים לא נוהגים כך – – –

היו"ר י' עזרן:

מי אמר לך את זה? אתה פשוט טועה. הוא הבין אותך לא נכון.

עובדיה עלי (הליכוד):

במסכת גטין כתוב: כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. הרמב"ם, בפירושו ב"יד החזקה", ובפירוש גם במסכת גטין מסביר מה זה "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", אומר שעושים את זה באמצעות מלקות. אבל זו סוגיה אחת. אני רציתי להבהיר כאן מה המשמעות של גירושין אצל חז"ל, וההערה של חבר הכנסת דוד מגן היא סוגיה נפרדת. אומרים: הקדיחה את תבשילה, או נמצאה נימה בתבשיל, זו עילה לגירושין. שאלו רב: מה זה, היהדות כל כך אכזרית? מצד אחד אומרים, מזבח מזיל דמעה כשבעל מגרש את אשתו, ומצד שני יש עילה מהסוג הזה, ואיזו אשה לא מקדיחה את תבשילה? והשיב תשובה יפה: אם בעלה רוצה לגרש אותה בשל הקדחת תבשיל, מוטב שיגרש אותה.

יעקב שמאי (הליכוד):

פעם אחת נשרף הבישול וזהו?

היו"ר י' עזרן:

זה לא סתם בישול, הוא מתכוון לחמין. זה חשוב. אין לו שבת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא חשב שזה סתם תבשיל.

עובדיה עלי (הליכוד):

אנחנו יכולים, הרב עזרן ואני – – –

היו"ר י' עזרן:

לא, זה הקובה אצל העירקים. ממולאים.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת שמאי, היושב-ראש ואני יכולים לעמוד כאן שעתיים – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא באמת מבית שמאי. הוא לא בית שמאי, הוא שמאי בעצמו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל הוא מבית הלל.

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא כבר יותר מחמיר.

קריאה:

— — —

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תאפשר לי שתי דקות ברצף לומר את דעתי, ברשותך.

היו"ר י' עזרן:

הם מקדיחים את נאומך.

עובדיה עלי (הליכוד):

לא אחת אנחנו יושבים שעות ומדברים בחידודים, בהלכות ובדברי תורה, אבל לא זו העת.

אם כך, לדידי, הייתי מעדיף שבאותו יום שבו ניתן פסק ההלכה על-ידי בית-דין רבני, החל מאותו יום בעצם צריך להתחיל את השלב הזה של "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", ומי שצריך לעשות זאת זה בעצם בית-הדין הרבני. כי אני מבין שיש כאן בעיה בין שתי ערכאות: יש עניין של בית-הדין הרבני, ויש עניין של בית-המשפט המחוזי. כאן יש הפרדה בין שתי הערכאות, ואומרים, שבית-הדין הרבני נותן את הגט, ומי שצריך להטיל עליו את העונש, את המאסר, זה בית-המשפט, בית-המשפט המחוזי. אני חושב שכאן החוק היה צריך, ידידי חבר הכנסת יצחק לוי, להטיל את זה על בית-הדין הרבני. ברגע שיש לו הסמכות לתת את הגט, גם להעניק לו את הסמכות לכפות עליו עד שיאמר רוצה אני, כדי למנוע את הסבל הזה, וכדי למנוע את כל הנושא של ערעור לבית-המשפט המחוזי וכל מה שקשור בעניין הזה.

גם התקופה הזאת של חודש היא תקופה ארוכה. הרי בבית יכול להיות סבל איום למשפחה, לאשה, אחרי שהיה פסק שנותנים את הגט. לשם מה צריך להאריך את העניין הזה?

היו"ר י' עזרן:

הלואי, אבל איך עושים את זה? איך בית-הדין יכפה?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מביע את דעתי.

היו"ר י' עזרן:

פרקטית איך עושים?

עובדיה עלי (הליכוד):

פרקטית צריך לאפשר לבית-הדין הרבני שנתן את הגט לוודא שהגט הזה יבוצע מיידית.

היו"ר י' עזרן:

ואם הוא לא רוצה?

עובדיה עלי (הליכוד):

ואם הוא לא רוצה, לתת את הסמכות לבית-הדין לכפות.

היו"ר י' עזרן:

איך כופים?

עובדיה עלי (הליכוד):

כופין אותו במאסר.

היו"ר י' עזרן:

אדוני מתכוון שהמאסר יהיה מייד?

עובדיה עלי (הליכוד):

מייד, ולתת את הסמכות הזאת בידי בית-הדין הרבני. מדוע לא?

היו"ר י' עזרן:

אני בהחלט מסכים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אבל אם הדבר הזה אינו מתאפשר בגלל חילוקי דעות עם משרד המשפטים, או בגלל שיקולים כאלה ואחרים, ההצעה שמונחת לפנינו היא בבחינת התקדמות מסוימת, ועל ההתקדמות המסוימת הזאת אני רוצה לברך. אני חושב שבמקביל לכך צריך לפעול בכלל לביטול פרק הזמן הזה, מפני שפרק הזמן שניתן גם הוא ארוך מדי ויכול לגרום לקשיים גדולים מדי.

אני מבקש להעיר כאן הערה אחת לעניין הפלאשמורה, שלא נוגע לעניין הזה, אבל היות שהנושא עלה, אפשר היה לחשוב שהנושא הזה קשור לבתי-הדין הרבניים. אני חושב שבעניין זה יש פסקים ברורים, פסקי הלכה ברורים, שמאפשרים לפלאשמורה לבוא הואיל והם חלק מבני דת משה וישראל. העיכובים בהעלאתם ארצה הם לא שאלה שקשורה במקרה זה לבתי-הדין הרבניים. אני חושב שהעיכובים האלה הם באמת עיכובים נוראים. אנחנו קוראים שיהודים באתיופיה היום סובלים חרפת רעב, סובלים מקור. רבים מהם פשוט מתים בשל התנאים ההיגייניים הקשים, תנאי תזונה ותנאי ביטחון לא נאותים שקיימים באזור מגוריהם. אין כל הצדקה לעכב את עלייתם.

אם יש הזדמנות כאן לקרוא לעלייתם ארצה, אני מצרף את קולי ומבקש שאחת ולתמיד הנושא הזה ימצא את פתרונו הראוי והנאות, ושלא יעכבו את עלייתם של אותם יהודים שכרגע מסכנים את עצמם ואת משפחותיהם. הזעקה הגדולה והמרה של אחיהם שנמצאים כאן צריכה להגיע ללב כל אחד ואחד מאתנו. אני מקווה שכולנו נצרף את קולנו כדי שסוף סוף נאפשר את עלייתם ואת בואם ארצה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אדוני חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי יש לי שתי תלונות.

דבר ראשון – אתמול בישיבת הממשלה שמענו שהשרים התאוננו, כולם, שראש הממשלה מדבר במקומם. זה כבר לא אכפת לי. הוא מדבר הרבה דברים לא טובים בזמן האחרון, אבל אינני בטוח אם השרים שלו היו מדברים דברים יותר טובים, אולי אפילו יותר גרועים, כי ממשלה כזו... אני אבל מתאונן על כך שהוא גם שר במקום כולם. עם כל הכבוד למכובדי השר עוזי ברעם, שר התיירות, הייתי רוצה לראות אותו מופיע כשר התיירות, ומישהו יופיע כשר הדתות. לא ייתכן שאין שר הדתות ואין שר הפנים. אני יודע, הוא ממלא את כל הכיסאות והוא לא יכול לעשות זאת.

דבר שני – יש לי טענה אל כבוד היושב-ראש. הרי כבוד היושב-ראש מכיר אותי טוב מאוד, וגם את חבר הכנסת עובדיה עלי הוא מכיר טוב מאוד. למה כבודו נותן לי לדבר אחרי תלמיד חכם כעובדיה עלי, ואז דברי יהיו חיוורים מאוד?

היו"ר י' עזרן:

אדוני יכול להרשות לי תשובה? נתתי לך לדבר בין תלמיד חכם כעובדיה עלי לבין תלמיד חכם כיוסף עזרן. אני אחריך. שמנו אותך בתווך, כך אתה מאזן.

דב שילנסקי (הליכוד):

עכשיו אני במצב עוד יותר קשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא מעל כולנו.

דב שילנסקי (הליכוד):

ובכן, כבודכם, הזדמן לי במקצועי כעורך-דין גם להכיר מקרוב את בית-הדין הרבני. אני רוצה להגיד, שבבית-הדין הרבני בדרך כלל בנושאי אישות יושבים יהודים בעלי ידע בתורה, בעלי ניסיון ובעלי חוכמת חיים. לא תמיד אני גם מסכים עם החלטותיהם. יש הרכב יותר טוב, יש הרכב פחות טוב. שמעתי שלאחרונה נוספו צעירים שמבינים יותר את רוח העם, וזה טוב מאוד. אבל לפי אותו כלל מהמקורות שלנו שדיבר עליו ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי, שאומר שבגירושין ראשונים המזבח מזיל דמעות – לכן בית-הדין הרבני, בעיקר בנישואין ראשונים, לא ממהר לתת גט. לפעמים יש כעס למה הם סוחבים. אבל יש בזה חוכמה. אני יודע הרבה מקרים, הרבה מאוד, שכתוצאה מזה שבית-הדין ניהל משא-ומתן ולא מיהר לתת גט, בני הזוג חזרו לחיות יחד בשלום. בפרט חשובה התערבותם במקרה שיש ילדים. כי כל הנושא של גירושין – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

כבוד חבר הכנסת שילנסקי, וכמה צער יש לאלה שבאמת רוצים להיפרד, אבל נגרם נזק להם ולילדיהם, שלא נותנים להם ולא מאפשרים להם, כשיש מריבה, כשהאשה לוקחת את הילדים, והדיינים ממשיכים לדון כאילו עולם כמנהגו נוהג וגורמים עוגמת נפש וצער בעלי חיים. לא תמיד זה לקולא, זה גם לחומרא.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני יודע שבליטא היו אומרים: גם אם הנישואין לא כל כך טובים, נפלת באיזה פח, תחזיק אתך או תחזיקי אתך את הצרה. אינני יודע, לפעמים זה מסתדר. בית-הדין הרי נותן, כשהוא רואה שמוכרחים הוא נותן. הוא רק מנסה להביא לשלום בית.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה אתה לא צודק. הדיונים בנושא הזה נטעו פרדסים.

היו"ר י' עזרן:

אתה מדבר כבר אחרי הצלול.

דב שילנסקי (הליכוד):

הוא הפריע לי.

היו"ר י' עזרן:

כבודו יתייחס לנושא.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רק רוצה לענות לו. נהיה מנהג שעל כל מריבה קטנה, על כל סכסוך קטן – וכולנו בני אנוש – תיכף רצים לבית-הדין. זו תופעה לא טובה.

החוק קובע, שאחרי שניתן פסק לגירושין צריך לפנות לבית-המשפט המחוזי, צריך לחכות שישה חודשים עד שבית-משפט מחוזי נותן צו מאסר. מחצית השנה הזאת היא גיהנום גדול. יכול להיות שבתוך חצי השנה הבעל נעלם, בורח. לכן, ידידי חבר הכנסת יצחק לוי, טוב שיזמת את התיקון, אבל אני לא מבין למה קבעו חצי שנה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא מציע חודש.

היו"ר י' עזרן:

הוא מתכוון למה שאמר חבר הכנסת עובדיה עלי.

דב שילנסקי (הליכוד):

כבוד הרב, יש לי דילמה. אני הייתי אומר, שבאותו רגע שבו פוסקים את הגירושין, כבר ניגשים לבצע את הגט. אחרת יש סחבת. ומה קורה אם הבעל נמלט, הוא מתחמק וצריך לחפש אותו? או שהוא אומר לאשה: בסדר, את תחפשי אותי, אבל אם את באמת רוצה לקבל גט, תוותר לי על רכוש זה ועל רכוש זה.

כבוד היושב-ראש, אתה גם רב בישראל. פה יש בעיה של אימות השמות, ועל זה אפשר להתגבר. השאלה שלי היא בקשר לערעור, אם מה שאני אומר צריך להיות אחרי פסק-הדין.

היו"ר י' עזרן:

גט כפוי בא אחרי כל הערעורים. אני אדבר על זה. זה כבר כשכלו כל הקיצין.

דב שילנסקי (הליכוד):

ההצעה הזאת, כפי שאומרים פה, צריכה להיות קיימת אחרי שפסק-הדין הוא סופי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עובדיה עלי צודק במאה אחוז.

דב שילנסקי (הליכוד):

נכון שדיברנו על גברים. אם כי רוב המקרים הם שגברים לא רוצים לתת גט, יש גם מקרים שאשה אינה מוכנה לקבל גט, אף שלכל הדעות היא חייבת לקבל את הגט. אבל זו בעיה נפרדת, וצריך לתת עליה את הדעת. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת שילנסקי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת הרב עזרן.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, נאמרו כאן דברים מאוד נכונים, בהם חלק רגשי וחלק הגיוני, וזה טבעי. בנושא כזה אי-אפשר שהאמוציות והרציו לא יתערבו. אנחנו מדברים כאן לא בעניינים יבשים, בכלים. באנשים מדברים. לפעמים אנחנו חיים את הסבל של הזוג, ומי כמוני כרב עיר, לצערי הרב, אני ככותל מערבי, כותל הדמעות, מכיר את הבעייתיות ואת המורכבות של העניין הזה. אבל, עם כל הכבוד לדוברים, יש כאן פשוט חוסר אינפורמציה; אני לא רוצה להגיד חוסר ידע.

יצחק לוי (מפד"ל):

מה הבדל בין חוסר ידע לבין חוסר אינפורמציה?

יוסף עזרן (ש"ס):

זה מכובד יותר. אגיד לך מה ההבדל. חוסר ידע פירושו – אדם שלא הלך ללמוד, ושגגת תלמוד עולה זדון. מה שאין כן אינפורמציה, לא מסרו לי אינפורמציה. זה הרבה יותר מתון. אבל לא נעסוק עכשיו בסמנטיקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה ההבדל בין חוסר ידע לבין חוסר מידע.

יוסף עזרן (ש"ס):

לא רציתי, חס ושלום, לפגוע בחברי המלומדים ולומר חוסר ידע. אני רוצה לומר רק דבר אחד. לו היו רבותי יודעים מה פירוש גט כפוי, כשבית-דין מגיע לכך – אביא דוגמאות. לא רק שכלו כל הקיצין, אלא יש כמה מקרים שמחייבים את בית-הדין: בעל אלים בצורה בלתי רגילה, במידה שאי-אפשר לתאר, או חס ושלום מקלל, מתעלל בצורה של עינוי נפשי שאי-אפשר לעמוד בו, או כמו שהגמרא אומרת, מוכה שחין, זאת אומרת שאי-אפשר לחיות אתו, או חס ושלום בורסקי – אדם שמסריח, מסכן, זה המצב ואין מה לעשות, או אדם חולני. יש בעיות כל כך קשות. אחרי שבית-הדין מנסה ומנסה והסבל נורא.

למען האמת, אם בית-דין – אני אומר לכם כפי שהעיד מכובדי חבר הכנסת שילנסקי שקדמני, הרבה פעמים אנחנו, כרבנים וכדיינים, יושבים וממלאים כוסות של דמעות, כשהמצב קשה וכמעט לא ניתן לפתרון, בוכים על הצרות של הזוג הזה והילדים וכל מה שמסביב. ואם מגיעים לפתרון של כפיית גט, שהרי גט מעושה הוא פסול, זאת שאלה של אישות ושל ממזרות, פירוש הדבר שנגמרו כל הכלים וכל האפשרויות. לכן צדקת צדק מוחלט, מייד צריך לבצע. הנביא אמר: אם שנאת – שלח.

אסור לו לאדם לחיות עם אשתו, הכוונה לחיי אישות, אם הוא חושב לגרש אותה. שנאמר: לא תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך. יש מינימום של אנושיות, של הגינות. אם כבר חושב לגרש אותה, על זה זועק הנביא ואומר: לא תחרוש על רעך רעה. אסור לך לבגוד באמון שלה, בשקט הנפשי, בשלווה ובאמון שהיא נותנת בך. כבר בנושא הפסיכולוגי, הנפשי הפנימי, אסור להתעלל, קל וחומר אם שנאת – שלח. עזוב את האשה.

אם בית-הדין הגיע לכפייה ואומר שבאמת הבעל הזה הוא חדל אישים – אתם יודעים מה פירוש להאריך עוד חודש? אני אומר את זה לידידי חבר הכנסת הרב יצחק לוי, שהצטרף להצעת החוק החשובה הזו. הפירוש הוא סכנת נפשות. אתם יודעים מה פירוש שישה חודשים שהיו עד עכשיו? הרי אין כמו בעל מתוסכל, והרי בדרך כלל מי שכפו עליו גט הוא בעל אלים שבאלימים, שאני מתעב אותו, אני בז לו, הוא מעורר בי את כל התיעוב והבוז על האלימות שלו נגד אשה חלשה, נגד אדם יותר חלש.

אין דבר שמקומם אותי יותר מזה, כשאני שואל: למה אתה מכה, למה אתה אלים? והוא אומר: היא הרגיזה אותי. שאלתי אותו: תגיד לי, אדוני, אילו עברת ברחוב ובתור לאוטובוס בריון שבבריונים היה דוחף אותך ולוקח לך את התור, מה היית עושה? הוא הרגיז אותך. אמר: הייתי שותק. אילו היה לי כסף ותקציב, אני אומר את זה ברצינות, בלי גיחוך, הייתי נותן שיעורי קראטה לכל הנשים המוכות, שיקבלו כולן חגורה 4 וישברו את העצמות של הבעלים המכים, המתיימרים להיות גיבורים על חלשים. שאלתי אותו: לו ידעת שאשתך מומחית לקראטה ויכולה לשבור לך את כל העצמות, היית מעז להתרגז ולהרים עליה יד? לא. אתה חדל אישים.

חדל אישים אלים כזה, שבית-הדין הגיע אתו לקצה שבקצה, עוד להשאיר אותו? למה לתת לו שישה חודשים? למה לתת לו עוד חודש? יש לכפות עליו מייד ולמנוע שפיכות דמים, עלבונות, למנוע אלימות.

אבקש מאוד בתיקון הזה להצטרף לדעתו של חבר הכנסת עובדיה עלי, וגם לחבר הכנסת דב שילנסקי ולחברים נוספים, ואבקש ממך, חבר הכנסת יצחק לוי, שתדאג לכך, אם כבר בית-הדין פסק מה שפסק, שיקוים הרעיון הנבואי של נביאי ישראל, של הושע: אם שנאת – שלח.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את חבר הכנסת הרב יצחק לוי, שהופיע פה כיוזם ובשם היוזמים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להודות לכל המברכים. היוזמה אינה רק שלי אלא של קבוצה של חברי כנסת. הצעת החוק הזו היא אחת מעשר הצעות. זה אחד הדברים שרציתי להדגיש. חלק מחברי הכנסת אמרו: הרי זה פרט קטן בבעיה הכוללת. זה נכון. אנחנו מדברים פה רק על נשים שיש להן פסק-דין סופי לכפיית גט. ומה עם כל שאר הבעיות שיש? אלה שפסק-הדין בעניין הוא לא כפיית גט? אלה שהדיון בהן נמשך הרבה זמן? כמו-כן, כל מיני בעיות אחרות.

לכן הצענו עשר הצעות, כאשר חלק מההצעות כבר נדונו בקריאה טרומית, חלק עוד לא, וחלק בקריאה ראשונה. יש כאן מסכת רחבה, לובי בראשותו של פרופסור דוד ליבאי שבכנסת הקודמת עסק בכך. אני ביקשתי את רשותו לקחת את כל ההצעות ולהגיש אותן מחדש בכנסת הזאת.

לכן, השבחים הם לכל המציעים ולא רק למציע אחד.

אני רוצה להשיב לחבר הכנסת מנע בשני עניינים. העניין הראשון הוא, ידידי חבר הכנסת מנע, שבעניינים אנושיים, בעניינים חברתיים, בעניינים של מצוקות, לכבוד הוא לכנסת שכולם עובדים יחד. אתה יכול לחלוק על עצם העניין ואני מאוד מכבד את דעתך, אבל כבוד הוא לכנסת שיש עניינים שבהם אין קואליציה ואופוזיציה, אין חד"ש ואין מפד"ל ואין מולדת, אין ליכוד ואין מערך, אלא כולם עובדים יחד. על ההצעה חתומה גם חברת הכנסת נעמי בלומנטל מהליכוד, ממפלגתך. הדברים האלה מתגבשים יחדיו, וזה לכבודה של הכנסת.

דבר שני, חבר הכנסת מנע, חבל שלא שמעת את דברי חבר הכנסת עובדיה עלי, את דברי חבר הכנסת הרב יוסף עזרן, את חבר הכנסת שילנסקי.

מדובר כאן על מקרים שנמשכים כבר שנים. אנחנו צריכים לגמור פרשיות כאובות. אני מקבל את העמדה שנאמרה, שאם אפשר לקצר את החודש, נקצר את החודש. אם אפשר בפחות מחודש, נעשה זאת. הסבירו לי שאת החודש צריך לצורך הפרוצדורה של העברה מבית-דין לבית-משפט. אבל אם אפשר לדלג על זה, נדלג גם על זה. מדובר במקרים שבהם יש פסק-דין של כפייה. כאשר יש פסק-דין של כפייה, אלה מקרים נדירים ביותר. אין הרבה מקרים כאלה. אלו המקרים הקיצוניים ביותר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין אפילו 40 מקרי כפייה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אין 40 מאז קום המדינה. בדרך כלל בית-הדין אומר: חובה; בית-הדין אומר מצווה לגרש, חובה לגרש, מומלץ. כאשר בית-הדין אומר שהוא כופה לגרש, סימן שאלה המקרים החמורים ביותר. למה במקרים אלה להמתין שישה חודשים?

אני אומר, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לסכם – דבר ראשון, אם אפשר יהיה לקצר לפחות מחודש, נברר את זה בוועדה ונעשה זאת. דבר שני, אני מאוד שמח שאפשר, על-פי ההלכה ובהסכמת הרבנות הראשית, למצוא הרבה הסכמות בין חברי כנסת כדי לפתור את מצבי המצוקה האלה. וזאת בניגוד לאלה שאומרים שההלכה לא מוצאת פתרונות. אני לא אומר שיש לנו פתרון לכול, אני לא אומר שאפשר לפתור את הכול, אבל יש עוד הרבה מה לפתור במסגרת ההלכה. יש עוד הרבה מה לעשות במסגרת ההלכה. הרצון שלנו הוא להראות שחוץ מהידיעה העמוקה שלנו שמשפטי ה' ישרים

ומשמחי לב וכל הלכה וכל דבר שבהלכה הוא דבר ישר ואמיתי, גם בחברה שאינה משוכנעת בכך וגם בחברה שיש בה אולי אי-ידיעה או אי-רצון ללכת למשפטי ה', וחוק המדינה בעצם כופה את זה – אנחנו יכולים לצמצם בצורה מקסימלית את הסבל ולהגיע להבנות.

אני מודה לכל חברי הכנסת על ההשתתפות בדיון. אני מבקש, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לאשר את ההצעה הזאת בקריאה ראשונה ולהעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, כדי שהיא תידון יחד עם ההצעה הממשלתית בדיון משותף לקראת הקריאה השנייה והשלישית. תודה רבה.

היו"ר י' עזרני:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על החוק החשוב הזה. מי להעברתו לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתו לקריאה שנייה ושלישית?

דב שילנסקי (הליכוד):

יש לי רושם שזה פה-אחד.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון) (קיצור המועד לכפות מתן גט במאסר), התשנ"ה-1994, לוועדת החוקה,

חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרני:

11 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שהחוק הזה, בנושא הכאוב והמצער, עבר בקריאה ראשונה וירד לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתו לקריאה שנייה ושלישית.

שאלות בעל-פה

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. ישיב כבוד שר המשטרה. שאלתא מס' 382 בנושא: קשיי השוטרים הישראלים בהאיטי.

קשיי השוטרים הישראלים בהאיטי

דוד מנע (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, בימים האחרונים התפרסמו ידיעות בדבר קשיים של השוטרים הישראלים שנשלחו להאיטי. הקשיים הם בתנאי המחיה והתקשורת.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו טענות אלו?

2. מה היו המסקנות?

3. האם ניתן לשפר את תנאי חייהם של השוטרים בהאיטי?

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על השאלתא בעל-פה של חבר הכנסת דוד מנע.

3-1. משלחת כוח השיטור בהאיטי נמצאת באי עני ונחשל, אשר תנאי השהייה בו אכן קשים עקב חוסר תשתית. עם זאת, השוטרים הישראלים שוהים במקום ובתנאים הזוהים לאלה של המשלחת האמריקנית ושל משלחות נוספות. למרות התנאים, ככלל תנאי חייהם של השוטרים סבירים, ורק

בימים האחרונים שופרו תנאי המגורים שלהם והם שוכנו במלון טוב יותר, אשר אומרים לי כי הוא מלון בן חמישה כוכבים. ברשותם ציוד המשפר את תנאי המחיה. הם צוידו בביגוד ההולם את תנאי מזג האוויר. לרשותם עומדים 13 כלי רכב המשמשים אותם הן בתפקיד והן לעניינים אישיים. נוסף על משכורתם מקבלים שם דמי מחיה, לכיסוי הוצאות אישיות.

בתחום הרווחה אנו פועלים באופן מתמיד להעברת דואר, עיתונים, חומר קריאה ומשחקי חברה. אנו שומרים על קשר עם בני משפחותיהם בארץ.

עבודת השוטרים מתארגנת במסגרת של שמונה שעות משמרת ביום לשוטר, מסביב לשעון. לשוטרים ניתנות פגרות פעמיים בשבוע. כל שוטר יוצא לנופש בן ארבעה-חמישה ימים. בדרך כלל הם יוצאים למיאמי ולניו-יורק. חלק מהם מבקר במדינות הסביבה, באמריקה הלטינית. כפי שאמרתי, הם יוצאים לפלורידה, לונצואלה, לרפובליקה הדומיניקנית, לניו-יורק, לפי בחירתם האישית. בנוסף, בסוף התקופה שבה הם אמורים לשהות בהאיטי יצאו כל השוטרים לחופשה בארצות-הברית לפני שובם ארצה.

הבעיה העיקרית הינה בעיית הקשר הטלפוני, הנובעת מתשתית מיושנת באי ומעומס על הקווים הבין-לאומיים המעטים, מצב המקשה את הקשר עמם ובינם לבין בני משפחותיהם. נעשה ניסיון לשכור טלפון בין-לאומי בארצות-הברית, אולם גם זה לא פעל בהאיטי. נמסר לנו כי חברת "בזק" בודקת היום אפשרות להתקין קו אמריקני במועדון היחידה.

יצוין כי נעשו ונעשים כל המאמצים, הן על-ידי מפקד הכוח באי והן על-ידינו, למצוא פתרונות לכל בעיה שעולה.

מפכ"ל המשטרה ערך ביקור אצל השוטרים והתרשם, כי למרות התנאים הסביבתיים הקשים עושים שוטרינו עבודה נפלאה, שמטרתה בראש ובראשונה הקמת עתודה משטרתית יש מאין, מתן הדרכה מסודרת בכל תחומי הפעילות המשטרתית הקלסית, מתן שירותי משטרה לקהילה, החזרת אמון הציבור בשלטון ובאנשי אכיפת החוק וטיפול בבעיות פשיעה שוטפות.

המשטרה הישראלית זכתה, אגב, לציונים גבוהים מאוד של כל המשטרות שיש שם.

בדיווח שקיבלתי בעל-פה מאסף חפץ – אני יכול לומר שהוא השתמש בביטוי שהם עושים חיים.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לשואל.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני השר, האם מתכוונים להוציא משלחת נוספת בעתיד, כשהשוטרים האלה יחזרו? האם יש שוטרים שרוצים לחזור מהאיטי? האם בעתיד יחזרו כולם ויצאו חדשים, או שזו היתה משלחת חד-פעמית בלבד?

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי המזכירה, אולי אפשר להעביר את השאלה שלי לשאלה הבאה, כי היה נדמה לי שזו שאילתא אחרת. אפשר?

היו"ר י' עזרן:

נראה אחר כך, כאשר יהיו שאלות אחרות. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן. חשבתי שתשאל האם יש להם אוכל כשר. לא שאלת. אם עושים חיים, צריך להיות אוכל כשר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, עם שובו של המפכ"ל מהאיטי בשבוע שעבר, הגשתי לך שאילתא בעל-פה בנושא הזה, ואני מנצל את ההזדמנות כדי להבין מה אומר המפכ"ל. מצד אחד הוא אומר שהמשלחת עושה עבודה נהדרת, ומצד שני הוא מצוטט בתקשורת כאומר כי יש קשיי תפקוד והשוטרים שאינם מתאימים יוחלפו.

ממה נפשך, אם עושים עבודה נהדרת והכול בסדר, מה יש להחליף? ואם מחליפים, אולי המשטרה לא ידעה מה המשימה המקורית שהוטלה עליה, אולי המשלחת ופיקוד המשטרה חשבו ששולחים משלחת לקייטנה ומסתבר ששלחו אותה לעבודה מורכבת. מה הם הלקחים מעבודות ההכנה שנעשו לקראת שיגור אותה משלחת?

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת מגן. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אני מבקש לשמור על מסגרת הזמן, אם אפשר.

רענו כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מצטרף לשאלת היושב-ראש אם יש להם אוכל כשר. כדי שניתן הכשר לעניין, אני אומר לכבוד השר, שלחנו משלחת ואולי היה זה ניסיון. ואני רוצה לשאול את כבוד השר, מה האפקטיביות של אותה משלחת לגבי השליחות שלה שם, האם היא משפיעה? האם היא תורמת משהו? והאם מהניסיון הזה אנחנו למדים שבעתיד מדינת ישראל לא צריכה לשלוח משלחות לשליחויות כאלה, אחרי הסערה שהיתה במדינת ישראל סביב המשלחת הזאת?

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלה של חבר הכנסת מנע – אם תצא משלחת נוספת, כן או לא, הדבר תלוי כמובן בהתארגנות של הכוח הרב-לאומי.

להערכת מפכ"ל המשטרה, הוא חושב שהכוח הרב-לאומי, ובעיקר ארצות-הברית, שהיא אחראית למקום, ידרשו ויציעו שישראל תשגר משלחת נוספת, בגלל עבודת השיטור המצוינת שנעשית על-ידי השוטרים שלנו.

יחידת השוטרים של משטרת ישראל, אמרתי בצניעות רבה, זוכה להערכה הגבוהה ביותר בין כל המשטרות.

לחבר הכנסת מגן ולחבר הכנסת מנע, אין סתירה בין הדברים. בכל קבוצה, וכל אחד מאתנו יודע זאת משירותו הצבאי, יש תמיד אחד-שניים-שלושה שלא מסתדרים בקבוצה עצמה. מפכ"ל המשטרה החליט להחזיר שני שוטרים, בגלל בעיות משפחה. אינני יודע מה הם סיפרו למשפחות שלהם. יכול להיות שהם ציירו תמונה אולי קודרת, כדי שלא יחשבו שהם עושים יותר מדי חיים. השניים האלה הוחזרו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הם באמת עושים חיים?

שר המשטרה מ' שחל:

אחר כך אני אעדכן אותך.

יש להם גם משכורת מיוחדת, תנאים טובים, אין כל בעיה. שני שוטרים הוחזרו. איש מבין יתר השוטרים לא רק איננו מתלונן, אלא בדיוק ההיפך.

אני פניתי לשר החוץ וביקשתי, בשאלה, לדעת האם יש צורך בהמשך השירות הזה או שיצאנו ידי חובתנו בשלושת חודשי השירות במקום. טרם קיבלנו תשובה.

להערכת, יהיה צורך בשלושה חודשים נוספים, ובזה יסתיים תפקידנו.

לחבר הכנסת רענן כהן, אני לא חושב שהיתה סערה. הסערה היתה בבג"ץ שהוגש. אם אתה שואל אותי, אני חושב שישאל עוברת תהליך של נורמליזציה. ישראל היא מדינה שיש לה מוניטין בתחומים רבים, והיא מבוקשת. היום מדינת ישראל איננה מהווה מדינה במחלוקת, ולכן היא תשתתף בעתיד בפעולות בין-לאומיות.

הסקנדינבים הפכו את השירות הבין-לאומי הזה כמעט לעניין שבמסורת. אני לא רואה מדוע לא תצא תורה מציון ויצאו גם שוטרים, כפי שיצאו רופאים לרואנדה. תהיה זו תרומתנו להיותנו חלק מקהילת העמים, ביכולת שלנו לתרום תרומה מיוחדת, במיוחד כאשר מציינים אותנו לשבח ולהערכה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. אני מבין שבעניין האוכל הכשר יש שם הרבה דגים, גם פירות מאוד טעימים ועסיסיים.

השר ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 388, מאת חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בנושא: קברו של השיח' עז אל-דין אל-קסאם.

קריאה:

היו"ר י' עזרן:

יש כבר שניים. כבודו יודע את הנוהל שכשמישהו מאותה סיעה – – –

קריאה:

היו"ר י' עזרן:

הוא מבין.

בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

קברו של השיח' עז אל-דין אל-קסאם

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, שר המשטרה, חברי הכנסת, במהלך השבוע הזה חולל קברו של השיח' עז אל-דין אל-קסאם שבבית-הקברות המוסלמי בנשר. חבר תנועת "כך" הודה שהוא ביצע את המעשה הנפשע הזה. דובר "כך" בירך על כך.

ברצוני לשאול:

1. האם חקרה המשטרה את האירוע? ומה העלתה החקירה?

2. האם יינקטו צעדים כלשהם?

3. כיצד תימנע פגיעה בקבר השיח' ובבית-הקברות המוסלמי בנשר?

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על השאילתא בעל-פה של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

1. אף שלא נתקבלה כל תלונה במשטרה, פתחה המשטרה בחקירה ביוזמתה, בעקבות פרסום הפרשה בעיתונות, אך טרם נתגלו ממצאים.

2. במידה שיישנו מקרים כאלה, יישקלו צעדים מתאימים.

3. המשטרה נוקטת צעדים דומים לאלה שננקטים בכל מקום אחר. לצערנו, יש תופעה די מדאיגה של חילול קברים. אני יכול להצביע על תופעות חוזרות ונשנות בבית-הקברות שבהר-הרצל, שם נשברות מצבות כמעט מדי שבוע. זו בעיה קיימת, אף שמחזיקים שם שומר 24 שעות ביממה. יחידה של משמר הגבול עושה סיורים, אבל אי-אפשר להיות נוכחים בכל מקום שם 24 שעות ביממה.

במקרה שעליו מדבר חבר הכנסת דראושה, בבית-הקברות בנשר מתקיימים סיורים של המשטרה – מעקב ופעולות אחרות – שמטרתם בעיקר לחשוף אם יש שם אנשים מתנכלים, מי הם ומה זהותם, כדי להעמיד אותם לדין.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דראושה.

קריאה:

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא יודע אם חיילי צה"ל, אני רק יכול — — —

היו"ר י' עזרן:

בהר-הזיתים, זה מעשה של יום-יום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני השר, אני מגנה בכל תוקף פגיעה בקברים של יהודים או של מוסלמים או של נוצרים.

אתה לא ענית על השאילתא שלי. דובר "כך" בדרך על המקרה, חבר תנועת "כך" הודה שהוא ביצע את המעשה. שאלתי: מה העלתה החקירה? מה אתם מתכוונים לעשות נגד פושעים שהודו שעשו את המעשה הזה? לא מדובר באנשים נסתרים, אלא אנשים בירכו על כך – דובר "כך", ואיש "כך" הודה שהוא עשה את המעשה. למה לא עצרתם את דובר "כך"? למה לא עצרתם את האיש שמואשם בעשיית המעשה הנפשע הזה?

ואני רוצה לשאול גם – – –

היו"ר י' עזרן:

בקיצור, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

משפט אחרון, אדוני.

מה מתכוונת הממשלה לעשות כדי לשחרר את המקומות המקודשים למוסלמים? מדובר בבתי-קברות ובמסגדים.

היו"ר י' עזרן:

זה לא מעניין השאילתא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מותר לי לשאול את השאלה הזאת, אדוני היושב-ראש.

מה מתכוונת הממשלה לעשות כדי לשחרר את בתי-הקברות והמסגדים המוסלמיים ולמנוע פגיעה בהם? מתי אתם מתכוונים לשחרר אותם?

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת דראושה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה. חבר הכנסת בא-גד אחריו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני ביקשתי.

היו"ר י' עזרן:

אתה מאותה סיעה, כבר הסברתי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חלילה. אני רק הסברתי. אני לא מעניש. קטונתי. אני מעניש מישהו פה? אני הולך לפי הנוהל. יש אנשים שנרשמו לפניך. אתה מאותה סיעה. אני מוכן, אם הוא יוותר, אשמח מאוד. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מוכן לוותר.

היו"ר י' עזרן:

אני עונה לאדוני, זה לא בקשר אליו.

בבקשה, חברי הכנסת, אנא מכם. זמננו קצר.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מובן שכל חילול של קבר, יהיה זה אפילו קבר של שונא ישראל, הוא לא לכבודנו. איש מאתנו לא צריך לברך על כך, גם כשזה קברו של שונא ישראל, שונא יהודים ורודף יהודים. אנחנו לא מתעסקים עם חילול קברים ועם חילול מצבות ועם חילול כבודו של מת כזה או אחר.

אני מבקש מהשר להשיב לי, מה עושה המשטרה בנוגע לכל מה שקורה בהר-הזיתים. מדי יום ביומו מחללים שם קברים ומנפצים מצבות, והדבר נעשה בעשרות. ולא אחת הארגונים הנבזיים, הטוריסטיים של אש"ף ו"חמאס" גם מדברים על זה, ומודים בכך בריש גלי. אני חושב שזה לא סוד גדול, העניין הזה הוא סוד גלוי וידוע מי מבצע את הפשעים האלה.

האם המשטרה נוקטת אמצעים גם בקשר לחילול הקברים בהר-הזיתים ובבתי-קברות אחרים, וגם, כעת שמענו, בקשר לבית-העלמין בהר-הרצל? מה עושה המשטרה ומה בדעתה לעשות כדי למנוע את המעשים השפלים והנבזיים האלה של לאומנים ערבים?

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת הרב בא-גד, בבקשה. אני מבקש: לא נאום אלא שאלות. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

ממתי אני נואם?

היו"ר י' עזרן:

סליחה, ביקשתי מאדוני. הרי כתוב, חס ושלום: ודורש אל המתים, כך כתוב, אבל כבודו דורש אל החיים. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גם אני מצטרף לגינוי בכל תוקף של פגיעה בקברו של השיח' בלי לדון על דעותיו, על מעשיו. אנחנו נכבד את עצמנו והתורה מכבדת קברו של כל אדם, ואלה שעברו את העבירה חייבים ליתן את הדין.

אני ממשיך לשאול: מה נעשה נגד הפגיעות בקברים בהר-הזיתים? אני חושב שאפשר היה להגביר שם את השמירה.

בהזדמנות זאת, כבוד השר, אולי זה נגרם כי אנחנו הרשינו לעצמנו לפגוע ולחלל קברי קדמונים? פגיעה בקברות סנהדרין, פגיעה בקברות ביפו, בקברות קדומים, אם מתרגלים – –

אליעזר זנדברג (צומת):

איך משווים – – –

היו"ר י' עזרן:

מה השאלה? מה זה איך משווים?

יוסף בא-גד (מולדת):

למה?

אליעזר זנדברג (צומת):

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, אני מדבר על העיקרון.

היו"ר י' עזרן:

לא הבנתי, סליחה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מדבר על העיקרון של חיטוטי קברים. אנחנו מקדשים את החיים וגם את המתים, והמשטרה צריכה להיות הרבה יותר תקיפה.

אני אודה לשר אם הוא יענה. המשטרה צריכה להיות הרבה יותר תקיפה, למנוע חיטוטי קברים ופגיעה בכל קבר שהוא.

היו"ר י' עזרני:

תודה, חבר הכנסת. אדוני השר, בבקשה. הרי שם, בהר-הזיתים, משלמים כל כך הרבה כסף, 20,000 דולר לקבר – מגיעה להם שמירה. תאמין לי, הם משלמים מספיק טוב.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלות של חבר הכנסת דראושה, לא נמצאים אצלי כאן הפרטים על דובר "כך" – אגב, "כך" היא מחוץ לחוק, לכן אני לא ידעתי שיש להם דובר. אם יש לך חומר, מאחר שלא הוגשה תלונה, אני מבקש להעביר אותה אלי, ואנחנו בוודאי נחקור אותה ונבדוק אותה.

אני יודע שהחקירה מתנהלת, אין ממצאים, זה לא אומר שלמשטרה אין קצה חוט לגבי המקרה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה פורסם בכל העיתונים – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

ממתי יש להאמין לעיתונים?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דראושה, אני אומר את זה עכשיו בכל הרצינות, כפי שענה לך חבר הכנסת שילנסקי. יש לנו ניסיון עם הברנש הזה, שהוא מתרברב כדי לזכות בתשומת לב, לכן אני לא בטוח, אבל אתה יודע מה? תן לי גם את המידע הזה, ואני מוכן. אם מישהו יגיש תלונה ויש לו יותר כיווני חקירה, תהיה חקירה ממצה.

לגבי שחרור ההקדש, העניין לא נוגע לנושא הזה. לי יש דעה, אתה מכיר אותה אישית, בנושא הזה, אני יודע שבמשרד ראש הממשלה נערכים דיונים רציניים מאוד בנושאים האלה.

חבר הכנסת עובדיה עלי, לגבי הר-הזיתים הבעיה היא באמת בעיה והיא עלתה מדי פעם, היא עלתה בפני כמה פעמים כי היתה תקופה קשה מאוד של חילול קברים. הטיפול איננו של המשטרה. רבותי, היום הייתי בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, הנושא של גנבות רכב עלה, דורשים מהמשטרה שתעמיד שוטר כמעט בכל שכונה. לפני שבוע היתה בעיה של אלימות בין בני זוג. המשטרה צריכה להשיב. למשטרה יש היום תפקידים שאין לשום משטרה בעולם.

עניין הר-הזיתים הופנה למשרד לענייני דתות והמשרד היה אמור להפקיד שמירה, אבל גם בגלל גודל השטח אני יודע שהשמירה איננה אפקטיבית, והיא לא מצליחה לחסל את התופעה של פגיעה וחילול קברים.

חבר הכנסת בא-גד, סבא שלי נהג להגיד, שבלוויה כולם בוכים, כל אחד על מה שכואב לו. השאילתא היתה בעניין מסוים, אתה עלית על העניין השני, וגם על העניין של קברים במסגרת הארכיאולוגיה. כל אחד בוחר מה שכואב לו.

הבעיה היא בעיה נכבדה, דעתי באמת דעה אישית, אני נגד חילול קברים כעיקרון, ואני גם התנגדתי לקביעה שעצמות אדם הן עתיקה. אני חושב שזה פוגע, זאת לפחות חוות הדעת המשפטית בנושא הזה, שהתקבלה גם על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, לכן מקומה של השאלה הזאת במקום אחר ולא כאן.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני. לא, לא, אין זכות לשאלה נוספת. אי-אפשר ככה.

שר המשטרה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 389, מאת חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בנושא: התנהגות המשטרה נגד מתיישבים בקדומים.

התנהגות המשטרה נגד מתיישבים בקדומים

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, נודע לי כי בשבת הגיעו שוטרים למשפחה בקדומים למסור צו הבאה. כשלא נפתחה הדלת שברו חלונות ופרצו לדירה. פרצה תגרה כשבמרכז הכאות של תושבים על-ידי השוטרים.

מאחר שקיימת תחושה בקרב המתיישבים, כי קיימת התנכלות מכוונת של המשטרה כלפיהם, ברצוני לשאול:

האם נבדק העניין, ומדוע פעלה המשטרה כפי שפעלה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על השאילתא של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. במוצאי שבת, ולא בשבת, 19 בנובמבר 1994, סמוך לתחנת טול-כרם, ניסתה המשטרה לעצור אדם שהיה דרוש כעד לבית-הדין הצבאי בחברון. על-פי מידע שהגיע למשטרה, אותו אדם היה אמור להימצא באחד הבתים במקום. השוטרים הגיעו לבית המיועד, וכשנתקלו בהתנגדות בעל הבית לכניסתם לצורך ביצוע המעצר, כפי שמתיר להם הצו שהיה בידיהם, נכנסו לבית דרך חלון הזזה, ללא שבירת חלונות כנטען. האדם שנחשד כמבוקש לעדות סירב להישמע להוראות השוטרים לאפשר להם לזהותו. תוך כדי עיכובו התנגד בכוח, ובעקבות זאת השתמשו השוטרים בכוח סביר. משזוהה התברר כי אין זה האדם המבוקש למעצר.

יצוין כי לא היתה כל תגרה בין השוטרים לאזרחים.

דב שילנסקי (הליכוד):

צריך היה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

יש תלונה – – –

היו"ר י' עזרן:

רגע, סליחה, אדוני, חבר הכנסת – אני נותן לו רשות לשאול.

שר המשטרה מ' שחל:

יש תלונה אחת על שימוש בכוח במחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים, והתלונה הוגשה על-ידי בעל הבית שאליו נכנסו השוטרים כדי לבצע את תפקידם.

אני רוצה להוסיף, אדוני היושב-ראש, קיימת בעיה שהתלוננו לגביה הרבה שנים, כי אין ביהודה ובשומרון פעולת שיטור רגילה, וכי התושבים שם, מה שנקרא מתנחלים, תושבי המקום, אבל גם

האזרחים הערבים שנמצאים שם, אינם מקבלים שירותי משטרה, וזאת אמת. זאת היתה מראית חוק, כפי שקבע בית-המשפט.

הקמתי את מחוז המשטרה ביהודה ובשומרון, המחוז הזה נמצא היום בתקן של כ-1,300 שוטרים, ופעולת השיטור תהיה בדיוק כמו בתל-אביב וכמו בחיפה.

אני מציע שכולם יתחילו לחשוב שיש חוק וסדר גם ביהודה ובשומרון, זה לטובת כל האזרחים, בלי יוצא מן הכלל.

לדעתי, יש קושי מסוים, פסיכולוגי, אצל האנשים שלפתע פתאום הם רואים שיש צווים של בית-משפט, יש חוק וסדר, יש הוצאה לפועל, כל אותם שירותים משטריים שלא היו קיימים בקהילות האלה בעבר.

היו"ר י' עזרן:

הם חשבו שזה המערב הפרוע כנראה.

שר המשטרה מ' שחל:

כנראה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השואל, עוד שאלה, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

בארץ-ישראל צריך להפעיל את החוק הזה.

היו"ר י' עזרן:

הנה זה מה שעשה השר שחל.

שר המשטרה מ' שחל:

— — — לפחות חלק ממנו.

היו"ר י' עזרן:

לפחות אכיפה הוא מסכים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מודה לך על התשובה המפורטת. עם זאת הייתי שואל, מכיוון שיש מחסור בכוחות ביטחון ביהודה, בשומרון ובעזה, האם לא נכון יהיה להקצות את הכוחות הללו יותר לפעולות בלימה של פיגועים, לצמצום הרצחנות האיומה ביש"ע, במקום פעולות אלה, אף-על-פי שאין לי ספק שאני מחשיב אותן. אבל העובדה שהציבור שם, ביהודה, בשומרון ובעזה, מרגיש וחש כי ביטחונו האישי מתערער קשות בשנה האחרונה – האם אינך סבור שניתן יהיה להשתמש בכוחות האלה גם לחיזוק הביטחון האישי של התושבים?

היו"ר י' עזרן:

תודה. השואל הבא – חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר, ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה יושבים טובי הבנים של עם ישראל. הם אידיאליסטים במלוא מובן המלה. ההגינות האזרחית שם היא למופת. יושבים שם אנשים בעלי איכות חברתית וציבורית במלוא מובן המלה. הם סובלים מאוד וחייהם קשים.

אני שואל: למה בזמן האחרון אנחנו נתקלים בהתנהגות לא הולמת ולא מתאימה של שוטרים – לא כל השוטרים, חס וחלילה – אבל של כמה שוטרים ממשטרת ישראל כלפי נאמני ארץ-ישראל, הן בהפגנות והן בכל הזדמנות אחרת? אני משוכנע שאפשר היה במקרה הקונקרטי להסדיר זאת ברוח טובה ובהסכמה. רק בגלל האווירה של "עליהם" שממשלה זו יוצרת כלפי מתנחלי יהודה, שומרון וחבל-עזה הגיע המצב לאן שהגיע. האם אי-אפשר עם קצת אהבת ישראל ועם קצת נשמה, אדוני השר, קצת נשמה יהודית לממשלה הזאת?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עובדיה עלי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשטרה, אני יודע שבחרת מפקד מחוז מצוין ביהודה ובשומרון – אליק רון, אני מכיר אותו אישית והוא מטובי הקצינים שיש למשטרה, עם ניסיון קרבי עשיר גם בצה"ל וגם במשטרה, וזו בחירה נכונה של אדם נכון במקום הנכון. כך שבעניין זה כדאי שכבר נדע במי מדובר. עצם הקמת המחוז של המשטרה ביהודה ובשומרון הוא רעיון מבורך, רעיון טוב, וכפי שאני מכיר חלק מהקצינים והשוטרים שם, יש קצונה טובה אשר מופנית ליהודה ולשומרון, ולא כפי שהיה פעם, שזה היה איזה מקום גזירה.

השאלה כאן היא בכל זאת, אם יש תחושות, גם כשהן תחושות סובייקטיביות, אנחנו יודעים שהמתיישבים ביהודה ובשומרון – אני מצטרף כאן לדברים של קודמי חבר הכנסת שילנסקי – הם באמת מטובי הבנים שלנו. אנשים ללא עבר פלילי, אזרחים טובים, מי שהלכו להתיישב במקומות כאלה ביהודה, בשומרון ובעזה הם אנשים אידיאליסטיים, מטובי הבנים שיש לנו.

לכן אני שואל: האם אין מקום לאיזו הידברות? האם אתה תסכים להנחות את מפקדי המשטרה המצוינים שיש שם, כדי לתת תחושה טובה יותר והרגשה טובה יותר למתיישבים – קצת הידברות, שיחות הבהרה בין שוטרים לבין מתיישבים, כדי שכולם יחיו בהרגשה טובה ובאווירה טובה ולא באיזו תחושה של רדיפה, כי בכל זאת יש איזו אווירה פוליטית נגד המתיישבים האלה – שיסוי נגדם, הסתה נגדם. כדי שלא ירגישו נרדפים, תנחה את המשטרה, בטובך, לבוא ליתר הידברות וליתר שיתוף פעולה ביניהם.

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלה של חבר הכנסת שאקי, אני בהחלט מסכים שהכוונה היא להגביר ולחזק את הביטחון האישי. אם יש מטרה לנגד עיני, המטרה היא שהמשטרה המשרתת קבע ואנשים יותר מבוגרים, שזה תפקידם, ייתנו לתושבים הישראלים שם תחושה של ביטחון אישי. אני ראיתי זאת כמחויבות אישית, ותאמינו לי – זה לא היה דבר קל. לא היה דבר קל לקבל תקציבים. לא היה דבר קל להקים את המחוז. לא היה דבר קל לשכנע שהמחוז הזה איננו ארץ גזירה, אלא טובי האנשים, והדברים נאמרו כאן. ולכן, זו המטרה. יש צורך להגיע לאיזו הבנה גם כשהמשטרה ממלאת את תפקידה.

חבר הכנסת שילנסקי, לשאלתך בנושא ההתנהגות בהפגנות בזמן האחרון – תאמין לי, אני במצב טוב, ואגיד לך מדוע. כולם מתלוננים. יש לי תלונה של תע"ש, שהשתמשו בכלל בכוח, והמשטרה נהגה באיפוק רב. אני נקלעתי במקרה למקום, סגרו את רחוב שאול המלך בתל-אביב, עורק תחבורה ראשי, ולא היתה ברירה, ובאים בטענות. "שלום עכשיו" טוענים שנהגנו בהם בחוזק יד. כל אחד עכשיו טוען שיש לו בעיה. אם כולם מתלוננים, אז אחת מן השתיים: או שאובייקטיבית המשטרה פועלת נכון, או שמשהו לא בסדר.

אני מודה, כל מקרה שחס וחלילה לא יקרה, של שרירות לב, או של שימוש בכוח, או של חוסר הבנה וחוסר התחשבות, גם באיפוק רב של השוטרים – אני אומר לכם, לא רק מפני שאני שר המשטרה, שיש לנו משטרה טובה. אמרת שיושבים שם טובי הבנים. אני אומר לך שטובי הבנים משרתים היום במשטרת ישראל. אינני אומר את זה סתם. טובי הבנים. לכן לא צריך להגיד שזו כאילו משטרה שמתאכזרת. הממשלה הזאת בהחלט ממשלה טובה, ממשלה ממלכתית, ממשלה שלא עוסקת באפליה ויש לה גם קצת נשמה.

דב שילנסקי (הליכוד):

בדיחות עושים בפורים ולא בחנוכה.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה.

אני מודה לחבר הכנסת עובדיה עלי, שבדרכו, תמיד בנועם, נתן לי אפשרות לדבר על התחושה הציבורית. אגב, אחרי המקרה הזה אכן היתה תלונה בעל-פה של חבר הכנסת חנן פורת. על-פי הנחיה מפורשת – ביקשתי ממפקד יחידת המטה במשטרה, שעובד לידי, ניצב סדן, לקיים פגישה. התקיימה פגישה עם ראש מועצת קדומים, עם המתלונן ועם נציגים נוספים. בישיבה היה גם מפקד מרחב השומרון ומפקד תחנת טול-כרם. הפגישה, על-פי התרשמותנו לפחות, היתה קונסטרוקטיבית ונקבעו דרכי פעולה להביא ליתר מודעות לתפקידי המשטרה ולשיתוף פעולה בין האזרחים לבין המשטרה עצמה.

אני יכול להגיד לך, שמפקד המחוז אליק רון הודיע ודיווח, שהשוטרים נהגו שלא כשורה. אנחנו לא מתחמקים מזה. אם הם לא היו בסדר – הם לא היו בסדר. לכן, אני מאוד מעוניין שהאזרחים ידעו וירגישו שיש להם משטרה שמשרתת אותם, אוכפת חוקים, אבל היא בלא ספק משטרה של הקהילה, שבאה לשרת את האנשים.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. תם פרק השאלות בעל-פה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר י' עזרן:

לפני שאנחנו עוברים לשאלות רגילות, בבקשה, הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר, הריני מתכבד להודיע על החילופין הבאים מטעם סיעת העבודה בוועדת הכספים:

במקום חבר הכנסת רפי אדרי יבוא חבר הכנסת אלי דיין. במקום חבר הכנסת רפי אלול יבוא חבר הכנסת שלמה בוחבוט. במקום חבר הכנסת סאלח טריף יבוא חבר הכנסת יוסי ונונו. במקום חבר הכנסת גדעון שגיא יבוא חבר הכנסת אבי יחזקאל. אני מודה לך.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, בבקשה יעלה על הדוכן וישיב על השאלות. אנחנו נתחיל בשאלות שהופנו לראש הממשלה. יש פה כמה נרות חנוכה.

איחוד מסגרות בחינוך הטכנולוגי

חבר הכנסת א' קהלני שאל את ראש הממשלה ביום כ"ז בכסליו התשנ"ג (22 בדצמבר 1992):

ב-25 בדצמבר 1990 החליטה הממשלה לבטל כפילויות בין משרד העבודה והרווחה ובין משרד החינוך והתרבות, בהתאם לדוח ועדה שהוקמה כדי לדון בנושא. הממשלה החליטה על איחוד מסגרות בחינוך הטכנולוגי. החלטה זו מעולם לא בוטלה, אך אף שעברה תקופה ארוכה מתאריך קבלתה, היא אינה מיושמת ולמעשה משרדי הממשלה אינם פועלים לביצועה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדי הממשלה מודעים להחלטת הממשלה?

2. מדוע לא תיושם החלטת הממשלה באופן מיידי?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעקבות החלטת הממשלה מס' 1136 מ-25 בדצמבר, הוקם צוות בין-משרדי, שהגיע למסקנות הבאות – נספח א': א. יישום ההמלצות לא יביא לחיסכון תקציבי; ב. היישום יפגע בעקרון האחריות הגילית הקיים בהסדרים הנוכחיים; ג. היישום יביא לשמיטת האחריות הקיימת בחוק חינוך חובה חינוכי.

2. בעקבות מסקנות אלו ביקשו המשרדים הנוגעים בדבר לשנות את ההחלטה הנ"ל. לאחר התערבות משרד האוצר – נספח ב' – הוחלט להעביר את הנושא לתיאום בין המשרדים הנוגעים בדבר ומשרד האוצר.

מעמדה של השפה הערבית במדינה

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את ראש הממשלה ביום כ"ה בחשוון התשנ"ד (9 בנובמבר 1993):

מהיותה של הערבית שפה רשמית במדינת ישראל, הממשלה מחויבת לשורת צעדים ופעולות.

ברצוני לשאול:

מה היא אחריות הממשלה ואילו צעדים בדעתה לנקוט בתחומי פעולתם של המשרדים הבאים: משרד המשפטים, משרד התחבורה, משרד החינוך והתרבות, משרד העבודה והרווחה, משרד התקשורת והאמנויות ומשרד ראש הממשלה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. סעיף 82 לדבר המלך במועצה קובע כי כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשמיים של הממשלה יפורסמו בערבית ובעברית. בכפוף לכל תקנה אחרת, אפשר להשתמש בשתי השפות במשרדי הממשלה ובבתי-המשפט. בית-המשפט העליון בע"א 105/92, ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נ. עיריית נצרת-עילית, קבע כי בהיותה של השפה העברית שפת הרוב במדינת ישראל, הרי ש"כפי שראינו, כאשר הנסיבות עניין בקשר שבין הפרט לשלטון, משקלו של האינטרס הציבורי בלשון העברית עדיף על חופש הביטוי והלשון של פרט" – מפי השופט ברק. לעצם העניין, בהיות משרד הפנים ממונה על הפרסומים הרשמיים, הריהו שוקד על תרגום דברי חקיקה לשפה הערבית. כיום ספר החוקים בשפה הערבית מעודכן, נוסח חדש תורגם עד חוברת 35, ילקוט הפרסומים מעודכן, קובץ התקנות תורגם עד שנת התשמ"ט וחוק התקציב – עד שנת 1988, כאשר מלאכת התרגום מתקדמת במלוא התנופה.

ב. במשרד התחבורה מקיים אגף הרישוי מבחנים עיוניים לנהגים בשפה הערבית, ואף הסמיך גורמים שונים ברחבי הארץ לעסוק בהקניית מקצועות התחבורה בשפה הערבית. בתחומים נוספים הקשורים למשרד התחבורה נאלץ המשרד להסתפק בפחות מזה – עקב קשיים תקציביים ניכרים ומחסור מוכח בכוח אדם מיומן הדובר ערבית, גם כאשר מושג תקציב לצרכים אלה.

ג. במשרד החינוך, היחידה לחינוך לערבים מוציאה את כל החוזרים בשפה הערבית, והתכתובת השוטפת מתנהלת בעברית ובערבית באופן שווה – לפי הצורך. הטפסים הנהוגים בבתי-הספר הערביים הינם דו-לשוניים, עם מגמת מעבר לעברית, על-פי בקשת מחוזות המשרד. הודעות מתפרסמות גם בערבית – בעיתונות הערבית.

ד. במשרד העבודה והרווחה מתפרסמת כל הספרות המקצועית הנדרשת להכשרה מקצועית במסגרות השונות של המשרד בערבית וכן בחינות ההסמכה המקצועיות השונות. מכרזים העשויים לעניין את המגזר הערבי מתפרסמים בשלושה עיתונים ערביים באזורים שבהם מתגוררת אוכלוסייה ערבית. השילוט במשרדים – לרבות סניפי הביטוח הלאומי ושירות התעסוקה – הינו בערבית, והפקידים משרתים את הקהל בשפה זו.

ה. משרד התקשורת והאמנויות, העוסק מטבע הדברים גם בתוכן ובתרבות, מקדם את התרבות הערבית – לדוגמה, שבוע הספר הערבי – ותומך תמיכה רחבה, גם כספית, בפעילות תרבותית מגוונת בשפה הערבית. על כל הבולים יש כיתוב בערבית, ועניינים המתייחסים או הרצויים לציבור דובר הערבית מתפרסמים בעיתונות הערבית. שרת התקשורת מובילה בימים אלה את המאבק על זכותם של דוברי השפה הערבית לתחנת רדיו בשפתם ותרבותם במסגרת הרדיו האזורי, וכן מקודמים עניינים שונים ונוספים. נציבות שירות המדינה מפרסמת את כל המכרזים בעברית ובערבית.

ו. במשרד ראש הממשלה נענית כל פנייה בערבית כמו בעברית. בדרך כלל הפניות נענות בעברית, אך במידת הצורך נכתבות תשובות בשפה הערבית. המשרד ערוך לטפל בכל נושא בשפה הערבית. המשרד מפרסם מעת לעת בשפה הערבית בעיתונות מודעות וברכות.

מאבטחי היחידה לאבטחת אישים בכינוס הוועד הפועל הציוני

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את ראש הממשלה ביום ב' באב התשנ"ד (10 ביולי 1994):

נמסר לי, כי בעת שהרצית בוועד הפועל הציוני בסוף חודש יוני השנה, פעלו מאבטחים מיחידת אבטחת אישים של השב"כ כסדרנים נגד הפרעות וקריאות שנקראו לעברך.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – האם פעולתם של אנשי השב"כ תואמת להגדרת תפקידם?

3. אם לא – מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. האירוע הנדון התקיים ב-22 ביוני 1994 ב"בנייני האומה" בירושלים.

המפריעים לנאומו של ראש הממשלה הוצאו מהאולם על-ידי סדרנים שהוצבו במקום מטעם הסוכנות היהודית ועל-פי הנחייתו של קצין הביטחון של הסוכנות היהודית.

מאבטחי היחידה לאבטחת אישים לא טיפלו בהוצאת המפריעים.

סיוע ליישובים במסגרת תוכנית הפיתוח הנקודתי

חבר הכנסת א' שפירא שאל את ראש הממשלה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

נמסר לי, כי במסגרת תוכנית "הפיתוח הנקודתי" במשרד ראש הממשלה ניתן סיוע לרשויות מקומיות וליישובים שונים.

ברצוני לשאול :

1. אילו רשויות מקומיות ויישובים נכללו בתוכנית זו?

2. מה הם הקריטריונים להכללת יישובים אלו דווקא ולא אחרים הסובלים מבעיות תשתית וממצב סוציו-אקונומי קשה?

3. מה הם הסכומים שאושרו עד כה במסגרת זו ולאילו מטרות ספציפיות בכל יישוב?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. היישובים הנכללים בתוכנית זו הם: מועצות אזוריות – גליל תחתון, לכיש, מרחבים, עזתה, חבל תענך – מועצה אזורית גלבוע, חבל עדולם – מועצה אזורית מטה-יהודה; מועצות מקומיות – אור-עקיבא, ביר-אל-מכסור, ג'סר-אל-זרקא ויוקנעם-עילית; וערים – באר-שבע, נצרת, עכו וקריית-גת.

2. הקריטריונים שלפיהם נכללו יישובים בתוכנית "מפנה 97" הם: מדד חברתי-כלכלי – לרבות משתנים כגון: דמוגרפיה, מגורים, רמת מינוע, אבטלה והכנסה, חינוך, מאזן הגירה, נטל ביטחוני, קליטת עלייה, תשתיות פיסייות ומשתנים פשעים ופוליטיים; מדד סיכויים – לרבות משתנים כגון: תעשייה, תיירות, תעשייה קלה ומסחר; מדד סיכונים – לרבות משתנים כגון: מצב כלכלי של חברות עירוניות, רשימת מפעלים שנסגרו לאחרונה, הוצאות הרשות מול הכנסות עצמאיות וכיוצא בזה.

3. הסכומים שאושרו לכל יישוב במסגרת התוכנית הם: עיריית באר-שבע: בשנת 1994 – 78,900; בשנת 1995 – 19,000; בשנת 1996 – 14,000; בשנת 1997 – 5,000. עיריית עכו: ב-1994 – 41,560; ב-1995 – 32,500; ב-1996 – 30,500; ב-1997 – 30,000. עיריית קריית-גת: ב-1994 – 43,100; ב-1995 – 16,250; ב-1996 – 13,500; ב-1997 – 2,500. אור-עקיבא: ב-1994 – 19,450; ב-1995 – 6,700; ב-1996 – 4,900; ב-1997 – 0. ביר-אל-מכסור: ב-1994 – 2,000; ב-1995 – 2,000; ב-1996 – 500; ב-1997 – 0. ג'סר-אל-זרקא: ב-1994 – 11,750; ב-1995 – 12,600; ב-1996 – 5,200; ב-1997 – 0. יוקנעם-עילית: ב-1994 – 12,300; ב-1995 – 8,300; ב-1996 – 6,000; ב-1997 – 2,000. חבל תענך: ב-1994 – 15,900; ב-1995 – 19,850; ב-1996 – 14,000; ב-1997 – 0. גליל תחתון: ב-1994 – 13,100; ב-1995 – 12,300; ב-1996 – 6,000; ב-1997 – 0. לכיש: ב-1994 – 14,750; ב-1995 – 27,000; ב-1996 – 25,500; ב-1997 – 0. חבל עדולם: ב-1994 – 19,050; ב-1995 – 18,300; ב-1996 – 5,500; ב-1997 – 0. מרחבים: ב-1994 – 13,600; ב-1995 – 10,250; ב-1996 – 6,500; ב-1997 – 0. עזתה: ב-1994 – 17,600; ב-1995 – 23,000; ב-1996 – 15,500; ב-1997 – 0.

שעות שינה לנחקרים עצורים

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את ראש הממשלה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

בתשובתך על דברי בוועדת החוץ והביטחון טענת, שקשה לחקור את העצורים הערבים כי בג"ץ חייב לאפשר לנחקרים שעות שינה מקובלות.

רצ"ב צילום מאמר בנדון.

ברצוני לשאול:

1. כמה שעות שינה אופשרו לנחקרים היהודים הבאים בימי חקירתם הראשונים (אודה אם בתשובה יפורטו ימים ושעות): א. אורן אדרי; ב. האחים קהלני; ג. הרב עדו אלבה?

2. האם חרגו החוקרים מסמכותם? אם כן – כיצד נהג משרדך?

שר המשטרה מ' שחל:

2-1. נושאים הנוגעים לחקירות, בין של ערבים ובין של יהודים, אינם עניין לדיון פומבי, ואין בדעת ראש הממשלה ושר הביטחון למסור מידע על-אודותיהם.

אשר לנחקרים שהשאלתא מתייחסת אליהם – נגד כולם הוגשו כתבי אישום ומתנהלים הליכים משפטיים, ובמידת הצורך יימסרו הפרטים הרלבנטיים בבית-המשפט.

לא היתה חריגה של החוקרים מסמכותם.

שליטה במקומות הקדושים בירושלים

חבר הכנסת ז' המר שאל את ראש הממשלה ביום ז' בכסליו התשנ"ה (10 בנובמבר 1994):

הנסיך חסן הודיע בקזבלנקה, שירדן תעביר ב-1996 לרשות הלאומית הפלשתינית את השליטה במקומות הקדושים בירושלים. אחר כך הבהיר ל"קול ישראל", שכוונתו למוסרה לכשתכונן הסמכות הפלשתינית על ירושלים.

ברצוני לשאול:

1. האם תואם הדבר את הסכם ישראל-ירדן?

2. האם תואם הדבר עם ישראל, והאם זה על דעתנו?

3. אם לא – מה היא תגובת ראש הממשלה על אמירות אלו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חוזה השלום ישראל-ירדן קובע בסעיף 9(2), כי בהתאם להצהרת וושינגטון, ישראל מכבדת את תפקידה המיוחד הקיים של הממלכה הירדנית ההאשמית במקומות קדושים מוסלמיים בירושלים. בשעה שיערך המשא-ומתן על הסדר הקבע תעניק ישראל עדיפות גבוהה לתפקיד ההיסטורי הירדני במקומות קדושים אלה. מעבר לכך לא הוסכם דבר עם ישראל.

3. ישראל מחויבת לאמור בחוזה השלום ולא מעבר לו.

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש מהשר שחל להשיב על שאלות שהוגשו לשר הפנים, ותחילה על שאלתא מס' 1063, של חבר הכנסת המר.

הנחות בתשלומי ארנונה

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר הפנים ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

נמסר לי שבקובץ התקנות מס' 5503 מ-25 בפברואר 1993, שפורסם על-ידי שר הפנים, יש התייחסות לנושא הנחות בחיובי הארנונה ברשויות המקומיות.

מן התקנות עולה, שבוטלו והופחתו הנחות שניתנו בעבר לשכבות החלשות של הציבור בארץ, כמו: הנחות בחיובי ארנונה לקשישים מקבלי קצבאות זיקנה, הנחות למקבלי קצבאות זיקנה עם השלמת הכנסה, הנחות לעולים חדשים בשנה השנייה והשלישית לשהותם בארץ, הנחות לזוגות צעירים בשנה הראשונה והשנייה, ובשכונות שיקום למעלה מזה, הנחות בשל צפיפות הדיור, הנחות לחסידי אומות עולם; וכן בוטלה הוועדה הציבורית למתן הנחות ממסי הארנונה שפעלה מתוקף פקודת העיריות והיתה רשאית לאשר הנחות בהתחשב במצב החומרי.

ברצוני לשאול:

1. מה היא המדיניות המכתובה ביטולים אלו?

2. האם מודע משרדך לכך שהביטולים פוגעים במאות אלפי אזרחים שמצבם הכלכלי קשה?

3. האם יבחן משרדך מחדש את מדיניותו בנושא כדי לעשות צדק חברתי ולמנוע פגיעה בשכבות החלשות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הנושא עלה בכנסת הן במסגרת חוק יסודות התקציב והן במסגרת הצעות לסדר-היום.

מדיניות משרד הפנים היא כפי שהיא משתמעת מהחוק, שיש לתת הנחות אך ורק על-פי קריטריונים ברורים כפי שנקבעו על-ידי ועדה מקצועית שדנה בנושא.

גם לקראת שנת התקציב הבאה יישארו ההסדרים בעינם.

עיכוב מתן תעודת זהות לעולה

חברת הכנסת ל" לבנת שאלה את שר הפנים ביום כ"ד בתמוז התשנ"ג (13 ביולי 1993):

אע"ב (שמו המלא מופיע במקור), תושב קריית-ים, עלה ארצה מצרפת בשנת 1986. כל בקשותיו עד כה לקבלת תעודת זהות נדחו על-ידי משרד הפנים. בשנת 1988 הגיעו לארץ רעייתו ושני ילדיו וקיבלו תעודות עולה ולאחר מכן תעודות זהות ללא כל עיכוב.

לדברי מר ב', משרדי הממשלה השונים לא נימקו את הסיבה לסירובם להעניק לו תעודת זהות, אף כי על-פי חוק השבות הוא זכאי לקבלת תעודת זהות וכן להרשמה כאזרח מדינת ישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – מדוע מסרב משרד הפנים להעניק תעודת זהות ישראלית?

3. מה הן הסיבות שבגינן רשאי משרד הפנים לסרב להעניק תעודת זהות לעולה חדש?

4. האם אין משרד הפנים מנמק את סירובו להעניק תעודת זהות?

5. האם ידוע למשרד הפנים שמר בוארון גר בארץ זה שש שנים עם בני משפחתו?

6. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרדנו טרם קיבל תשובה עדכנית משגרירות צרפת לגבי המצב העובדתי, כיוון שנגד מר אנדרי בוארון עדיין עומדת בקשה לצו הסגרה לפי בקשת ממשלת צרפת (נושא פקודת מאסר מיום 8 באפריל 1987, בגין חשד לתקיפה ולפציעה).

בעקבות השאלתא הפנינו את העניין לבדיקה חוזרת עם משרד המשפטים, אשר השיב כי הבקשה לצו ההסגרה עומדת בעינה, וסוכם עמם שהנושא ייבחן מחדש על-ידם עם שגרירות צרפת בישראל.

אנו מקיימים מעקב לקבלת תשובה עדכנית. עד כה טרם נתקבלה.

יישום המלצות הוועדה בנושא הפלאשמורה

חבר הכנסת י' ונונו שאל את שר הפנים ביום ט"ז באב התשנ"ג (3 באוגוסט 1993):

לאחר המלצת הוועדה בנושא הפלאשמורה והפגישה עם ראש הממשלה, ברצוני לשאול:

1. מדוע מתעכב יישום ההמלצות ועד כה רק מספר קטן קיבל אישור עלייה?

2. האם הממשלה לא סיכמה, בביקורו של ראש ממשלת אתיופיה בארץ, על זירוז מתן האישורים?

3. כמה עולים מאתיופיה צפויים לעלות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החלטת הממשלה בנושא מתבצעת תחת אילוצים מדיניים, בהתחשבות בהנחיות ובהסכמות של ממשלת אתיופיה.

עד כה הגיעו לישראל למעלה מ-900 נפש מאז החלטת הממשלה.

2. ממשלת אתיופיה מתירה יציאה של יחידים במסגרת חופש תנועה ללא הבדל דת ועדה, והגבילה את קצב ההגירה המאורגנת לישראל באמצעות השגרירות לכ-100 נפש לחודש בלבד.

3. עד כה אושרה זכאותם של כ-600 נפש, והם מחזיקים את האישור לעלייה וממתינים להטסתם לישראל, והשגרירות ממשיכה לטפל בבדיקת זכאות של מאות משפחות נוספות.

נטילת תעודות עולה ממשפחת עולים

חבר הכנסת ח' מירום שאל את שר הפנים ביום ז' באב התשנ"ג (25 ביולי 1993):

פורסם בתקשורת כי ממשפחת א' (שמה המלא מופיע במקור), משפחת עולים מהגוש הסובייטי, נלקחו תעודות העולה בטענה שיש חשד שהם אינם יהודים והתעודה ניתנה להם בטעות. ממשרד הפנים נמסר להם, כי עליהם לעזוב את הארץ.

המשפחה, לאחר עלייתה לישראל, ויתרה על הדרכון הסובייטי ובכך איבדה כל אפשרות לחזור לרוסיה. לקיחת תעודת העולה שוללת מהם את הזכויות הבסיסיות. הם אינם יכולים לעבוד ולהסדיר ביטוח רפואי וממתינים כבר שנתיים בחרדה לצו גירוש מהארץ.

ברצוני לשאול:

1. היש אמת בפרסום?

2. כיצד קורה שתעודת עולה ניתנת בטעות לעולים?

3. האם יהדותם של עולים לא נבדקת עוד טרם עלותם ארצה?

4. האם יש באפשרות משרדך לעזור למשפחה זו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הפרסום נכון.

4-2. במקרה זה האשרה נתקבלה על סמך ידיעות כוזבות (נישואים פיקטיביים).

נציגות מינהל מקרקעי ישראל בוועדות התכנון והבנייה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הפנים ביום כ"ה בחשוון התשנ"ד (9 בנובמבר 1993):

נודע לי, כי החל מ-1 באוקטובר 1993 הושעתה נציגות מינהל מקרקעי ישראל מהשתתפות בדיוני הוועדות המחוזיות לתכנון ולבנייה, בטענה כי נציג מינהל מקרקעי ישראל הוא נציג שר השיכון ולא נציג שר החקלאות כמפורט בנהלים.

ברצוני לשאול:

כיצד תובטח השתתפות נציגי מינהל מקרקעי ישראל במוסדות התכנון והבנייה גם בעתיד?

שר המשטרה מ' שחל:

סעיף 7 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, קובע את הרכבן של הוועדות המחוזיות. בין השאר, חברים בוועדה נציג שר השיכון ונציג שר החקלאות. משהועבר מינהל מקרקעי ישראל לטיפולו של שר השיכון, נציגי המינהל אינם משמשים עוד נציגי שר החקלאות.

לפיכך, בהצעת חוק התכנון והבנייה (ייעול וקיצור הליכים) (תיקון מס' 40), התשנ"ה-1994, הוצע לתקן את סעיף 7 ולקבוע בו במפורש שנציג מינהל מקרקעי ישראל יהיה חבר בוועדה המחוזית.

התיקון המוצע לחוק, לכשיתקבל בכנסת, יפתור את הבעיה שהועלתה בשאלתא.

היו"ר י' עזרני:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, האם בסיפא אמרת "התיקון המוצע לחוק, לכשיתקבל בכנסת", בלשון עתיד? ואם אמרת בלשון עתיד, כי אני לא יודע על תיקון אחר, אני רוצה לדעת: השאילתא הזאת הוגשה לפני למעלה משנה. מה קרה בשנה האחרונה? מי שמר על האינטרסים של מינהל מקרקעי ישראל בוועדות המחוזיות לתכנון ולבנייה?

שר המשטרה מ' שחל:

אמרתי "לכשיתקבל", בלשון עתיד. נדמה לי שהתיקון נמצא בוועדת הפנים של הכנסת. אני מניח שמי ששמר על מינהל מקרקעי ישראל הוא שר השיכון, שמייצג את המינהל, כמו במשרדים ממשלתיים אחרים. ויש להניח שגם מינהל מקרקעי ישראל שיגר נציג, ללא זכות הצבעה, אבל הוא קיים בוועדות. לפחות מניסיוני אני יודע שכך הדבר.

שביתת עובדי עיריית בני-ברק

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר הפנים ביום י"ז באדר התשנ"ד (28 בפברואר 1994):

עובדי עיריית בני-ברק שבתו במחאה על כך שלא קיבלו את משכורות חודש ינואר במשך ימים רבים. הצטברו ערמות גדולות של אשפה, שסיכנו את בריאות התושבים וגרמו למטרד אקולוגי כבד.

ברצוני לשאול:

1. מדוע נמשכה השביתה בשעה שהמצב התברואי בעיר הידרדר כל כך?

2. תושבי פרדס-כץ מתלוננים על חוסר תקצוב הוגן בינם לבין בני-ברק בכל הקשור לניקיון העיר. מה יעשה משרדך לשיפור מצב זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראשית עלי להתנצל בפני חבר הכנסת על האיחור במתן תשובה על שאילתא זו. איחור זה נבע מהרצון הכן של עובדי משרד הפנים להגיע לידי סיכום בעייתה של עיריית בני-ברק ומהעובדה שחדשים לבקרים פרצו שביתות בעירייה.

לעצם העניין להלן תשובתי:

1. השביתות נתמשכו כיוון שעובדים בעירייה לא קיבלו שכר.

2. לדברי עיריית בני-ברק, המציאות היא שאזור המגורים בפרדס-כץ נקי יותר מאשר חלקים אחרים של העיר והעירייה אינה מפלה בין תושבי העיר השונים.

תקן בטיחות למתקני שעשועים

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר הפנים ביום י"ח באב התשנ"ד (26 ביולי 1994):

על-פי ידיעה בעיתון, אין בארץ שום תקן בטיחותי שעל-פיו פועלים מתקני שעשועים.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך להעדר תקן בטיחות למתקני שעשועים?

2. אם כן – כיצד ינהג משרדך נוכח סעיף 11א לחוק רישוי עסקים, המסמך את השרה להתקין תקנות בדבר בטיחותם של הנמצאים במקום העסק או בסביבתו?

שר המשטרה מ' שחל:

1. משרד הפנים היה מודע לבעיה.

2. בחוזר המנהל הכללי מס' 94/7 מיום 26 ביוני 1994 פורסמה הנחיה בדבר רישוי מתקני שעשועים, ולפיה יידרשו בעלי מתקני שעשועים למלא אחר תנאים הבאים לקדם את בטיחות המפעילים והמשתמשים, בהתאם לתקן רשמי של מכון התקנים הישראלי מס' 1498.

מתקני שעשועים כלולים בפריט 133 לצו רישוי עסקים טעוני רישוי, והסמכות המקצועית לעניין מניעת סכנות לשלום הציבור היא בידי המשטרה.

קביעת תקנים מקצועיים לעסקים היא בתחום משרדי הממשלה הנוגעים בדבר – משרד המשטרה, משרד העבודה והרווחה וכדומה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מבקש לשאול שאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

לאדוני יש מייד עוד שאילתא. אם הוא רוצה, ישאל אחר כך שתי שאלות נוספות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כל דבר בזמנו.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, איך שאדוני רוצה. אינני רוצה לפגוע בזכויותיך, חלילה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מנסה אולי, אבל לא כדאי יותר מדי.

היו"ר י' עזרן:

אני מנסה לפגוע בזכויותיך?

אברהם הירשזון (הליכוד):

יש לי תחושה כזאת, מה לעשות.

היו"ר י' עזרני:

אני מצטער מאוד.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מאוד מודה לך.

אדוני השר, ראשית, אני מאוד מודה לך על התשובה. אני הפניתי את השאלתא לשרת העבודה והרווחה, אינני יודע איך זה הגיע לשר הפנים. אבל הנושא שעלה אז לדיון, והוא עלה גם בדיון שונה, היה מדוע אין אכיפה של החוקים האלה. משום שעד היום יש מתקנים בתל-אביב ובמקומות אחרים שאינם עומדים בתקני הבטיחות, ואסונות ממשיכים לקרות, ושום דבר לא קורה בנושא. אז החוק קיים, התקנות קיימות. מדוע לא אוכפים אותם? זאת השאלה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני חייב לומר, חבר הכנסת הירשזון, בשאלתא לא שאלת על ענייני אכיפה. אקרא לך את השאלה הראשונה: האם מודע משרדך להעדר תקן בטיחות למתקני שעשועים? השאלה השנייה: כיצד ינהג משרדך בקשר לסעיף 11א לחוק רישוי עסקים, המסמיך את השרה להתקין תקנות בדבר בטיחותם של הנמצאים במקום העסק ובסביבתו? עניתי כאן בצורה מפורטת, שפורסמה הנחיה ויש תקן של מכון התקנים. בקשר לאמצעי אכיפה, אם תשאל שאלה נוספת – אשמח להכין תשובה בנושא הזה.

אי-העברת תקציבים למועצה הדתית בהוד-השרון

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר הפנים ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

נמסר לי, כי ראש עיריית הוד-השרון הורה שלא להעביר תקציבים למועצה הדתית במקום, כנדרש בחוק. כתוצאה מכך משותקים שירותי הדת ואין משלמים משכורות לעובדים ולגמלאים.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונים הפרטים הנ"ל?

2. אם כן – מה ייעשה כדי שהעירייה תעביר כחוק את התקציבים המגיעים למועצה הדתית?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. בינתיים דאג משרד הפנים שיועברו לרשות המקומית כספים שעליהם סוכם שיועברו כמענק לצורך עניין זה, והעניין בא על פתרונו.

גביית אגרה מניצולי שואה

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

בכמה עיריות בארץ גובים אגרה מניצולי שואה עבור אישור וחתימת ראש העיר כי חיים הם. זה אישור שהניצולים זקוקים לו כדי לקבל את תשלומי הרנטה המגיעים להם מממשלות שונות בעולם.

שר הפנים הסמיך את פקידיו לחתום על התעודה ללא תשלום, אולם ניצולי השואה אינם יודעים זאת ופונים לרשויות.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הפנים יודע על גביית האגרה ברשויות?

2. מדוע אין משרד הפנים מחייב את הרשויות לבטל מייד את התשלום?

3. מדוע אין משרד הפנים מפרסם בעיתונות היומית כי שירות זה ניתן חינם על-ידי המשרד?

שר המשטרה מ' שחל:

1. למשרד הפנים לא ידוע על גבייה בלתי חוקית של אגרה. גביית האגרות מבוצעת ברשויות המקומיות בהתאם לחוקי העזר שהתקינו, וזאת לגבי תעודות אישור בהתאם לאותם חוקי עזר.

2. גביית אגרה כזו אמורה לממן את הוצאות הרשות המקומית בהנפקת התעודות, מה גם שתעודות כאלה ניתן לקבל בכל לשכה של משרד הפנים ברחבי הארץ.

3. משרד הפנים יפרסם בעיתונות כי ניתן לפנות ללשכות אלו על מנת לקבל אישור מהסוג הנזכר בשאלתא.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני השר, בכל הכבוד, יש לי תחושה קשה שעוד מעט ניצולי שואה יצטרכו להסתובב במדינת ישראל עם טלאי כדי לקבל את ההנחות המגיעות להם. איך אין רגישות לראשי ערים במדינת ישראל, לקחת מניצולי שואה את האגרה הפעוטה הזאת כדי לאשר שהם חיים? זאת אומרת, ניצולי השואה במדינת ישראל צריכים לשלם כסף כדי לקבל אישור ממדינת ישראל שהם חיים.

בכל הכבוד, אפשר לקרוא חוקים, אפשר לקרוא תקנות, אבל זה לא עומד בבסיס החיים והקיום של מדינת ישראל כלפי אותם אנשים.

אני גם מכיר את יחסך לנושא הזה באופן אישי. לכן הייתי מאוד מודה לך אם היית פועל כדי שהנושא הזה לא יישנה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני בהחלט מסכים עם חבר הכנסת הירשזון. עד שקראתי את השאלתא והתשובה, האמת היא שהיה קשה לי להאמין שבעניין כזה לא נותנים לפונה את השירות בלי לדרוש ממנו תשלום. אני אפנה באופן אישי ואציע גם לשר הפנים שהוא לא יאשר, כי חתימתו דרושה לחוקי עזר, שלא יאשר חוקי עזר מן הסוג הזה. אילו היית אומר לי גם באילו עיריות מדובר, היה הדבר מקל עלי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני יכול להעביר אליך, בשמחה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

תעביר אלי, בבקשה.

גביית אגרה מניצולי שואה

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר הפנים ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

במדינת ישראל חיים ניצולי רדיפות הנאצים הזכאים לתשלומי רנטות. מתן השילומים מותנה בהצגת אישור חתום המעיד כי מבקש הרנטה נמצא בין החיים. חתימת ראש הרשות המקומית מהווה ראיה מספקת למתן השילומים.

מסתבר כי יש כמה רשויות מקומיות – לדוגמה, עיריית קריית-ביאליק – המתנות את חתימת ראש העירייה בתשלום אגרה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע ניצולי רדיפות הנאצים חייבים בתשלום אגרה לראשי הרשויות המקומיות, על מנת שאלה יאשרו בחתימתם כי מבקש הרנטה נמצא בין החיים?

2. זוהי סוגיה מוסרית ולא כלכלית. מה ייעשה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני משיב לחבר הכנסת דב שילנסקי: ראה תשובתי על שאילתא של חבר הכנסת הירשזון, כי זו אותה שאלה, אותו נוסח.

היו"ר י' עזרן:

אבל כיוון שלחבר הכנסת הירשזון היתה תחושה כאילו מקפחים אותו, אמרתי שנשאל בנפרד.

שר המשטרה מ' שחל:

שאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

בוודאי, לפחות.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת הירשזון יצא, אבל אף שהוא איננו אני רוצה לברך אותו על כך שבזמן האחרון, במשך תקופה ממושכת, הוא מקדיש הרבה תשומת לב ועירנות לבעיות של ניצולי השואה.

אני רוצה להגיב על הביטוי שהוא אמר – טלאי. חשבתי שיגיד עוד מלה והייתי חרד. טוב שהוא לא אמר, ואמר רק "טלאי", ולזה יש כמה צבעים. אני רוצה להגיד: אני נושא את הטלאי של ניצול שואה בגאווה רבה, וכך כל יתר חברי.

אשר לעניין. ביקשת לציין שם מקום, והנה אני בשאילתא שלי כתבתי: לדוגמה, עיריית קריית-ביאליק. החמור הוא, שאחרי שהגשתי את השאילתא והיא פורסמה באמצעי התקשורת בצפון, נמסרה הודעה מפורשת בשם ראש העיר, שיש להמשיך לגבות. אי-אפשר לתפוס. לא די שמדינת ישראל – כפי שאני חוזר ואומר – שדדה את ניצולי השואה, לקחה את הכסף שלהם לכל מיני צרכים ולא נותנת להם, והדבר הזה ידוע, עניין הפיצויים וכו', נוסף על זה בא אדם כזה, שצריך למעט הכסף, ככיסוי לפגמים הגופניים שיש לו, לקבל אישור, אומרים לו: תשלם?

שאלתי לכבוד השר: האם כבוד השר, באדרת של שר הפנים, כפי שהוא מופיע כאן, ינקוט צעדים חמורים על מנת שדבר מעין זה ודברים דומים לא ייעשו? אולי צריך ללמד לקח את אלה שעושים את זה, על מנת שגם אחרים ילמדו שצריך לתת קצת יחס וקצת כבוד לניצולי השואה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני, אמרתי שאני אנסה לטפל, ואני בהחלט אביע גם עמדה אישית כחבר הממשלה. במקרה הזה הקול הוא קול של שר המשטרה, והיד היא יד של שר הפנים, הקול הוא קולו של משה, והיד – של יצחק. אני אדבר עם ראש הממשלה, שבמקרה שמו יצחק, ואומר לו שבעניין הזה, לדעתי, אין שום הצדקה. אני מסכים אתך לחלוטין ואני בוש ונכלם.

אני אראה גם אישית את ראש עיריית קריית-ביאליק, שהוא שכן, ואומר לו גם את דעתי באופן אישי. דווקא הוא יהודי נחמד, ואני מתפלל על ההודעה.

היו"ר י' עזרן:

השר שחל ישיב על שאילתות שהוגשו לשר לענייני דתות.

לשכת רבה של קריית-ביאליק

חבר הכנסת י' לוי שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

נמסר לי כי כבוד הרב קריספין שליט"א, רבה של קריית-ביאליק, אינו עובד בבניין המועצה הדתית במקום, אף שבבניין המועצה הדתית עומדת שוממה לשכת הרב המקומי ששימשה בזמנו את רב העיר הקודם של קריית-ביאליק, הרב חנניה יום-טוב כהן זצ"ל, שהלך לעולמו לפני יותר משנה.

ברצוני לשאול:

1. מה מונע את פתיחת לשכת הרב שבבניין המועצה הדתית לפני הרב המקומי הנוכחי?

2. היכן עובד כעת כבוד הרב קריספין, ומי מממן את לשכתו זו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. יושב-ראש המועצה הדתית בקריית-ביאליק מסר למנכ"ל משרד הדתות, שהמועצה הדתית הכינה לשכה מסודרת ומכובדת לרב, והרב יכול להיכנס למשרד בכבוד. הרב נמצא בימים אלה בחוץ-לארץ, וכשיחזור יוכל להיכנס ללשכה.

לשכת רבה של קריית-ביאליק

חבר הכנסת ע' עלי שאל את השר לענייני דתות ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

נמסר כי לשכת הרב בקריית-ביאליק נעולה למן יום פטירתו של הרב חנניה כהן, זיכרונו לברכה, ואין מאפשרים לרב עמינדב מכלוף להשתמש בה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין מייעדים את הלשכה לרב הקריה?

2. מי נתן את ההוראה לכך?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת עובדיה עלי.

2-1. יושב-ראש המועצה הדתית בקריית-ביאליק מסר למנכ"ל משרד הדתות, שהמועצה הדתית הכינה לשכה מסודרת ומכובדת לרב, והרב יכול להיכנס למשרד בכבוד. הרב נמצא בימים אלה בחוץ-לארץ, וכשיחזור יוכל להיכנס ללשכה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מודה לשר המשטרה על התשובה הנאותה.

אני מבקש להעיר את תשומת לבו של השר, והתלונה לא מופנית אליו כמובן, מפני שהוא לא השר לענייני דתות, הוא משיב בשם השר לענייני דתות: ראש הממשלה קיבל את השאילתא שלי ב-24 במאי, לפני שישה חודשים, וזה זמן רב מדי, גם לפי תקנון הכנסת, להשיב על שאילתא. אני מפנה את תשומת לבו של יושב-ראש הישיבה, בדרכו ליושב-ראש הכנסת, שכדאי שיעיר לראש הממשלה, שהוא שר הדתות, שישב על שאילתות בזמן ובהתאם לתקנון. לא יעלה על הדעת שחבר כנסת ימתין שישה חודשים ויקבל רק אחרי שישה חודשים את התשובה על שאילתא שהוא שלח לשר.

אני גם מבקש להודות בהזדמנות זאת לאלו דוקובסקי, שהוא יושב-ראש האופוזיציה בעיריית קריית-ביאליק, על כך שהפנה את תשומת לבי לשאילתא הזאת ועל הפעילות הנמרצת שלו לטובת תושבי קריית-ביאליק.

שוב, תודה לשר על התשובה המספקת.

שר המשטרה מ' שחל:

אני אפנה את תשומת לב המשיבים במשרד הדתות להערה המוצדקת של חבר הכנסת עובדיה עלי.

אגרות קבורה של חברה קדישא

חבר הכנסת א' קהלני שאל את השר לענייני דתות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

לאחרונה נמסר כי החברה קדישא גובה אגרות קבורה שלא כדין.

ברצוני לשאול:

1. האם יש אמת במידע?

2. אם כן – האם הופסקה הגבייה הבלתי חוקית, וכיצד טופלו אלה שנהגו שלא כדין?

3. האם הושב הכסף שנגבה שלא כדין לאלו שנדרשו לשלמו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. יש מיעוט של חברות קדישא שגובות אגרות בסכום העולה על האגרות המאושרות. הסיבה לכך היא, שהאגרות לא עודכנו מאז 1985. משרד הדתות שלח למשרד האוצר הצעה להגדלת האגרות כבר לפני חודשים רבים. האוצר לא נתן הסכמתו והתנה את העלאת האגרות בסקר עלויות על הוצאות הקבורה. משרד הדתות פרסם מכרז בעניין עריכת סקר עלויות בכל הארץ, ושתי חברות זכו במכרז והן עוסקות בימים אלה בנושא.

החברות חייבות לסיים את עבודתן בתוך שלושה חודשים, ומייד לאחר מכן ייקבע גובה האגרות בסכום הראוי.

2-3. המשרד פנה לכל החברות שגובות ודרש להפסיק את הגבייה עד להסדר חוקי בנושא.

אגרות קבורה של חברה קדישא

חבר הכנסת י' כץ שאל את השר לענייני דתות ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

בידיעה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" ביום 4 ביולי 1994 נמסר כי חברות קדישא גובות אגרות קבורה שלא כדין.

ברצוני לשאול:

1. האם הנאמר בכתבה נכון?

2. מה ייעשה נוכח מצב זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתנו על שאלתא מס' 3521 של חבר הכנסת אביגדור קהלני.

קשיים תקציביים במועצה הדתית בקריית-אתא

חבר הכנסת מ' גפני שאל את השר לענייני דתות ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

בעיתון "יתד נאמן" מיום כ"ח בתשרי התשנ"ה (3 באוקטובר 1994) פורסם, כי המועצה הדתית בקריית-אתא שוקלת למכור מקווה כפתרון לבעיות חובותיה, וזאת לאחר שלא שולמו זה עשרה חודשים משכורות עובדי המועצה, רבים מהם קשישים ופנסיונרים.

ברצוני לשאול:

1. האם יפעל המשרד לענייני דתות לפתרון ראוי של הבעיה, הנמשכת זה שנים, תוך פגיעה בעובדים ובשירותי הדת בקריית-אתא?

2. מה ייעשה לתשלום משכורות העובדים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הידיעה בעיתון "יתד נאמן" איננה נכונה.

משרד הדתות מטפל כבר חודשים רבים בנושא. הבעיה היא שהמועצה הדתית נקלעה לחובות בסך של כ-3 מיליוני שקל, סכום שהוא גדול פי שלושה מההקצבה השנתית של המשרד לכיסוי משותף.

המשרד הציע למשרד הפנים ולעירייה הצעות מספר. המשרד עמד בכל התחייבויותיו. משרד הפנים עדיין לא מצא דרך לסיום של החובות.

תקציב משרד הדתות לבניית מקוואות

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

זה שלוש שנים הובטח תקציב ממשרד הדתות לבניית מקווה טהרה בשכונת נווה-יעקב מזרח, שם מתגוררות יותר מ-1,000 משפחות דתיות, הנזקקות למקווה זה. אולם סחבת ממושכת בין משרדי ממשלה מונעת את הגעת התקציב שיביא לבניית המקווה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך המחסור במקווה כנ"ל?

2. מה ייעשה לבניית מקווה הטהרה בהקדם?

שר המשטרה מ' שחל:

1. למשרדנו ידוע שיש צורך בבניית מקווה טהרה בשכונת נווה-יעקב מזרח.

לא ידוע לנו על הבטחה שניתנה כחוק על-ידי משרד הדתות.

2. לצערי, אין משרד הדתות יכול לבנות את כל המקוואות שיש צורך חיוני לבנות אותם בכל רחבי ארץ-ישראל. דרישות הציבור הן גדולות, ואין לנו תקציב מספיק כדי לתת פתרון לכל הדרישות.

בשנה האחרונה סייע משרד הדתות לבניית מקוואות בסכום של 18,689,000 שקל, ולשיפוץ מקוואות – 7,260,000 שקל. כדי להשלים את הבנייה והשיפוץ של המקוואות הנ"ל נצטרך תקציב נוסף של כ- 200 מיליון שקל.

תקציב המשרד לשנת 1995 לפיתוח מבני דת, בכלל זה בתי-כנסת ומקוואות יחד, עומד על סכום של 15,500,000 שקל.

לאחרונה מתגבשת הבנה בין משרד הדתות ובין משרד השיכון, שמשרד השיכון יבנה בתי-כנסת ומקוואות בכל שכונה חדשה או יישוב חדש, כחלק ממבני הציבור.

ביטוח לתלמידי הישיבות

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

זה שנים היה נהוג שמשרד הדתות מבטח את כלל תלמידי הישיבות על-ידי החברה למשק וכלכלה שעל-יד אוצר השלטון המקומי. משום-מה הופסק הדבר השנה וללא כל הודעה למוסדות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הופסק הביטוח?

2. מה ייעשה בעניין זה?

3. האם ייכלל הביטוח בתקציב המשרד וכתוספת לתקציב הישיבות?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת הרב יוסף בא-גד.

3-1. משרד הדתות הפסיק את הביטוח לתלמידי הישיבות מאחר שנתגלתה בעיה משפטית שאינה מאפשרת המשך הביטוח. כדי להמשיך את הביטוח נדרש המשרד לקבל מכל הישיבות הוראה בלתי חוזרת המאשרת את הסדר הביטוח, לרבות אישור לניכוי התשלום הדרוש, דרישה שלא היתה בעבר. מסתבר שחלק מהישיבות מעדיפות לעשות את הביטוח בעצמן, והמשרד הגיע למסקנה שאין זה מתפקידו לעסוק בנושא זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת. חבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, מורגש שאתה לא שר הדתות בשלב זה. אילו היית שר הדתות, היית יודע שלא פנו כלל לשיבות ולא שאלו על הביטוח, אם כן רוצים או לא רוצים.

בהזדמנות זו אני רוצה לשאול אותך: אתה לא חושב שהגיע הזמן שיהיה שר דתות? המשרד על גלגלים. עד היום, 28 בחודש, לא הגיעה למוסדות ההקצבה החודשית הקבועה. במשרד החינוך מקבלים את זה ב-1 בחודש, במשרד הרווחה – בתחילת החודש. במשרד הדתות, אף שהתלוננתי בפני שר האוצר, הבלגן חוגג. אין עם מי לדבר, יש שם בצמרת מחלוקות בין אלה לאלה. ואני מבקש, כתוצאה מהשאילתא: תבדקו מה קורה שם. אני מכיר את משרד הדתות מקום המדינה. בלגן כזה, אי-סדר, הפקרות ומחלוקות פנימיות לא היו קיימים, ואני חושב שמדינת ישראל לא יכולה שלא לכבד את עצמה ולהשאיר את ההפקרות הקיימת. כך שזה לא רק ענייני ביטוח. אני אודה אם תואיל, כחבר ממשלה, לבדוק איך משליטים שם סדר, ואולי סוף סוף ימנו שר דתות.

שר המשטרה מ' שחל:

אני חושב שרצונו של ראש הממשלה עז למנות שר דתות.

יוסף בא-גד (מולדת):

הרצון הזה נמשך כבר זמן רב.

שר המשטרה מ' שחל:

בעזרת השם, בזמן הקרוב, אני מקווה.

התבטאויות רבה של קריית-אתא

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

הגיע לידי מידע על התבטאויות קשות מפיו של רבה האשכנזי של קריית-אתא, אשר פוגעות ברגשותיהם של רבים מתושבי העיר.

התבטאויות אלה עומדות בסתירה גמורה לתפקידו של הרב כאוהב שלום ורודף שלום.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימת דרך להפסקת כהונתו של רב בעל משרה ציבורית נוכח התבטאויותיו?

2. אם לא קיימת דרך כזו, אילו צעדים אחרים ניתן לנקוט?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. יש לגנות בכל תוקף התבטאויות כאלו, אם אכן היו.

הסמכות להפסקת כהונתו של רב עיר נקבעה בתקנות בחירות רבני עיר, התשל"ה-1974. בתקנות אלו נקבעו שלוש אפשרויות להפסקת כהונתו של רב עיר: 1. מצב בריאות שאינו מאפשר דרך קבע לרב למלא תפקידו; 2. אם הורשע בעבירה פלילית ומועצת הרבנות הראשית קבעה שההרשעה אינה מתיישבת עם מעמדו של רב בישראל; 2. משקבעו שר הדתות ומועצת הרבנות הראשית שנבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו עקב יציאתו לחוץ-לארץ או לחופשה ללא תשלום לתקופה העולה על שישה חודשים.

מאחר שאין מדובר במקרים הקבועים בתקנות, אין כל דרך להפסיק כהונתו של רב עיר בגין התבטאויותיו. עם זאת מתכוונת מועצת הרבנות הראשית לקיים דיון בנושא סמכויותיה לגבי רבני עיר, ולאחר שתגבש עמדה בעניין זה תפעל לתיקון התקנות כדי לעגן את הסמכויות הנחוצות לה בהוראות התקנות.

מוהלים בלתי מוסמכים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג בכסליו התשנ"ה (16 בנובמבר 1994):

בשנים האחרונות אירעו מקרים חמורים בתחום המילה, אשר פגעו בנימולים – מקרי זיהום, תאונות מילה וכיוצא באלה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הדתות מחזיק בידיו נתונים על תאונות מסוג זה?

2. אם כן – מה הם?

3. כיצד פועל משרד הדתות בנוגע לעובדת קיומם של מוהלים רבים חסרי רשיון לעסוק במילה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין למשרד נתונים. תאונות כאלה מגיעות לבתי-החולים. אולי יש נתונים למשרד הבריאות.

2. נוסף על האמור בתשובה על שאלה מס' 1, מנכ"ל משרד הדתות הקים ועדה לבדיקת כל הנושא של עריכת בריתות בישראל. בראש הוועדה עמד ישראל ליפל, יועץ השר. הוועדה פרסמה מודעות בעיתונים וביקשה פניות מהציבור להצעות ולתלונות. מסקנות הוועדה היו, בין השאר, שמספר התאונות קטן ביותר.

3. הוועדה המליצה לערוך מסע הסברה, שהציבור ידרוש מוהלים מוסמכים, משום שעיקר התקלות הן עם מוהלים שאינם מוסמכים. משרד הדתות יצא בימים הקרובים במבצע הסברה רחב, שיכלול מודעות בעיתונים עם שמות המוהלים המוסמכים, וכמו כן יתבקשו בתי-החולים לתת רשימה מסודרת של המוהלים המוסמכים. מוהלים שפועלים ללא רשיון הם מפירי חוק, ועניין זה נמצא בתחום טיפול המשטרה ואין למשרד הדתות כלים או סמכות חוקית לטפל בעניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לשר משה שחל, שהשיב על השאלות שהופנו לשר לענייני דתות.

ועכשיו אדוני יגיע לתפקידו ממש ויואיל בטובו להשיב כשר המשטרה.

גנבת מטוס פרטי

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

ב-4 באוגוסט 1994 נגנב מטוס "פייפר" בשדה התעופה בהרצלייה. לאחר הנחיתה נעצר האיש שנטל המטוס ללא רשות וללא רשיון.

ברצוני לשאול:

1. מי הוא האיש?

2. מה העלתה חקירת המקרה ואילו פעולות נקטה המשטרה כנגד הנ"ל?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת דוד מגן.

2-1. מייד עם קבלת התלונה עצרה המשטרה חשוד שהודה במעשה.

נפתח תיק פלילי, שהועבר למפלג תביעות תל-אביב בהמלצה להגיש כתב אישום.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, לא לחינם, שלא כדרכי, שאלתי מיהו האיש, ואני שואל את השאלה משום שקיים הרושם שיש טייסים מקצוענים או חובבנים שיש להם חסינות בפני מעשי קונדס. זכרנו את המקרה הטרגי של גנבת המטוס בשדה-דב, שנגמר בהתרסקות ובאבדות, והרושם הוא שגם בשדה התעופה בהרצלייה מותר לבוא, ליטול מטוס ללא רשות, להנחית אותו, גם אם הרשיון לא בתוקף, והחבר'ה – מה שנקרא בעגה הג'מעה – מעלימים עין ונותנים למשטרה, אני אומר בלשון הרחוב: להתברבר מול מעשי הקונדס. איך אפשר לעצור את התופעה הזאת, שגם היא בגדר מעשי קונדס, כדי לשים לה קץ?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מגן, התשובה על השאלתא מוכיחה כי בעניין הזה המשטרה חקרה, עצרה והגישה המלצה להגשת כתב אישום. לכן לא היתה שום הנחה לאיש.

דוד מגן (הליכוד):

מדוע אתם נמנעים מלפרסם את שם האיש?

שר המשטרה מ' שחל:

אני באמת לא יודע. אני לא חושב שיש סיבה שלא לפרסם את השם שלו. אבדוק את הנושא. אין שום סיבה. באותו רגע שהוגש כתב אישום – עניינו כעניין כל אזור אחר במדינה. אם אני לא טועה, יש בתקנון סעיף שאומר כי אין לפרסם שם. בארבע עיניים אגיד לך מי האיש. כבר יש לי השם. אגיד לך מי האיש.

לי נדמה שתקנון הכנסת, אם אני לא טועה, אם זיכרוני אינו מטעה אותי – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא טועה, אתה לא טועה.

שר המשטרה מ' שחל:

כרגיל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל חבר הכנסת דוד מגן מראש מודיע שהוא – – –

דוד מגן (הליכוד):

אני מודע לתקנון הכנסת. אבל יש נוהג, לפחות בשנתיים האחרונות, שכדי להרתיע גם מפרסמים שמות.

שר המשטרה מ' שחל:

שר המשטרה חייב להקפיד על התקנון ככתבו וכלשונו.

דוד מגן (הליכוד):

אני בדרכי לקומת הוועדות, לישיבה, ואטול את הפתק מהשר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, חבר הכנסת דוד מגן, ער לרגישות לכבודו של כל אדם, והוא כבר מביע אותה עכשיו.

דוד מגן (הליכוד):

תודה, אדוני היושב-ראש.

הפעלת רמקולים בבני-ברק בשבת

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשטרה ביום ו' בחשוון התשנ"ה (11 באוקטובר 1994):

רצ"ב ידיעה שפורסמה ב"יתד נאמן", ולפיה הופעלו בליל שבת, 17 ביולי 1994, רמקולים רבי עוצמה במרכז בני-ברק, כדי להתגרות בתושבי האזור ולהכעיסם.

ברצוני לשאול:

היחקר מקרה זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מבירור שערכה המשטרה לא נמצאו כל רישום או הודעה כלשהי במוקד המשטרה בתל-אביב או ביומן מרחב דן בנושא הנדון בשאלתא.

אם תתקבל תלונה בנושא המשטרה, היא תטופל כחוק.

טיפול המשטרה בהטרדות טלפוניות

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

אזרח המגיש תלונה למשטרה בנושא הטרדות טלפוניות מתבשר בתחנת המשטרה, שעליו לתעד במשך עשרה ימים את המועדים המדויקים שבהם התקשר המטריד, לפני שתיבדק תלונתו.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא יקוצר זמן תיעוד ההטרדות?

2. מה הוא נוהל הטיפול בתלונה על הטרדה טלפונית?

3. כמה הטרדות מדווחות למשטרה מדי שנה?

4. כמה מתוכן זכות לטיפול?

5. בכמה מהן הוגש כתב אישום?

שר המשטרה מ' שחל:

1. הנחיות משטרת ישראל בנושא הטיפול בתלונות על הטרדות טלפוניות אינן מחייבות את המתלונן לתעד במשך עשרה ימים את מועדי שיחות הטלפון של המטריד.

דרישת התיעוד במשך עשרה ימים הינה לבקשת חברת הבזק, ונועדה לאפשר את איתור המטריד.

מובן שבמקרים המצריכים טיפול מיידי ובהתאם לנסיבות העניין פועלות משטרת ישראל וחברת "בזק" מיידי, והן אינן משהות את הטיפול במשך עשרה ימים.

2. הנוהל המשטירתי קובע, כי על מנת לאכן מספר טלפון יש לקבל את הסכמת המתלונן לביצוע פעולות שונות, אלא אם כן פעולה זו באה על-פי צו בית-משפט.

נוסף על כך, על המשטרה להמציא אישורים משטריים מסוימים ולאחר מכן לפנות לחברת "בזק" על גבי טופס מיוחד.

5-3. נתונים לגבי תיקי חקירה בגין הטרדות טלפוניות לשנת 1993: 4,488 תיקי אי-תביעה; 1,955 תיקים פליליים; 97 תיקים פתוחים; 218 תיקים בתביעה; תשעה תיקים בפרקליטות; 1,576 תיקים נסגרו; 54 תיקים הורשעו; תיק אחד זוכה.

נתונים לגבי תיקי חקירה בגין הטרדות טלפוניות לתשעת החודשים הראשונים של שנת 1994: 3,921 תיקי אי-תביעה; 1,056 תיקים פליליים; 206 תיקים פתוחים; 147 תיקים בתביעה; תיק אחד בפרקליטות; 696 תיקים סגורים; שישה תיקים שהורשעו.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת, אדוני.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני חושב שעם התפתחות הטכנולוגיה לא צריכים לחכות היום – וודאי וודאי "בזק", שמתפתחת בצורה כה מהירה – עשרה ימים על מנת לאתר את המטריד. יש היום כוכבית-42 וכל הדברים האלה. לכן אני מציע שהמשטרה תשתף פעולה עם "בזק", כי לפעמים ההטרדות הן לא רק לשם הטרדה; לפעמים הן גם איומים. תודה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני חייב לומר שבנושא הזה, כאמור, הדרישה היא דרישה של "בזק". לצערי, אינני עוד שר התקשורת, אחרת יכולתי לתאם. אבל אפנה את השאלה שלך. אני חושב שאין עיכוב אם יש בעיה של איום, והמשטרה מטפלת מייד.

השימוש בסם מריחואנה

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

בעיתון "מעריב" מיום 4 באוקטובר 1994 התפרסמה כתבה על הקמת עמותה חדשה לשימוש בסם מריחואנה. רצ"ב צילום הכתבה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא תגובת המשטרה?

2. האם העומד בראש, מר סנדק, נעצר או ייעצר לאחר שבשידור רדיו ב-5 באוקטובר 1994 הוא הודה כי הוא משתמש במריחואנה?

3. כיצד הגיבה המשטרה נגד המשתתפים במסיבה במועדון אלנבי בתל-אביב?

שר המשטרה מ' שחל:

1, 3. פעילות ציבורית חוקית וגלויה למען שינוי של חוק כלשהו במדינת ישראל אינה מהווה עבירה על החוק ואינה מצריכה פעילות של משטרת ישראל בנושא.

אשר לנושא התרת השימוש במריחואנה מבחינה חוקית – משטרת ישראל משתתפת בדיונים בוועדת הסמים של הכנסת על היבטיו השונים של הנושא, כדי לקבוע עמדה בנושא. אני יכול להוסיף לך שעמדתי היא נגד.

2. נתנו הנחיות לפתוח בחקירה בנושא זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, בידי פה הרבה קטעי עיתונים ולא אלאה אתך. קטע עיתון: "תלמידות בנות 13 שהתמכרו לסמים" – ושים לב לאילו סמים – "קוקאין, מריחואנה והירואין". זאת אומרת, התלמידות לא מבחינות בין סם קשה לבין סם רך. אתה רואה: קוקאין, מריחואנה והירואין. "התלמידות האלה מכרו את גופן למימון רכישת החומר". זו ידיעה אחת. זה היה בחיפה. ידיעה שנייה, באילת: "תלמידים עישנו מריחואנה בפינת העישון בבית-הספר".

זה רק חלק מהקטעים. אתה רואה, כבוד השר, שזו סכנה. ילד או מבוגר שמתחיל עם מריחואנה, מגיע בקלות לסמים קשים יותר. לא עומדים ועושים בדיקות מעבדה כדי לראות באיזה סם מדובר. כל סם אסור. לכן, אם המשטרה לא תנקוט פעולה חריפה ותקיפה גם נגד המריחואנה – נעמוד במצב קשה בעתיד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חולק על דבריו של חבר הכנסת בא-גד. המשטרה נוקטת את כל האמצעים כלפי השימוש בסמים, לרבות מריחואנה. אמרתי גם שדעתי האישית היא נגד התרת השימוש בה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

כלי ירייה ללא רשיון בידי אזרחים

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

לאחרונה נודע לי, מעיון בדוח הוועדה הבין-משרדית לבירור מדיניות רישוי כלי ירייה, כי יש 36,215 כלי ירייה שבעליהם לא חידשו את רשיונם, למרות אזהרות ופרסומים של משרד הפנים.

ברצוני לשאול:

1. כמה כלי ירייה ללא רשיון נמצאים בידי אזרחים כרגע?

2. האם נשלחו אזהרות אישיות לאזרחים אלה?

3. מה תעשה המשטרה בנוגע לנתונים מדאיגים אלה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. נושא רישוי כלי ירייה והמעקב אחריו נמצאים בתחום אחריותו של משרד הפנים.

3. משטרת ישראל הודיעה בעבר למשרד הפנים, כי היא מוכנה לסייע לו בתחום האכיפה כנגד מחזיקי נשק ללא רישיון, אולם טרם נתקבלה במשטרה פנייה של משרד הפנים בנושא.

סגירת רחוב בבני-ברק בשבת

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

עיריית בני-ברק החליטה לסגור את רחוב הרב אברמסקי בשכונת קריית-הרצוג לתנועה בשבתות ובחגים.

למרות זאת נמנעת המשטרה מלבצע את החלטת העירייה, ואף לקחה מחסומים שהציבה העירייה במקום, דבר הגורם לכך שאזרחים מאזור אחר נוסעים במקום בניגוד לבקשת האוכלוסייה במקום וגורמים מטרד לתושבי האזור.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימת הנחיה למשטרה להימנע מלבצע את החלטת העירייה על סגירת הרחוב בשבתות ובחגים?

2. האם תיאכף החלטת העירייה לשמור שהרחוב יהיה סגור לתנועה בשבתות ובחגים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החלטת ועדת התנועה העירונית, בהסכמת משרד התחבורה והמשטרה, אישרה הצבת תמרור במקום, אך אסרה הצבת מחסום פיסי כלשהו.

2. החלטת העירייה לסגור את הכביש נאכפת באמצעות התמרור שהוצב במקום, שכן אזרח הנכנס ברכבו לרחוב עובר על החוק.

יצוין כי המחסום הפיסי הוצב במקום בניגוד להחלטת העירייה, ולפיכך הוסר בהוראת המשטרה.

בדיקת תלונת עציר בדבר יחס משפיל

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

ביום 24 באוגוסט 1994 הורה שופט בית-משפט השלום בחיפה למשטרת חיפה לבדוק עוד באותו יום את תלונתו של העציר דוד אפרגן, שלפיה זכה ליחס משפיל בתחנת המשטרה בטירת-הכרמל.

ביום 26 באוגוסט 1994 הובא העציר שוב בפני השופט, והתברר כי המשטרה לא טרחה כלל לבדוק את טענותיו. פרוטוקול בית-המשפט והחלטת השופט בעניין מצורפים בזה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ביררה משטרת ישראל עוד באותו יום את טענות העציר אפרגן, כפי שהורה בית-המשפט?

2. האם נבדקו טענות דוד אפרגן במועד מאוחר יותר?

3. אם כן – מה הם ממצאי הבדיקה?

4. אם לא – מדוע?

5. האם נשקלים צעדים משמעותיים כנגד האחראי להפרת הוראת בית-המשפט?

6. אם לא – מדוע?

שר המשטרה מ' שחל:

6-1. החלטת בית-המשפט מיום 24 באוגוסט 1994 הועברה בו ביום בפקס לבדיקת המחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים (מח"ש).

דבר העברת הנושא למח"ש הועבר לידיעת בתי-המשפט עוד באותו יום.

המחלקה לחקירות שוטרים פתחה בחקירה בנושא והחקירה טרם נסתיימה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש להודות לכבוד השר ולהוסיף ולשאול, ראשית, מדוע מתעכבת החקירה עד עתה? מדובר באירוע שקרה לפני חודשים רבים, וכמדומני הוא איננו מורכב כל כך מבחינת העובדות או המסמכים שצריך לברר. שנית, מדוע העובדות האלה, שמסר כבוד השר כאן, לא היו בפיו של נציג המשטרה בדיון בבית-המשפט שעה שהוא נשאל, כחלוף יומיים ממתן ההוראה של השוטר, ולא ידע לומר, אלא רק הנאשם ידע לומר: אני לא נחקרתי, ונציג המשטרה לא ידע לומר: אכן טיפלנו והעברנו את התלונה?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זנדברג, אני יכול לומר לך רק את מה שנמצא בפני. אנחנו לא יכולים להיות אחראים לחקירת השוטרים, כי העניין לא נמצא כלל בתחום המשטרה. המחלקה לחקירות שוטרים כפופה למשרד המשפטים ולוח הזמנים תלוי בהם. אני יודע שהיחידה נמצאת בעומס לא קטן, בחקירות שהיא מטפלת בהן. אבל זה גם לא יהיה נכון מצדי אם אתבע דווקא בעניין הזה לזרז את החקירה של המקרה הזה. אני חושב שזאת תהיה התערבות.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר ישיב על שאילתא מס' 3805, מאת חבר הכנסת גדעון שגיא. הוא גם ישנו.

סליחה, אולי כדי שחברי הכנסת ידעו, אני מודה בבורותי – אני רואה בשאילתא נושא ששמו "משחק הפירמידה". אני לא יודע מה זה. אני חושב שיש פה עוד כמה חברי כנסת שלא יודעים. אולי נדע על מה מדובר פה?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני חייב להגיד שגם השר לא יודע. אני מכיר בעיה של פירמידה במקום אחר, במפלגה שלי, למשל, אבל לא את הפירמידה הזאת. אני לא יודע מה הוא המשחק.

גדעון שגיא (העבודה):

זה דבר שפורסם בתקשורת – – –

יעקב שפי (העבודה):

זה משחק הימורים.

גדעון שגיא (העבודה):

אני דיברתי על פירמידה במפלגתו של השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אהה.

שר המשטרה מ' שחל:

האם אני יכול להשיב, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע, מפנים את תשומת לבי לכך שהשאלה הבאה בעניין זה היא של יעקב שפי.

יעקב שפי (העבודה):

אני אסתפק בתשובה אחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

זאת אומרת תשובה אחת על שתי השאלות.

שר המשטרה מ' שחל:

תנו לי להשיב. יכול להיות שיש לי תשובה חדשה לחבר הכנסת שפי.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

"משחק הפירמידה"

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

בידיעה שהופיעה ב"מעריב" ב-18 באוקטובר 1994 דווח על שלושה מוקדים בארץ שבהם מתנהל "משחק הפירמידה". משחק זה כרוך בהימור ומושך אליו מהמרים רבים, ביניהם מובטלים ואנשים קשי-יום.

ברצוני לשאול:

1. האם מודעת המשטרה למשחק זה המתקיים בירושלים, בראשון-לציון ובאופקים?

2. האם מודעת המשטרה לכך שמשחק ההימורים איננו חוקי?

3. כיצד תפעל המשטרה נוכח תופעה זו?

שר המשטרה מ' שחל:

1. התשובה חיובית.

2-3. מאגף החקירות במשטרה נמסר, כי המשחק איננו מהווה עבירה על החוק, וכי אין מקום להתערבות המשטרה בשלב זה.

עד כה לא נתקבלו במשטרה תלונות בנושא. אם תתקבלנה כאלה, הן תטופלנה כמקובל.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שגיא. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

כבוד השר, אדוני היושב-ראש, ברשותך, לפני השאלה אני אבהיר בדקה אחת או שתיים מה הוא אותו שעשוע שעליו פורסם בהרחבה בעיתונות. משחק ההימורים הזה הונהג לפני שבועות אחדים בכמה עיירות פיתוח. במשחק הזה נתבקש הציבור הרחב להפקיד 1,000 שקלים אצל מארגן המשחק והובטח לו כעבור זמן קצר שהוא ירוויח כמה וכמה אלפים.

בדרך כלל האנשים הם אנשים מרומים, שבסופו של דבר לא ראו את כספם חזרה. יש פה הונאה, לפי מיטב הבנתי, ואני סבור שמן הדין שהמשטרה תבחן את הנושא מחדש.

אנחנו מדינה מוכת "לוטומניה" ונטייה להימורים. אנחנו מכירים את היציאה ההמונית של בני ישראל לארצות שבהן נהוג המשחק בקזינו. לאחרונה גם התפרסמו כמה ידיעות על משחקי קזינו במקומות שונים בארץ, ואני סבור שהדבר הזה חמור כל עוד הוא מתקיים שלא בגדר החוק, ואני שואל את כבוד השר האם המשטרה נותנת את דעתה על כל הדברים הללו. תודה רבה.

שר המשטרה מ' שחל:

המשטרה תיתן דעתה. כאמור, התשובה אומרת שהמשטרה בדקה ומצאה שהמשחק איננו בלתי חוקי, אבל לאור הדברים שנאמרו כאן אני אבקש בדיקה נוספת בנושא הזה.

"משחק הפירמידה"

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

לאחרונה נפוץ בארץ "משחק הפירמידה". רבים מתפתים להשקיע סכומי כסף ניכרים במשחק המבטיח רווח מהיר במאמץ מינימלי. רבים מהמהמרים המצטרפים למשחק הינם מובטלים, ודמי הכניסה למשחק עומדים על כ-1,000 שקלים.

לדעת מתמטיקאים, מהווה המשחק מקסם שווא וסיכויי הזכייה בו נמוכים מאוד.

יש לציין שהמשחק אסור בארצות-הברית.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה המשטרה בנדון?

2. האם קיים פיקוח על החברות העוסקות במשחק?

3. האם הכנסותיהן של אותן חברות מדווחות למס הכנסה?

שר המשטרה מ' שחל:

ראה תשובתי על השאילתא של חבר הכנסת גדעון שגיא.

יעקב שפי (העבודה):

רק הערה, אני לא אשאל שאלה נוספת. בארצות-הברית המשחק אסור על-פי החוק.

שר המשטרה מ' שחל:

כן?

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב שההערה נאמרה. הנה הרחבנו את הידע.

פעילות אנשי ה"חמאס" בירושלים

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

לאחרונה מסרו גורמי ביטחון, שקיימות התארגנות ופעילות גוברת של אנשי ה"חמאס" בירושלים.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הנתונים הידועים למשרד המשטרה בעניין זה?

2. האם בעקבות מידע זה הנחית את המשטרה במדיניות מיוחדת?

3. האם התארגנה משטרת מחוז ירושלים להיערכות חדשה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תהליך השלום הביא לפעילות מואצת של גורמים שונים במחנה הפלשתיני, זאת על רקע מאבקי כוח ושליטה ברחוב הפלשתיני ובמוסדותיו השונים לקראת כינון ישות פלשתינית.

תנועת ה"חמאס", כגורם הכוח האופוזיציוני העיקרי ל"פתח", אכן הגבירה את פעילותה הן ב"שטחים" והן בירושלים.

פעילות זו באה לידי ביטוי בפיגועים ובהטפה דתית, פוליטית ותרבותית.

הצלחת ה"חמאס" באה ביחס ישר למידת העוני ומצוקות האוכלוסייה שבקרבה פועלת התנועה. ככל שגדלה האכזבה מתפקודם של הגורמים הפלשתיניים הרשמיים, עולה התמיכה בתנועת ה"חמאס" ובדומותיה.

3-2. משטרת ירושלים עוסקת בפעילות כנגד ה"חמאס" בתיאום עם גורמי ביטחון נוספים.

במהלך השנים האחרונות חל גידול מתמיד במספר השוטרים בירושלים. בתחילת 1992 מנתה המשטרה – הכחולה והירוקה – כ-2,235 שוטרים. בתחילת 1993 מנתה המשטרה כ-2,492 שוטרים, וכיום מונה המשטרה כ-2,544 שוטרים.

ביטול דוחות תנועה

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר המשטרה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ה (27 באוקטובר 1994):

ביום 20 באפריל 1994 נרשמו דוחות בצומת בית-עובד לכלי רכב שנסעו בכביש פלמחים-יבנה מכיוון תל-אביב לכיוון דרום, בעילה שלא עצרו בתמרוך "עצור".

אחד הנהגים התלונן וביקש לבטל את הדוח שקיבל, בטענה שאין תמרור "עצור" באותו צומת (דוח תנועה 9-24840-43-50). ואכן בוטל הדוח באין אשמה (מכתבה של גברת פדידה ב/ראש לשכת התנועה).

ברצוני לשאול:

1. כמה דוחות נרשמו באותו יום בצומת זה ובאותה עילה?

2. האם דאגה המשטרה לבטל לכל הנהגים את הדוחות שנרשמו שלא כדין?

3. אם לא – מדוע?

4. האם יבוטלו הדוחות הנ"ל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. כל נהג שפנה למשטרה בבקשה לבטל את הדוח שנרשם נגדו מהסיבה שהתמרור הוצב בגובה נמוך ולא נראה, בקשתו נענתה בחיוב.

הקמת תחנת משטרה בגבעת-שמואל

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר המשטרה ביום כ"ט בחשוון התשנ"ה (3 בנובמבר 1994):

בגבעת-שמואל לא קיימת תחנת משטרה, ועקב אירועי רציחתו של פרץ שוקרון, זיכרונו לברכה, הרוחות בעיר אינן שוכנות.

ברצוני לשאול:

1. האם תוקם ביישוב תחנת משטרה?

2. כיצד ניתן להבטיח שקט לתושבי היישוב?

3. מדוע מציבה המשטרה דרך קבע ניידת אשר שומרת שכלי רכב לא ייסעו על הגשר בשבת?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית. היישוב מקבל שירותי משטרה מתחנת מסובים.
2. לאחר האירוע תוגברו כוחות המשטרה הגלויים והסמויים. לאחר מעצר החשודים ברצח נרגעו הרוחות. כיום קיימת ביישוב נוכחות שגרתית וממשיך הפיקוח ברמת המודיעין.
3. בציר כביש גהה ומחלף גבעת-שמואל מסיירת ומוצבת ניידת משטרה שתפקידה לאכוף את חוקי התנועה ולשמור על הביטחון השוטף.

אבטחת המקומות הקדושים לנוצרים בירושלים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר המשטרה ביום ז' בכסליו התשנ"ה (10 בנובמבר 1994):

לאחרונה פורסם בעיתונות, שמשטרת מחוז ירושלים מתכוננת להקצות שוטרים לאבטחת המקומות הקדושים לנוצרים. החלטה זאת נובעת מהערכת גורמים במשטרה, שקיימת סכנה שגורמים קיצוניים עלולים לבצע טבח באחת הכנסיות בירושלים.

ברצוני לשאול:

1. על מה מתבססות הערכות אלה?
2. מי הם הגורמים שמהווים סיכון לכנסיות בירושלים?
3. איך נערכים המשטרה וכוחות הביטחון לאבטחת הכנסיות בעיר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 2-1. כיום אין מידע על גורמים קיצוניים המתכננים טבח באחת הכנסיות בירושלים.

3. אבטחת הכנסיות בעיר מתבססת על סיורים ניידים הפוקדים אותן מדי פעם, ונוסף על כך שוהה שוטר באזור כנסיית הקבר לאורך שעות פעילותה.

חילול קברים בהר-הזיתים

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשטרה ביום י"ג בכסליו התשנ"ה (16 בנובמבר 1994):

ידוע כי לאחרונה אירעו כמה חילולי קברים בבית-הקברות הספרדי בהר-הזיתים בירושלים.

ברצוני לשאול:

1. האם מודעת המשטרה לוונדליזם הנורא הזה ולסבל שהוא גורם למאות משפחות יהודיות?

2. האם ננקטים צעדים על-ידי משרד ממשלתי או משרדים ממשלתיים כלשהם להבטיח מניעת הישנות הפגיעות?

3. אם לא – מה ייעשה כדי להגן על כבוד המתים והחיים גם יחד?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. לאחר כל אירוע שדיווח עליו מתקבל במחלקת החקירות של משטרת מחוז ירושלים נפתח תיק פלילי ומתבצעת חקירה מאומצת על-ידי המשטרה במטרה לעלות על עקבות המבצעים. לגבי המקרים האחרונים נמשכת חקירה מאומצת במטרה לחשוף את זהותם של העבריינים. במקרים מספר הצליחו החוקרים לעצור חשודים מספר. כנגד חלק מהם הוגשו כתבי אישום ובעקבותיהם הובאו למשפט, ואילו שלושה חשודים נוספים שוחררו על-פי צו שופט אף שהחקירה נגדם טרם נסתיימה.

לאחרונה התקיימו דיונים בין המשטרה לבין משרד הדתות, ובסיומם נקבע כי שמירה על בית-הקברות בהר-הזיתים תהיה באחריות משרד הדתות באופן מוחלט.

משטרת ישראל מפעילה במקום באופן שגרתי סיורים רגליים, סיורים רכובים, אופנועים ופרשים.

נוסף על כך מפקחת משטרת מחוז ירושלים גם על הדרך המובילה להר-הזיתים כדי למנוע התנכלויות של תושבי הסביבה לציבור המגיע אל ההר או יוצא ממנו.

יצוין כי הנושא מוכר ומטופל על-ידי המשטרה בעדיפות גבוהה, תוך שיתוף פעולה הדוק עם משרד הדתות, במטרה לשים קץ לתופעה.

הנושא איננו נמצא באחריות המשטרה.

מומלץ לפנות בעניין למשרד הדתות.

הקמת בניין משרדים חדש על-ידי חברת החשמל

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"א באב התשנ"ד (19 ביולי 1994):

הגיע לידי מידע וממנו עולה כי חברת החשמל בונה בניין בשטח של 55,000 מ"ר, בעלות של 150 מיליון דולר, אשר אליו יעברו כל משרדי חברת החשמל באזור הצפון. זאת תוך נטישת המשרדים הקיימים הנמצאים במתחמים שלא ניתן להשכירם.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים?

2. מי אישר את הבנייה?

3. האם עצם ריכוז המשרדים במקום אחד מצדיק השקעה של 150 מיליון דולר?

4. האם נערכה תוכנית למציאת פתרון למשרדים שיינטשו בעת המעבר למשרדים החדשים?

5. האם זוהי התוכנית החסכונית ביותר האפשרית?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שטח בניין המשרדים יהיה כ-56,000 מ"ר לשטחים משרדיים, ייעודיים ותפעוליים, וסך כל השטח לבנייה יהיה כ-74,000 מ"ר והוא כולל גם שטחי חנייה מקורים. עלות הבניין – תכנון, הקמה וקרקעות – מוערכת בכ-112 מיליון דולר. (מחיר הקרקע, כפי שייקבע על-ידי השמאי הממשלתי, עלול להשפיע על המחיר המוערך).

2. ההחלטה על הקמת בניין המשרדים נתקבלה בהנהלת החברה ואושרה על-ידי דירקטוריון החברה.

3. שטחי הבניין נקבעו על-פי פרוגרמה מפורטת של צורכי חברת החשמל לשנות האלפיים (עד לשנת 2014), ובהתאם לזאת נקבעו הפונקציות השונות שתהיינה בבניין. הקמת הבניין נובעת ממחסור קבוע בשטחים משרדיים הנחוצים לפיתוח החברה ומהכרח בשכירת שטחים בהתאם למצאי הקיים. הפריסה הרחבה של היחידות גורמת לנזק כלכלי-תפקודי ישיר לחברה.

זאת ועוד, הקמת הבניין מבוססת על תחשיבים כלכליים מפורטים המורים על חיסכון משמעותי לחברה. הבדיקה הכלכלית מבוססת על הפרמטרים כמפורט להלן: ביטול שכירויות קיימות; מניעת התקשרויות נוספות לשכירות נוספת בעתיד בהתאם לצרכים, על-פי הפרוגרמה המפורטת; מכירת נכסים שיתפנו; חיסכון בתחזוקה; ביטול הוצאות נסיעה בין האתרים השונים; חיסכון בשעות עבודה עקב ריכוז כל היחידות באתר אחד.

סך כל החיסכון בהקמת הבניין עולה על עלות הקמת הבניין.

4. חברת החשמל תפנה כ-25,000 מ"ר שטחי משרדים ושטחים ייעודיים, מתוך זה כ-7,700 מ"ר שבבעלות החברה ישווקו למכירה והיתרה, כ-18,600 מ"ר הנמצאים ברשות החברה בשכירות, יפנו בשנת 1999. הואיל והבניינים שיעמדו למכירה בשנת היעד הינם בנייני משרדים באזורים מבוקשים, קיימת סבירות גבוהה כי ניתן יהיה לשווקם, אולם את שוויים ניתן יהיה לקבוע סמוך למועד המכירה.

5. כאמור, הנהלת החברה ביצעה תחשיבים כלכליים מפורטים לפני קבלת ההחלטה על הקמת הבניין החדש.

אי-הארכת הסכם לשימוש בצינור "טפליין"

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ג בחשוון התשנ"ה (18 באוקטובר 1994):

נכתב בעיתונות שמשרד האנרגיה והתשתית מסרב להאריך את החוזה של אגודת המים "מי גולן" לשימוש בצינור "טפליין", המשמש להעברת מי מאגרים, בשל המצב המדיני המשתנה.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן קיים מכתב בנוסח זה, שנשלח לאגודת המים "מי גולן"?

2. האם משרד האנרגיה והתשתית מקדים במדיניותו את הממשלה?

3. אם קיימות סיבות אחרות לאי-הארכת ההסכם, מה הן?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המכתב בנושא נשלח על-ידי סגן היועץ המשפטי במשרד האנרגיה והתשתית ללא סמכות, והוא בוטל.

2. הנושא לא נדון מעולם בממשלה או בכל פורום ממשלתי אחר, ועסק בו רק משרד האנרגיה והתשתית.

3. ההסכם היה לתקופה קצובה, והוא פקע לפני כשנתיים. למשרד אין כיום עניין להתקשר בהסכם חדש בנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מתכבד להודות לממלא-מקום ראש הממשלה השר משה שחל, לממלא-מקום שר הפנים השר משה שחל, לממלא-מקום שר הדתות השר משה שחל, לשר המשטרה השר משה שחל ולשר האנרגיה והתשתית השר משה שחל.

עם זאת, אני מתכבד ושמח להודיע לכל הבית, לכל עם ישראל ולכל עובדי הכנסת, שאכן מיצינו את סדר-היום ועובדי הכנסת יכולים ללכת הביתה להדליק נרות חנוכה.

הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, מחר, יום שלישי, נר שני של חנוכה, כ"ו בכסליו התשנ"ה, 29 בנובמבר 1994, בשעה 16:00. גם השר יכול ללכת ולהדליק נרות חנוכה לזוגתו ולצאצאיו. חג שמח לשר ולכל חברי הכנסת.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:34.